

A SZERZŐI JOGI ÁGAZATOK GAZDASÁGI SÚLYA MAGYARORSZÁGON

6.

S T H
Z U N I
E L E V
L A M A
L J Z T 2
E D E A 0
M O T L 2
I N I A 0

SZTNH

A SZERZŐI JOGI ÁGAZATOK
GAZDASÁGI SÚLYA
MAGYARORSZÁGON 6.

2020

**A SZERZŐI JOGI ÁGAZATOK
GAZDASÁGI SÚLYA
MAGYARORSZÁGON 6.**

**SZELLEMI TULAJDON
NEMZETI HIVATALA 2020**

Szerzők:

Simon Dorottya
Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala
Összefoglalás, 1., 2., 3. és 4. fejezet,

dr. Lábody Péter
Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala
5. fejezet

A kézirat lezárása:
2020. május 26.

Nyelvi lektor: dr. Bak Borbála

Lektorálta: dr. Botos-Penyigey Krisztina

Felelős szerkesztő: Sajtiné Sándor Erika

Tervezőszerkesztő: Plette Péter

Kiadta a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala
Felelős kiadó: Pomázi Gyula

ISBN 978-963-9157-91-0

SZTNH – 2020.10.01

TARTALOMJEGYZÉK

ÖSSZEFOGLALÁS	7
1. ELŐZMÉNYEK	10
2. MÓDSZERTAN	17
2.1. A kreatív tevékenységek szerzői jogi szempontból.....	17
2.2. Az eljárás menete és a kapcsolódó adatok.....	20
2.3. Módszertani változások az új útmutatóban.....	21
3. A SZERZŐI JOGI ÁGAZATOK TELJESÍTMÉNYE A MAGYAR GAZDASÁGBAN 23	
3.1. A szerzői jogi ágazatok összesített teljesítménye.....	23
3.2. Az elsődleges szerzői jogi ágazatok teljesítménye.....	27
3.3. A szerzőijog-függő ágazatok teljesítménye.....	31
3.4. A részlegesen szerzői jogi ágazatok teljesítménye.....	34
3.5. Az egyéb támogató ágazatok teljesítménye.....	38
3.6. A szerzői jogi ágazatok fontosabb termékeinek külkereskedelme.....	40
3.7. A jelentősebb szerzői jogi szolgáltatások külkereskedelme.....	40
3.8. A szerzői jogi ágazatok teljesítményének összehasonlítása más nemzetgazdasági ágazatokkal.....	42
4. FEJLŐDÉSI TRENDEK A FONTOSABB SZERZŐI JOGI ÁGAZATOKBAN	45
4.1. Sajtó.....	45
4.2. Irodalom.....	47
4.3. Zene.....	48
4.4. Színház.....	52
4.5. Fesztiválok.....	54
4.6. Múzeumok.....	56
4.7. Film.....	58
4.8. Rádió.....	61
4.9. Televízió.....	63
4.10. Reklám.....	65
4.11. Internet.....	67
5. A KÖZÖS JOGKEZELÉS	70
FELHASZNÁLT IRODALOM	74
FELHASZNÁLT ADATFORRÁSOK	77
MELLÉKLETEK	78

ÖSSZEFOGLALÁS

Az utóbbi két évtizedben a kreatív tevékenységek jelentőségéről számos kutatás született szerte a világban. Ezeknek a vizsgálatoknak a célja a kreativitás társadalmi és gazdasági szerepének feltérképezése, a rendelkezésre álló ismeretek mélyítése, a téma iránti általános figyelem felkeltése, valamint a politikai és szakmai döntéshozók információkkal, számszerű adatokkal történő ellátása volt.

Az ENSZ Szellemi Tulajdon Világszervezete (*World Intellectual Property Organization, WIPO*) 2003-ban publikálta azt a módszertani útmutatót, amely lehetővé tette a kreatív tevékenységeknek a szerzői jog irányából történő vizsgálatát, és egységes módszertan segítségével a szerzői jog szempontjából kiemelt ágazatok gazdasági teljesítményének nemzetközi összehasonlítását. Ezt alapul véve a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (SZTNH) 2005 óta vizsgálja és számszerűsíti a szerzői jogi szempontból kiemelt jelentőségű ágazatokat. A magyarországi tanulmányorozat az eddig megjelent öt kötetben részletes adatokkal vizsgálta meg ezeknek a tevékenységeknek a hazai gazdasági súlyát, jelentőségét, valamint ezek közel egy évtizedes alakulását.

A WIPO az időközben eltelt több mint 10 év alatt felgyülemlett nemzetközi tapasztalatok alapján elvégezte a módszertan felülvizsgálatát, amelynek eredményeképpen 2015-ben megjelentette a megújított útmutatót. Ez koncepciója és alapjai tekintetében a korábbi metodikai eljárást követi, ám a szerzői jogi ágazatok gazdasági súlyának még pontosabb számszerűsítése, és a célravezetőbb nemzetközi összevethetőség érdekében számos finomhangolást is tartalmaz. A megújított módszertant az SZTNH is átvette és adaptálta. A jelen tanulmány az első, amely az új módszertan segítségével végezte el a számításokat.

Az eredmények alapján kijelenthető, hogy a szerzői jogi ágazatok – a korábbi tapasztalatokkal összhangban – a 2013–2018 közötti időszakban is jelentős szerepet töltek be a magyar gazdaságban. Nemzetgazdasági súlyuk a négy vizsgált mutatóban 8,4%–9,4% között alakult. Ezzel a szerzői jogi ágazatok a bruttó hozzáadott értékben a feldolgozóipar és a kereskedelem, a gépjárműjavítás mögött a harmadik, a foglalkoztatásban pedig a nyedik legjelentősebb nemzetgazdasági ággá váltak.

A szerzői jogi ágazatok teljesítménye a 2013–2018 közötti időszakban mutatónként eltérően alakult. A bruttó hozzáadott értékben, egy jelentősebb visszaesés után, megközelítették a kezdeti értéket (8,69%). A kibocsátásban – a korábbi tanulmányok tapasztalataival összhangban – folyamatos volt a zsugorodás (8,49%). A foglalkoztatásban és a munkajövedelemben a szerzői jogi ágazatok teljesítménye hasonló utat járt be. Az időszak közepén az erős kiugrást mérséklődés követte, de az időszak végi érték mindkét esetben meghaladta a bázisévben mért értéket. A kreatív tevékenységek 2018-ban a foglalkoztatásban 8,59%-ot, a munkajövedelemben 9,04%-ot tettek ki.

A szinte teljes egészében a kreatív alkotótevékenységhez köthető elsődleges szerzői jogi ágazatok önmagukban is jelentős eredményeket értek el. 2018-ban a bruttó hozzáadott ér-

tékben és a foglalkoztatásban egyaránt 5,7%-os súlyt képviseltek, ezzel a nemzetgazdasági ágak sorában a nyolcadik és a kilencedik helyet szerezték meg.

Az adatok alapján a legjelentősebb szerzői jogi ágazat a szoftver és adatbázis, amely 2018-ban a bruttó hozzáadott értékben 2,9%-ot ért el, a foglalkoztatásban pedig 2,4%-ot tett ki. A vizsgált időszakban a belsőépítészet tudta a legnagyobb mértékben növelni teljesítményét, a bruttó hozzáadott értéke 145%-kal, az általa foglalkoztatottak száma 109%-kal gyarapodott.

Az – elsősorban az elsődleges – szerzői jogi ágazatokhoz kapcsolódó termékek külkereskedelmi egyenlege 2018-ban 22 milliárd forintos többlettel zárt. Ez az eredmény szinte kizárólag a sajtó és irodalom kiemelkedő teljesítményének volt köszönhető, a 41 milliárd forintos kivitelhez közel 19 milliárd forintos behozatal társult. A szerzői jogi szolgáltatások külkereskedelmi forgalma 2018-ban megközelítette a 3750 milliárd forintot. Ez jelentősen, 58%-kal haladja meg a 2013-as folyóáras értéket.

A korábbi WIPO-módszertannal készült országtanulmányok tapasztalatai alapján a szerzői jogi ágazatokhoz kapcsolódó globális átlag a bruttó hozzáadott értékben 5,1%, a foglalkoztatásban 5,2%. A magyarországi értékek nemzetközi összehasonlításban előkelő helyezést jelentenek. A bruttó hozzáadott értékben hazánk az Amerikai Egyesült Államok (11,4%) és Dél-Korea (9,9%) után a harmadik, a foglalkoztatásban a Fülöp-szigetek (11,1%), Mexikó (11,0%), Bhután (10,1%), az Amerikai Egyesült Államok (9,85%) és Ausztrália (8,60%) után a hatodik helyen áll. A WIPO módszertan megújítása miatt a sorrendek változhatnak, a nemzetközi eredmények összehasonlítása érdekében mindenképpen szükséges lenne a többi országban a frissített módszertan alapján is elvégezni a vizsgálatot.

Összességében megállapíthatjuk, hogy a magyarországi szerzői jogi ágazatok 2013 és 2018 között a foglalkoztatásban és a munkajövedelemben növelték teljesítményüket, a bruttó hozzáadott értékben valamelyest mérséklődött nemzetgazdasági súlyuk, a kibocsátásban pedig folytatódott a csökkenő tendencia.

Ezzel választ kaptunk arra az előző tanulmányban feltett kérdésre is, hogy a válság következtében visszaesett foglalkoztatás átmenetinek vagy tartósnak bizonyul-e. Az új eredmények szerint csupán átmeneti mérséklődésről beszélhetünk, hiszen a megújított nemzetközi metodika alapján végzett számítások szerint 2018-ban 50 ezer fővel többen dolgoztak a szerzői jogi ágazatokban, mint 2013-ban.

A kibocsátás csökkenése folyamatos tendencia, immáron a negyedik elemzés jut ugyanerre a következtetésre. Ez elsősorban a magyarországi iparszerkezet változásával párhuzamosan visszaszoruló szerzőijog-függő technikai háttérágazatok kibocsátásának csökkenésére vezethető vissza, aminek következtében a szerzői jogi ágazatok összesített kibocsátási mutatója is kisebb.

Jelen tanulmány tapasztalatai alapján a bruttó hozzáadott érték alakulása sem mutat egyértelmű trendet. Az időszak közepén tapasztalt visszaesés átmenetinek mutatkozott

ugyan, de a csökkenés ténye jól szemlélteti a szerzői jogi ágazatok teljesítményének sebezhetőségét. Az időszak végi gyarapodás ugyanakkor biztató jövőt sejtet, ám a felívelés tartósságáról – számadatokkal történő megerősítéséről – majd csak a következő kutatás adhat választ.

1. ELŐZMÉNYEK

Az utóbbi két évtizedben a kreatív tevékenységek jelentőségéről számos kutatás született szerte a világban, és folyamatosan jelennek meg újabb és újabb elemzések. Ezeknek a vizsgálatoknak a célja a kreativitás társadalmi és gazdasági szerepének feltérképezése, a rendelkezésre álló ismeretek mélyítése, a téma iránti általános figyelemfelkeltés, valamint a politikai és szakmai döntéshozók információkkal, számszerű adatokkal történő ellátása volt.

A kreatív tevékenységek társadalmi és gazdasági fontosságának felismerését eredményező globális trend hazánkba is gyorsan begyűrűzött. A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (SZTNH) illetve jogelődje (Magyar Szabadalmi Hivatal, MSZH) 2005 óta vizsgálja és számszerűsíti a szerzői jog szempontjából fontos kreatív ágazatokat. A magyarországi tanulmány sorozata eddig megjelent öt kötetében¹ részletes adatokkal vizsgálta meg ezeknek a tevékenységeknek hazai gazdasági jelentőségét, súlyát, valamint ennek közel tízéves alakulását. Tekintettel arra, hogy mind az öt kiadvány tárgyalta a témában a vizsgálatot megelőzően közzétett fontosabb hazai és nemzetközi publikációkat, ezért az Előzmények című fejezetben csak a legutóbb, 2016-ban megjelent SZTNH-felmérés óta közreadott elemzések eredményeiről adunk áttekintést az alábbiakban.

2016 júniusában az Európai Bizottság megjelentette a „*Boosting the competitiveness of cultural and creative industries for growth and jobs*”² című kiadványt, amely az európai kulturális és kreatív ágazatok jelentőségét, főbb jellemzőit és jövőbeni kihívásait foglalja össze. A publikáció továbbá öt ország- és tíz regionális tanulmány keretében bemutatja az adott területeken felmerülő egyedi problémákra bevezetett megoldási kísérleteket is.

A számítások szerint 2013-ban az európai kulturális és kreatív ágazatok (a luxustermékek és a kapcsolódó szolgáltatások nélkül) az összes foglalkoztatott 7,5%-át, a magánkézben lévő vállalkozások 11,2%-át adták. A bruttó hozzáadott értékhez ugyanezek a tevékenységek 5,3%-kal járultak hozzá. A számításból kimaradó, de a definíció részét képező luxusipar további 1,7 millió főt foglalkoztatott és az EU GDP-jének 4%-át biztosította.

A gazdasági válságot követő recesszióknak ezek a szektorok sikeresen ellenálltak, ráadásul a 2008–2013-as időszakban sikeresebben fejlődtek, mint az európai gazdaság egésze. A válság óta a kreatív tevékenységek hozzáadott értéke és a releváns vállalkozások száma növekedett, a foglalkoztatás és a kapcsolódó bevételek csökkentek. Ugyanakkor a 11 vizsgált alszektor eltérő fejlődési utat tett meg. Az adatok alapján a legjelentősebb kreatív

¹ Penyigey Krisztina–Munkácsi Péter, *A szerzői jogi alapú ágazatok gazdasági súlya Magyarországon*, MSZH, Budapest, 2005 és Penyigey Krisztina, *A szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon*, MSZH, Budapest, 2010

Simon Dorottya–Pusztaszeri Katalin–Tarr Péter, *A szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon 3.*, SZTNH, Budapest, 2012

Simon Dorottya, *A szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon 4.*, SZTNH, Budapest, 2014

Simon Dorottya, *A szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon 5.*, SZTNH, Budapest, 2016

² *Boosting the competitiveness of cultural and creative industries for growth and jobs*, (EASME/COSME/2016/003), Austrian Institute for SME Research and VVA Europe, 2016

https://ec.europa.eu/growth/content/boosting-competitiveness-cultural-and-creative-industries-growth-and-jobs-0_en

ágazatok között a könyv és sajtó, a szoftver és számítógépes játék, valamint a reklámpar szerepelt, ezek közül a fenti időszakban a szoftver és számítógépes játék kategória gyarapodott a legintenzívebben.

A csoporton belüli exportintenzitás szintén változatosan alakult. A kulturális termékek az EU kivitelének 1,6%-át tették ki, amihez a divatipar további 12,3%-kal, a felsőkategóriás termékek pedig 18%-kal járultak hozzá. A válság a kulturális termékek exportját csökkentette, a divatipar és a luxusipar mutatói azonban növekedtek.

A tanulmány összességében megállapítja, hogy a kulturális és kreatív ágazatok Európában komoly gazdasági jelentőségűek, továbbá fontos szerepet játszanak a társadalmi és a kulturális fejlődésben, ráadásul egyfajta gazdasági és innovációs katalizátorként képesek tova-
gyűrűző hatásokat generálni más iparágakban is.

Egy érdekes összehasonlító tanulmány látott napvilágot 2017-ben a *Creative Industries Journal* című szakfolyóiratban *Letycia Carvalho* és *Sara C. Santos Cruz* tollából.³ A kreatív ágazatok Brazíliában tapasztalt gazdasági hatásáról publikált cikkben a szerzők négy módszertani elv alapján határozták meg e tevékenységek hatását a foglalkoztatottságra.

Az alkalmazott számítási módszerek közül az első, a brit Kulturális, Média- és Sportminisztérium (*Department of Digital, Culture Media and Sport*, DCMS) definíciója szerint az alkotótevékenységek közé tartozik a zene, az előadói és vizuális művészet, a dizájn, a film, a tv, a videó, a rádió, a fotóművészet, a múzeumok, a galériák és a könyvtárak.

Az előzőnél tágabb kört vizsgál az ENSZ Kereskedelmi és Fejlesztési Konferenciája (*United Nations Conference on Trade and Development*, UNCTAD) által alkalmazott metodika, mely szerint számítási területéhez tartozik a

1. kulturális örökség (hagyományos kulturális tevékenységek és helyek);
2. művészetek (vizuális és előadóművészetek);
3. média (kiadói tevékenységek, audiovizuális tevékenységek, új média);
4. funkcionális alkotótevékenységek (dizájn, kreatív szolgáltatások).

A harmadik, *David Throsby* nevéhez fűződő koncentrikus körök modellje, a figyelembe vett tevékenységeket a kulturális értékük alapján csoportosítja. A módszertan alapján megfigyelt kategóriák az alábbiak:

1. alapvető kreatív művészetek (irodalom, zene, előadóművészet, vizuális művészet);
2. egyéb alapvető kulturális ágazatok (film, múzeum, galériák, könyvtárak, fotóművészet);
3. szélesebb kulturális ágazatok (kulturális örökség, kiadás, hangrögzítés, televízió és rádió, videó és számítógépes játékok);
4. kapcsolódó ágazatok (reklám, építészet, dizájn, divat).

A kreatív szektorokat a szerzői jogi rendszer alapján meghatározó negyedik metodika, a *World Intellectual Property Organization* (WIPO) módszertana, amely a felsoroltak közül

³ Carvalho, [Letycia]–S[ara] C. Santos Cruz, Creative industries in Brazil: on the measurement of their size and relative importance, In: *Creative Industries Journal*, 20 September 2017

a legtágabb értelemben veszi számításba a kreatív tevékenységeket.⁴ A négy elemzési módszer segítségével elvégzett, 2013. tárgyévi adatokra épülő brazíliai vizsgálat során kapott értékek meglehetősen széles skálán mozognak. A DCMS-definíció alapján számítva a kreatív tevékenységek a foglalkoztatottak 0,82%-át adták Braziliában. A szakértők ennek közel kétszeresét mutatták ki a UNCTAD megközelítésével (1,46%) történt számítással. A számított értékek az alapelvben egymáshoz közelebb álló koncentrikus körök modellje és a WIPO-módszertan esetében meghaladták a 2%-ot. Az előző modell alapján végzett becslés szerint Braziliában a foglalkoztatottak 2,2%-át jelentették a kreatív szakemberek, az utóbbi, WIPO-módszertan alapján ennek mértéke 2,8%-ot tett ki. A kapott arányszámok jól szemléltetik, hogy az alkalmazott számítási módszert körültekintően kell kiválasztani ahhoz, hogy az adott kutatás céljának megfelelő eredményeket kapjuk.

A fentiekben már ismertetett, 2018-ban kiadott UNCTAD-elemzés⁵ szerint a kreatív gazdaságnak kiemelt szerepe van bolygónk jelenének és jövőjének befolyásolásában, egy fenntarthatóbb fejlődési pálya létrehozásában. Ezek a kreatív ágazatok katalizálhatják a változásokat, hogy ezáltal befogadóbb, összetettebb és együttműködőbb tevékenységek épüljenek ki társadalmunkban. A kreatív termékek és szolgáltatások kereskedelme erőteljes és egyre növekvő gazdasági jelentőségű. Hozzájárulása a GDP-hez és a globális kereskedelemhez a jövőben minden bizonnyal tovább növekszik a digitális gazdaság és az e-kereskedelem bővülése következtében.

A kiadvány országokként is megvizsgálta a kreatív szektorok teljesítményének alakulását a 2005–2014 közötti időszakban. A tanulmány szerint Magyarországon a kreatív termékek kivitele a vizsgált 10 év alatt több mint kétszeresére nőtt és elérte az 1,38 milliárd dollárt. Az export legnagyobb részét a formatervezett termékek (bútorok és játékok) adták (416 millió dollár és 378 millió dollár értékben), ezt követték a kiadványok (könyvek, folyóiratok, 119 millió dollár értékben). A kreatív termékek behozatala 1,37 millió dollárt tett ki, köszönhetően elsősorban a formatervezett és kézműves termékeknek, a kiadványoknak, valamint a különböző audiovizuális árucikkeknek. 2014-ben a kreatív áruk exportjának 88%-a Európán belüli területet célozott meg – kiemelten Németországot –, amelyet az Amerikai Egyesült Államok (7%) és Ázsia (5%) követte. A szolgáltatások kivitele 4,3 milliárd dollárt tett ki és elsősorban távközlési, számítógépes, információs, valamint építészeti, mérnöki és egyéb műszaki szolgáltatásokat foglalt magában. A tanulmány hazánkkal foglalkozó fejezetének összefoglalása Budapestet dinamikus fejlődő, kreatív iparral rendelkező városként emeli ki, és a startup vállalkozások kelet-közép-európai fővárosának nevezi, amely 2015-ben megkapta az UNESCO Kreatív Dizájn Város címet, és amely számos nagyszabású rendezvényt, valamint kezdeményezéssel ösztönzi a kreatív tevékenységeket.

Az Egyesült Királyságban nagy hagyománya van a kulturális és kreatív ágazatok kiemelt fejlesztésének és gazdasági súlya rendszeres számszerűsítésének. A DCMS 2019 júniusában publikált számításai szerint⁶ ezekhez a kreatív szektorokhoz 2018-ban 2,04 millió munkahely

⁴ A WIPO-módszertant a jelen tanulmány módszertani fejezete részletesen ismerteti.

⁵ *Creative Economy Outlook*, UNCTAD, https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/ditcted2018d3_en.pdf

⁶ *DCMS Sectors Economic Estimates 2018, Employment* https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/811903/DCMS_Sectors_Economic_Estimates_2018_Employment_report.pdf

kapcsolódott a szigetországban, azaz az összes álláshely több mint 6%-a. A foglalkoztatás növekedése ezekben az ágazatokban elérte az évi 1,6%-ot, az országos átlag kétszeresét. 2011–2018 között a kreatív munkahelyek száma jelentősen, 30,6%-kal nőtt.

A következőkben bemutatjuk a WIPO-módszertan alapján készített országtanulmányoknak a jelen elemzés írásakor ismert eredményeit. A kreatív tevékenységeket a szerzői jog szempontjából vizsgáló metodikát a szervezet honlapján lévő adatok⁷ szerint eddig 49 állam szakértői alkalmazták szerte a világban. Ezek közül a legtöbb ország Európából és az amerikai földrészről származik (15–15), de jelentős Ázsia súlya is (12). Afrikából 6 állam szerepel a listában, Ausztrália pedig önmagában képvisel egy egész kontinentst.

Az országtanulmányokkal a megújított nemzetközi módszertani útmutató is foglalkozik. A 2015-ben publikált *Guide*⁸ fő megállapításai az addig közzétett eredményekkel kapcsolatban az alábbiak.

- ◆ A legtöbb országban a vártnál nagyobb szerzői jogi gazdasági hozzájárulást mutatott ki az elemzés. Ezeknek az ágazatoknak a gazdasági jelentősége sok esetben megelőzött néhány tradicionális szektort is (pl. mezőgazdaság).
- ◆ A GDP-hozzájárulás mértéke országonként jelentősen eltért: 1,5% körüli volt Bruneiben és 11,5% volt az USA-ban. Az átlag 5,1%-ot tett ki, a helyzeti középértéket kifejező medián⁹ 4,8%-ot mutatott, az eredmények kétharmada a 4–6,5% közötti tartományba esett. Általánosan elmondható, hogy a gyorsabb gazdasági növekedésű országokban nagyobb volt a szerzői jogi ágazatok súlya, mint a lassabb ütemben fejlődőkben.
- ◆ A foglalkoztatáshoz való hozzájárulás kissé meghaladta a GDP-hez kapcsolódó értékeket, az átlag 5,3%-ot, a medián 4,7%-ot tett ki. Az országok kapcsolódó mutatóinak háromnegyede a 4–7% közötti tartományba esett.

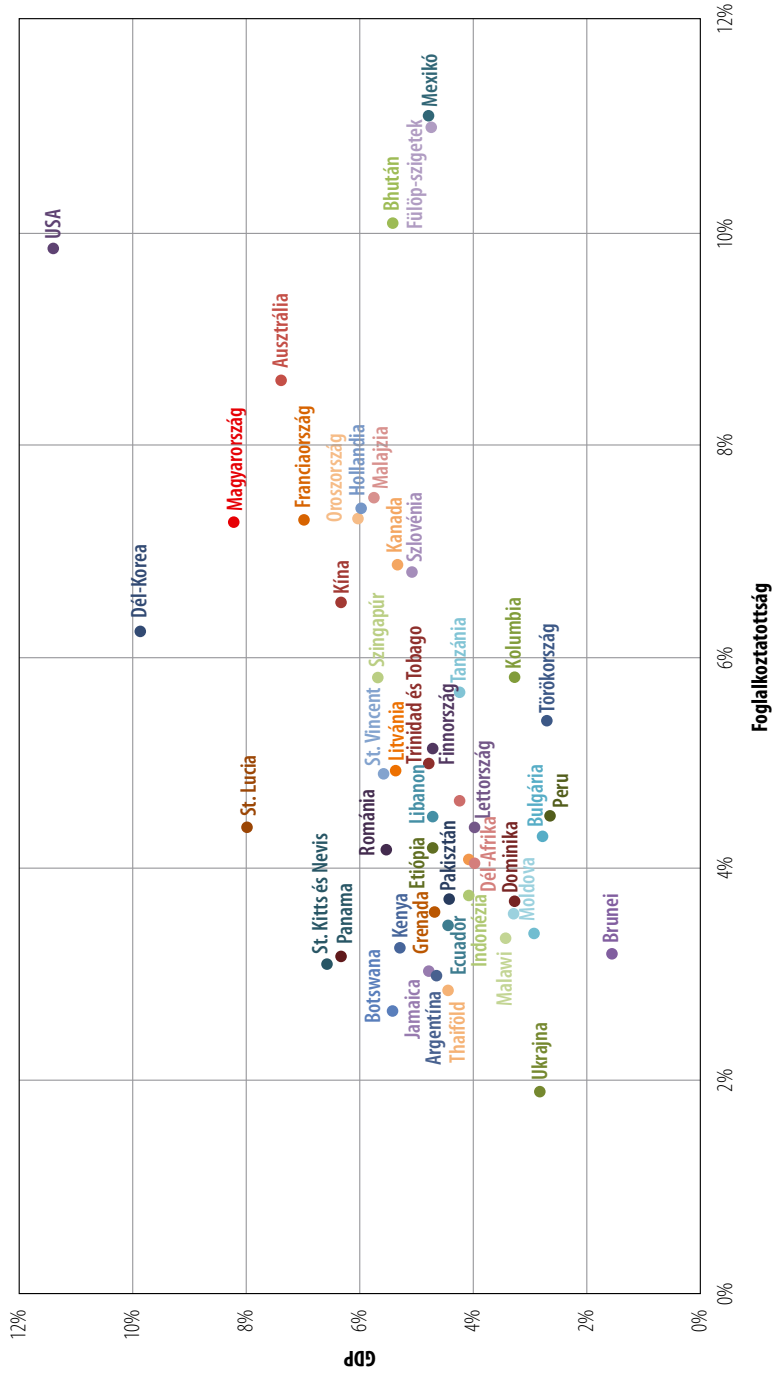
A GDP-hozzájárulás globális átlagát (5,06%) 21 állam tudta felülmúlni. A lista élén az USA áll 11,4%-kal, ezt követi Dél-Korea 9,9%-kal, Magyarország a harmadik 8,3%-kal. A felsorolás végén Brunei helyezkedik el 1,6%-os értékkel. A foglalkoztatáshoz kapcsolódó 5,2%-os átlagot 18 ország mutatója haladta meg. Arányaiban a legtöbben a Fülöp-szigeteken dolgoznak a szerzői jogi ágazatokban (11,1%). A második helyen Mexikó (11%), a harmadik helyen Bhután (10,1%) áll. Magyarország ebben az összevetésben a 7,3%-os mutatójával a tizedik helyen szerepel. Ezt a listát Ukrajna zárja 1,9%-os értékkel.

⁷ <https://www.wipo.int/copyright/en/performance/>

⁸ Guide on Surveying the Economic Contribution of the Copyright-Based Industries, 2015 Revised Edition, World Intellectual Property Organization (WIPO), Geneve, 2015

⁹ A medián a növekvő sorrendbe állított adatok középső értéke, amelynél ugyanannyi kisebb és nagyobb szám szerepel.

1. ábra: A szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya a WIPO-módszertant alkalmazó országtanulmányok szerint

Forrás: WIPO

Az előzmények bemutatását a hazai felméréssorozat korábbi eredményeinek összefoglalásával zárjuk. Magyarországon eddig öt alkalommal került sor a kreatív ágazatok gazdasági súlyának felmérésére. A vizsgálatokat az SZTNH, illetve a 2010-ben bekövetkezett névváltozást megelőzően az MSZH végezte el. Az öt felmérés eredményeit az 1. sz. táblázat foglalja össze. A 2004-ben Kelet-Közép-Európában úttörőként, a WIPO által delegált szakértők közreműködésével és a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatszolgáltatásával elvégzett kutatás kimutatta, hogy 2002-ben az ágazat fontos társadalmi-gazdasági szerepet töltött be Magyarországon. A kapott értékek – bár még kis mértékben, de – nemzetközi összehasonlításban is magasnak bizonyultak.

A következő vizsgálatra négy évvel később került sor. A 2006. tárgyévi adatokkal elvégzett felmérés megerősítette a szerzői jogi ágazatok jelentőségét hazánkban. A vizsgált időszakban szignifikánsan nőtt a kreatív szektorok súlya mind a gazdasági teljesítmény, mind a foglalkoztatás tekintetében.

A harmadik, 2009. tárgyévi felmérés a megelőző évben kirobbant nemzetközi pénzügyi és gazdasági válság első, közvetlen következményeit vizsgálta. Az eredmények szerint a hazai szerzői jogi ágazatok összességében sikeresen ellenálltak a válság azonnali kedvezőtlen hatásainak. Az egyes szerzői jogi csoportokat (kategóriákat) tekintve azonban különböző irányú tendenciák mentek végbe. A recesszió hatásainak leginkább kitett technikai háttérágazatok és részleges szerzői jogi ágazatok súlya csökkent, azonban a szerzői joghoz legszorosabban kapcsolódó alkotótevékenységek szerepe a gazdasági recesszió ellenére jelentősen emelkedett.

A negyedik, 2011. tárgyévi elemzés a gazdasági válság hosszabb távú magyarországi hatásait mérte fel. Ez a vizsgálat megmutatta, hogy a recesszió negatív következményei három év alatt a szerzői jogi ágazatokba is begyűrűztek, minden mutatóban csökkentve ezen ágazatok gazdasági súlyát.

Az ötödik felmérés tanúságai szerint a 2013. tárgyévi adatok alapján a magyarországi szerzői jogi ágazatok a gazdasági válság kedvezőtlen hatásait kiheverték. A 2011–2013 közötti időszakban a szerzői jogi ágazatok – jelentős növekedést mutatva a bruttó hozzáadott értékben és a munkajövedelemben – a felmérés történetének legnagyobb nemzetgazdasági részarányát érték el. Ezzel szemben a kibocsátásban immáron harmadik alkalommal mérséklődött ezeknek az ágazatoknak a súlya, ami elsősorban a szerzőijog-függő technikai háttérágazatok – azaz a kapcsolódó termelő iparágak – aránya folyamatos zsugorodásának tudható be. Mivel ezekben az ágazatokban a külföldi tőke szerepe jelentős, nemzetgazdasági súlyukra hatással van Magyarország tőkevonzó-képessége, a nemzetközi cégek tőkeallokációs politikája és a hazai gazdaságpolitika is. Az elmúlt évtizedben hazánkban és Európában egyaránt megfigyelhető volt a technikai háttérágazatok termelésének az olcsó munkaerőt biztosító ázsiai országokba telepítése (pl. számítógépgyártás, szórakoztató elektronika).

1. táblázat: A magyar szerzői jogi ágazatok hozzájárulása a nemzetgazdasági teljesítményhez

Tárgyév	Bruttó hozzáadott érték	Bruttó kibocsátás	Foglalkoztatás	Bruttó munkajövedelem
2002	6,67%	9,69%	7,10%	7,17%
2006	7,42%	11,54%	7,28%	7,32%
2009	7,85%	10,97%	7,98%	8,03%
2011	7,62%	8,74%	7,38%	7,89%
2013	8,25%	8,13%	7,28%	8,23%

A számszerű eredmények a korábbi WIPO-módszertan alapján kerültek kiszámításra. A 2015. évi módszertani változások miatt az adatok korlátozottan hasonlíthatók össze a jelen tanulmány adataival.

Forrás: korábbi MSZH- és SZTNH-felmérések

2. MÓDSZERTAN

A kreatív tevékenységek jelentős gazdasági és társadalmi szerepének felismerése maga után vonta az igényt, hogy a jelenség számokban is kifejezhető legyen. A szerzői jog irányából történő megközelítés úttörőjeként a WIPO 2003-ban publikálta az első módszertani útmutatót, amely megteremtette az alapját a kreatív tevékenységekre vonatkozó adatok nemzetközi összehasonlításának.¹⁰ A kiadványban felvázolt metodikát a következő több mint egy évtizedben számos ország sikeresen adaptálta. Ennek alapján sorra születtek a szerzői jogi ágazatok gazdasági súlyát felmérő tanulmányok. Ezek egy részét a WIPO közzétette honlapján.

A nemzetközi szervezet a módszertani útmutató alkalmazásának sikerén felbuzdulva a hosszú évek alatt felgyülemlett tapasztalatokat összegyűjtve szükségesnek látta a metodika felülvizsgálatát. Ennek eredményeképpen 2015-ben megjelent a megújított útmutató.¹¹ Ez alapjaiban és koncepcióját tekintve a korábbi eljárást követi, ám a szerzői jogi ágazatok gazdasági súlyának még pontosabb számszerűsítése és a célravezetőbb nemzetközi összevethetőség érdekében számos finomhangolást tartalmaz. A megújított módszertani útmutatót az SZTNH is átvette, és ez az első olyan tanulmány, amely az új metodikai eszközök segítségével végzi el a számításokat. Ennek következtében a legfrissebb adatok a korábbi kötetekben publikált értékekkel csak korlátozottan összehasonlíthatók.

A fejezet további részében áttekintjük a kreatív tevékenységek szerzői jogi szempontú megközelítésének koncepcióját, a szükséges statisztikai alapadatokat és ezek feldolgozásának menetét, valamint az új útmutatóban részletezett főbb módszertani újdonságokat.

2.1. A kreatív tevékenységek szerzői jogi szempontból

A WIPO-módszertan a szerzői jogi ágazatokat tágan értelmezi, és a szektor magját képező kreatív ágazatok¹² (*core copyright industries*) mellett számításba veszi ezeknek a tevékenységeknek a többi ágazatba begyűrűző, hozzáadottérték- és munkahelyteremtő hatását is. A koncepció szerint ugyanis a szerzői jog által védett alkotások megalkotása és élvezete a legtöbb esetben megköveteli bizonyos közvetítők bevonását. Ilyenek lehetnek például a kreatív tevékenységek végzéséhez szükséges fizikai háttérrel biztosító iparágak (számítógépgyártás, papírgyártás stb.) által előállított termékek, vagy éppen a szerzői joghoz szorosan nem kapcsolódó kiszolgáló tevékenységek (csomagolás, szállítás stb.). Ezeknek az úgynevezett közvetítő tevékenységeknek a számokban kifejezett értéke, súlya attól függ, hogy milyen közel állnak a szerzői jog által védett termékekhez vagy szolgáltatásokhoz.

¹⁰ Guide on Surveying the Economic Contribution of the Copyright-Based Industries, World Intellectual Property Organization (WIPO), Geneva, 2003

¹¹ Guide on Surveying the Economic Contribution of the Copyright-Based Industries, 2015 Revised Edition, World Intellectual Property Organization (WIPO), Geneva, 2015

¹² A tanulmány további részében a szóisméltések elkerülése érdekében a szerzői jogi ágazatok és a kreatív szektorok kifejezéseket szinonimaként használjuk.

A fenti elvet szem előtt tartva a WIPO módszertani útmutatója a vizsgált szerzői jogi ágazatokat négy fő csoportba osztja, amelyek a következők:

- I. elsődleges szerzői jogi ágazatok,
- II. szerzőijog-függő ágazatok,
- III. részlegesen szerzői jogi ágazatok,
- IV. egyéb támogató ágazatok.

Az elsődleges szerzői jogi ágazatok (*core copyright industries*) körébe azok a tevékenységek tartoznak, amelyek a legszorosabban kapcsolódnak a szerzői jogi védelem alá tartozó művekhez. Ez jelentheti ezek létrehozását vagy közvetítését, amely a gazdaság bármely szereplőjének – vállalatoknak és magánszemélyeknek egyaránt – tevékenységéhez kötődik. Ide tartoznak az alkotótevékenységek, a művek kereskedelme, a könyvnyomtatás és -kiadás, az előadó-művészet, a televízió- és rádióműsorok összeállítása és sugárzása, a lemezkölcsönzés, a divat- és formatervezés. Ezek az alapvető szerzői jogi tevékenységek a lehető legnagyobb, 100%-os súllyal szerepelnek a számításokban.

Az elsődleges szerzői jogi ágazatokat a WIPO a gazdasági tevékenységek hivatalos statisztikai besorolása alapján az alábbi csoportokban számszerűsíti:

- ◆ sajtó és irodalom;
- ◆ zene, színmű, opera;
- ◆ filmalkotás és videó;
- ◆ rádió és televízió;
- ◆ fotóművészet;
- ◆ szoftver, adatbázis, számítógépes játék;
- ◆ vizuális és grafikus művészet;
- ◆ hirdetés, reklám;
- ◆ az elsődleges szerzői jogi ágazatokhoz kapcsolódó szakmai érdekképviseleti szervezetek (pl. közös jogkezelő szervezetek).

A szerzőijog-függő ágazatok (*interdependent copyright industries*) között azok a tevékenységek szerepelnek, amelyek közvetítésével lehetővé válik a szerzői jogi védelmet élvező művek létrehozása, terjesztése és „fogyasztása”. Ebbe a kategóriába tartoznak azoknak az eszközöknek, berendezéseknek a gyártása, kölcsönzése, bérbeadása és értékesítése, amelyek kapcsolatot tudnak teremteni az alkotások és a közönség között. Ezeknek a közvetítő eszközöknek a hiányában a művek „fogyasztása” általában nem jöhetne létre, így a második csoporthoz tartozó tevékenységek is nagy – bizonyos esetekben szakértők által becsült – súllyal veendő számításba. Ide tartozik többek között a tévék, rádiók, számítógépek gyártása, a hangszerkészítés, a fénymásolók és a különböző típusú papírok gyártása, a CD-k, lemezek, MP3-lejátszók gyártása, továbbá a kapcsolódó termékek kereskedelme.

A gazdasági tevékenységek statisztikai rendszere alapján összeállított szerzőijog-függő ágazatok a következők:

- ◆ szórakoztatóelektronikai termék, azaz a televíziókészülék, rádió, CD-, DVD-és Blu-Ray-lejátszó, tablet és okostelefon, elektronikus játék lejátszására és hasonlókra alkalmas készülék gyártása, kölcsönzése, kis- és nagykereskedelme;
- ◆ számítógép gyártása, kölcsönzése, kis- és nagykereskedelme;
- ◆ hangszer gyártása, kölcsönzése, kis- és nagykereskedelme;
- ◆ a szerzői művekhez kapcsolódó papír gyártása, kis- és nagykereskedelme;
- ◆ fényképezési eszközés moziberendezés gyártása, kölcsönzése, kis- és nagykereskedelme;
- ◆ fénymásoló gyártása, kölcsönzése, kis- és nagykereskedelme;
- ◆ üres rögzítőeszköz gyártása, kis- és nagykereskedelme.

A részlegesen szerzői jogi ágazatok (*partial copyright industries*) olyan tevékenységeket tartalmaznak, amelyek szerzői jog által védett és nem védett termékeket egyaránt előállítanak. Ide tartozik például a ruha, az ékszer, a bútor és a játékipari termékek gyártása, valamint a mérnöki tervező tevékenység. Ezekhez az ágazatokhoz különböző – szintén szakértők által becsült – súlyokat rendelnek, amelyek azt mutatják meg, hogy az adott szektor teljesítményének hány százaléka vehető figyelembe szerzői jog által védett, kreatív tartalomként. Ezeknek a súlyoknak a helyes meghatározásától függ, hogy a szerzői joghoz részlegesen kötődő ágazatok hozzáadott értéke, kibocsátása, foglalkoztatottsága és egyéb kapcsolódó mutatószáma megfelel-e a valóságnak¹³.

A részlegesen szerzői jogi ágazatok az alábbiak:

- ◆ ruházat, textil- és cipőáru gyártása, kis- és nagykereskedelme;
- ◆ ékszer és érme gyártása, kis- és nagykereskedelme;
- ◆ egyéb kézműves áru gyártása, kis- és nagykereskedelme;
- ◆ bútor gyártása, kis- és nagykereskedelme;
- ◆ háztartási eszköz, porcelán és üveg gyártása, kis- és nagykereskedelme;
- ◆ tapéta és szőnyeg gyártása, kis- és nagykereskedelme;
- ◆ játék gyártása, kis- és nagykereskedelme;
- ◆ építészet, mérnöki tervezés, elemzés;
- ◆ belsőépítészet;
- ◆ múzeum.

Az egyéb támogató ágazatok (*non-dedicated support industries*) körébe olyan ágazatok tartoznak, amelyek a legtágabb értelemben vett, szükséges közvetítőként járulnak hozzá a szerzői jog által védett alkotások létrehozásához, eléréséhez és „fogyasztásához”. A tevékenységek közül ezek állnak a legtávolabban az elsődleges szerzői jogi ágazatoktól, és ennek megfelelő súllyal kerülnek számításba.¹⁴

¹³ A felmérésben alkalmazott szerzői jogi súlyokat a 3. sz. melléklet tartalmazza.

¹⁴ A negyedik kategória súlyának meghatározása követi az USA első jelentésében használt módszert. Ennek megfelelően a negyedik kategória teljesítményét olyan százalékos értékkel vesszük számításba, amelyet a kreatív ágazatok az első három kategóriában (elsődleges szerzői jogi ágazatok, szerzőijog-függő ágazatok és részlegesen szerzői jogi ágazatok) együttesen elértek az adott évi magyarországi GDP-ben.

Az egyéb kiszolgáló ágazatok:

1. általános kis- és nagykereskedelem;
2. általános szállítás;
3. információ és kommunikáció.

2.2. Az eljárás menete és a kapcsolódó adatok

A szerzői jogi ágazatok gazdasági súlyát felmérő magyarországi vizsgálat a WIPO módszertani útmutatójában javasolt eljárást követi, a szükséges mértékben igazítva azt a magyar statisztikai adatfelvételi és számbavételi rendszer sajátosságaihoz.

A folyamat négy fő lépésből áll:

1. a szerzői jogi védelem alá eső művek és az ezeket létrehozó kreatív tevékenységek beazonosítása és csoportosítása;
2. a kapcsolódó adatok gyűjtése;
3. a szerzői jogi ágazatok gazdasági teljesítményének kiszámítása, hozzájárulásuk megállapítása a bruttó hozzáadott értékhez, a kibocsátáshoz, a foglalkoztatottsághoz és a munkajövedelemhez;
4. az elemzés elvégzése és az eredmények bemutatása.

A szerzői jog által védett művek és az ezeket létrehozó kreatív tevékenységek beazonosítását és csoportosítását a módszertani útmutató kulcsfontosságú részeként alapvetően a WIPO végezte el. Az útmutatóban ezek tételesen kerültek felsorolásra, követve a vizsgálat logikáját.¹⁵ Az SZTNH ezt a tevékenységi felsorolást adaptálta, igénybe véve a statisztikáért felelős kormányhivatal, a KSH szakmai segítségét és a kapcsolódó adatok gyűjtését.

A szerzői jogi ágazatok teljesítményének számbavétele a gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere (TEÁOR) alapján történik, amely az EU tevékenységi osztályozásának (NACE) magyar változata. A TEÁOR a hazánkban gazdasági tevékenységet folytató egységeket, szervezeteket sorolja be főtevékenységük alapján az úgynevezett szakágazatokba. Ez a kategorizálás teszi lehetővé, hogy a felmérés tárgyát képező ágazatokat több szempontból is megvizsgáljuk. A magyarországi elemzés során az alábbi mutatók bevonásával tanulmányozzuk a szerzői jogi ágazatok gazdasági teljesítményét: kibocsátás, hozzáadott érték, munkavállalói jövedelem, foglalkoztatottak száma, termék- és szolgáltatásbehozatal és -kivitel.

A WIPO által meghatározott és a KSH segítségével adaptált tevékenységi lista összeállítása után a KSH összegyűjtötte és rendszerezte a szükséges statisztikai alapadatokat az SZTNH részére.¹⁶ A következő lépésben az SZTNH az alapadatokon elvégezte a szükséges kiigazító számításokat, amelyek lehetővé tették a szerzői jogi ágazatok teljesítményének meghatá-

¹⁵ Ezen ágazatok statisztikai ágazati kódszámmal ellátott részletes felsorolását tartalmazzák a Guide on Surveying the Economic Contribution of the Copyright-Based Industries, 2015 Revised Edition, World Intellectual Property Organization (WIPO), Geneve, 2015, IV. Annex, 172–179. oldalai.

¹⁶ A jelen dokumentum a Központi Statisztikai Hivatal (www.ksh.hu) adatállományainak felhasználásával készült. A dokumentumban foglalt számítások és az azokból levont következtetések kizárólag a szerző(k) szellemi termékei.

rozását. Az elemzés során megfigyeltük a kreatív tevékenységek hazai teljesítményének alakulását, a foglalkoztatásban és a külkereskedelemben betöltött szerepét, továbbá a kapott adatokat összehasonlítottuk a többi nemzetgazdasági ágazat adataival, valamint a nemzetközi eredményekkel.

2.3. Módszertani változások az új útmutatóban

A WIPO 2015-ben megjelent új módszertani útmutatója magában foglalja azokat a javaslatokat és ajánlásokat, amelyek a metodika több mint tízéves gyakorlati alkalmazása során halmozódtak fel. A frissítés a korábbi változatot több területen fejlesztette tovább. Az újítások közt szerepel – többek között – az elvi, fogalmi kérdések bővebb kifejtése, az analitikai és a statisztikai keretek aktualizálása, valamint a munkafolyamat során felmerülő legnagyobb kihívásokra adott gyakorlati megoldási lehetőségek bemutatása. Az új kiadvány megfelelő segítséget nyújt ahhoz, hogy a szerzői jog által támogatott iparágak gazdasági hozzájárulása a korábinál pontosabban feltérképezhető legyen.

A legjelentősebb módosítások egy részét a nemzetközi statisztikai rendszer 2008. évi változása idézte elő. Az alapok ugyan változatlanok maradtak, de számos új elem, gazdasági tevékenység került a listába, továbbá bizonyos ágazatok esetében a korábinál részletesebb megfigyelésre nyílt lehetőség. A statisztikai rendszer felülvizsgálatát és aktualizálását elsősorban a technológia fejlődése miatt bekövetkező gazdasági szerkezetváltozás okozta. Az új útmutató ezzel kapcsolatban konkrét példákat is tartalmaz. Az egyik legfontosabb változás, hogy a növekvő gazdasági jelentőségük miatt – a korábbi számbavételi helyükről elmozdítva – az elsődleges szerzői jogi ágazatok közé kerültek a számítógépes játék, a divat- és formatervezés, valamint az információs szolgáltatás ágazatokhoz tartozó tevékenységei is.

További jelentős újítás, hogy az új metodika kiterjesztette azoknak a tevékenységeknek a körét, amelyeket nem teljes mértékben (100%), hanem kizárólag a szerzői jogi tartalmuk alapján vesz számításba.¹⁷Ilyen például az elsődleges szerzői jogi ágazatok közé tartozó szakmai érdekképviseleti szervezetek tevékenysége, amelynél a WIPO indokoltnak tartja a szerzői jogi tartalomra korlátozó szűkítést. Szintén fontos újítás, hogy – tekintettel a statisztikai rendszer és a WIPO-módszertan közötti elvi különbségekre – bevezetésre került az egyes tevékenységek több ágazat közötti megosztása. Jó példa erre a film-, video- és televízióműsor gyártása, amelyet részben a rádió és televízió ágazatnál, részben a filmalkotás és videó ágazatcsoportnál kell figyelembe venni. Hasonló esetekben a kétszeres számításba vétel elkerülése végett meg kellett határozni a csoportok közötti megosztás mértékét. A szerzői jogi tartalom (m) kiszűrésére és az egyes tevékenységek több csoport közötti megosztásának (s) meghatározására egyaránt szakértői becsléseket alkalmaztunk.

A módszertani változások jelentős különbségeket okozhatnak a számszerű eredményekben. A változások hatását mutatja be a 2013. évre vonatkozó 2. sz. táblázat. A táblázatban szereplő értékek az azonos adatok kétféle módszerrel történt számításának eredményét

¹⁷ Jelölése a szerzői jogi tevékenységeket felsoroló táblázatban: m.

szemléltetik. Jól látható, hogy kizárólag a megújított módszertan következtében mennyivel növekedtek a szerzői jogi ágazatok 2013. évre vonatkozó nemzetgazdasági arányai.

2. táblázat: A szerzői jogi ágazatok nemzetgazdasági súlyának változása a korábbi és a 2015-ben módosított WIPO-módszertan alkalmazása alapján

Tárgyév	Bruttó hozzáadott érték	Kibocsátás	Foglalkoztatottság ¹⁸	Munkajövedelem
2013 (Számítás a korábbi WIPO-módszertan alkalmazásával)	8,25%	8,13%	7,28%	8,23%
2013 (Számítás a 2015-ben megújított WIPO-módszertan alkalmazásával)	8,76%	8,90%	8,42%	9,01%

A 2. sz. táblázat is jól szemlélteti, hogy a jelentős módszertani változások miatt a korábbi felmérésekben szereplő értékek közvetlenül nem összevethetők a jelen tanulmányban közlésre kerülő számadatokkal¹⁹.

¹⁸ A korábbi módszertan szerint 2013-ban összesen 265 ezer fő dolgozott a szerzői jogi ágazatokban, míg a megújított módszertan szerint készített számítások alapján ez a létszám meghaladja a 300 ezer főt, azaz több mint 10%-os a módszertan finomítása következtében kimutatható létszámnövekedés.

¹⁹ Az elemzéssorozat régebbi, 2002–2013 közötti eredményeiről bővebb információ a 2016-ig megjelent tanulmánykötetekben található.

3. A SZERZŐI JOGI ÁGAZATOK TELJESÍTMÉNYE A MAGYAR GAZDASÁGBAN

A szerzői jogi ágazatok gazdasági teljesítményét a korábbi elemzésekhez hasonlóan négy indikátor segítségével mutatjuk be, amelyek a következők: bruttó hozzáadott érték, kibocsátás, foglalkoztatottság és munkajövedelem. A jelen vizsgálat célja a szerzői jogi ágazatok teljesítményének 2013-tól 2018-ig tartó megfigyelése. Kiadványsorozatunkban eddig 2–3 évente hasonlítottuk össze az adatokat, amitől ezúttal sem kívánunk eltérni, így a 2013. évi bázist a 2016. és a 2018. évi adatok követik. Az előző fejezetben bemutatott, jelentős módszertani változások a korábban közzétett tanulmánykötetekben szereplő értékekkel való összehasonlítást nem teszik lehetővé, ezért a bázisévhez (2013) az új metodika szerint számba vett adatokat kellett rendelni.

Jelen kötetben a megújított WIPO-módszertan szerint számított 2013. évi értékek szerepelnek, amelyek az újraszámolás következményeként szükségszerűen eltérnek az előző, 2016-ban megjelent elemzésben szereplő 2013-as értékektől. A közös módszertani alapnak és számbavételi koncepciónak köszönhetően azonban a jelen vizsgálatban szereplő 2013., 2016., és 2018. évi mutatók összevethetők, és a szerzői jogi ágazatok gazdasági teljesítményének a 2013–2018 időszakra vonatkozó alakulása jól nyomon követhető. A későbbiekben lehetőség nyílna a nemzetközi összehasonlításra is, amennyiben a többi ország is a megújított WIPO-útmutató alapján végzi el a szerzői jogi ágazatok számbavételét.

A megújított metodika alapján módosított adatok felhasználásával készített elemzésünket a teljes szerzői jogi ágazat teljesítményének bemutatásával kezdjük, majd külön kitérünk a négy fő csoportban – az elsődleges szerzői jogi ágazatokban, a szerzőijog-függő ágazatokban, a részlegesen szerzői jogi ágazatokban és az egyéb támogató ágazatokban – végbe ment változások ismertetésére is.

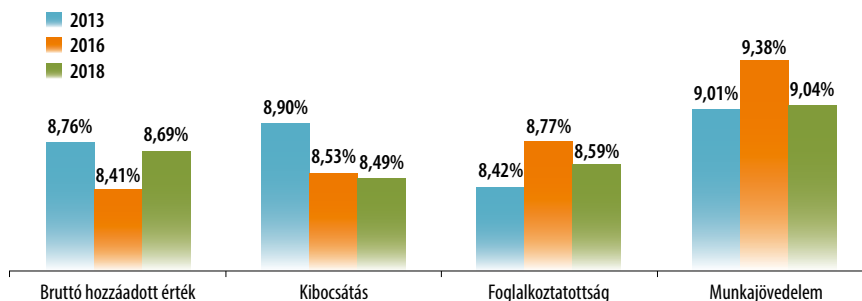
3.1. A szerzői jogi ágazatok összesített teljesítménye

A szerzői jogi ágazatok – a korábbi tapasztalatokkal összhangban – a 2013–2018 közötti időszakban is jelentős szerepet töltek be a magyar gazdaságban.

A szerzői jogi ágazatok hozzájárulása a 2018. évi bruttó hozzáadott értékhez elérte a 3128 milliárd forintot, amellyel 8,69%-os súlyt képviseltek a nemzetgazdaságban. Habár a folyóáras érték 2013 és 2018 között 40%-kal nőtt, a kreatív szektorok bruttó hozzáadott értékben képviselt aránya összességében 0,07 százalékponttal csökkent (8,76%-ról 8,69%-ra). A vizsgált időszakban a változás nem volt egyenletes. A 2016. évi adatok ugyanis arról tanúskodnak, hogy az időszak közepén ennél jelentősebb, 0,35%-os volt a visszaesés (8,41%-ra).

A szerzői jogi ágazatok kibocsátása az időszak végén megközelítette a 7000 milliárd forintot, amely 8,49%-os nemzetgazdasági súlyt jelentett. A bruttó hozzáadott értékhez hasonlóan a kibocsátás folyóáras értékének 29%-os növekedése ellenére a kreatív tevékenységek összesített aránya 8,90%-ról 8,49%-ra csökkent. Az előző kategóriával ellentétben ez a mérési klóds a vizsgált időszakban folyamatos volt.

2. ábra: A szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon

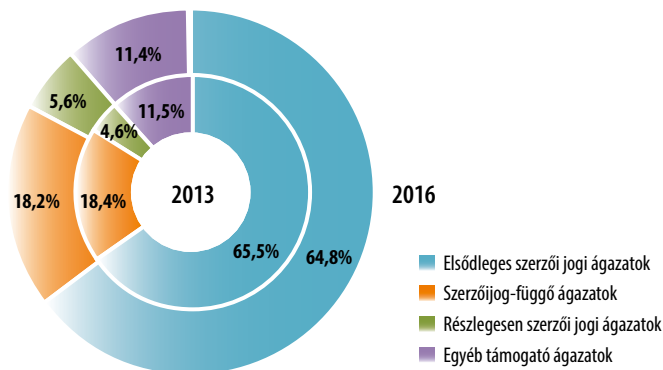

A szerzői jogi ágazatok 2018-ban több mint 353 ezer főt foglalkoztattak, az összes munkavállaló 8,59%-át. Ez közel 50 ezer fővel haladta meg a 2013. évi és 4 ezer fővel a 2016. évi munkavállalót. A foglalkoztatásban képviselt súly alakulása tehát ellenkező irányú görbét mutat a bruttó hozzáadott érték esetében tapasztaltakkal szemben. Az időszak eleji 8,42%-ot követően a foglalkoztatási súly meredeken emelkedett (8,77%), majd végül 8,59%-ra csökkent.

A szerzői jogi ágazatok összes munkajövedelme 2018-ban 1194 milliárd forintot tett ki, a nemzetgazdasági érték 9,04%-át. A munkajövedelem a vizsgált időszakban a foglalkoztatottsághoz hasonlóan alakult. A jelentős, összesen 48%-os folyóáras növekedés mellett a kreatív ágazatok aránya 9,01%-ról 9,38%-ra emelkedett, majd 0,34 százalékponttal mérséklődve 9,04%-on állt meg.

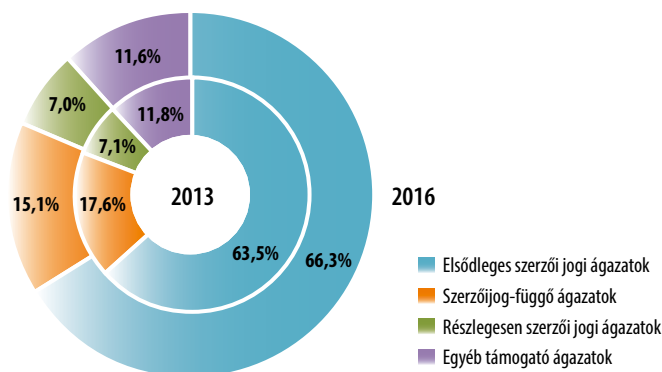
Figyelemre méltó, hogy míg a legutóbbi, 2016-ban megjelent tanulmányban a szerzői jogi ágazatok munkajövedelme inkább a bruttó hozzáadott érték alakulását követte, addig a most vizsgált időszakban egyértelműen a foglalkoztatással mozgott egy irányban.

3. ábra: A szerzői jogi ágazatok egyes csoportjainak megoszlása a bruttó hozzáadott értékben

A szerzői jogi ágazatokon belül az egyes csoportok között a legkreatívabb tevékenységek a legjelentősebbek, ezek rendelkeztek a legnagyobb gazdasági teljesítménnyel. Az elsődleges szerzői jogi ágazatok adták mind a bruttó hozzáadott értékben, mind a foglalkoztatásban a számszerű eredmények kétharmadát. Az előbbiben súlyuk kissé, 0,7 százalékponttal csökkent 2013-hoz képest, ám a foglalkoztatásban 2,8 százalékponttal emelkedett a részesedésük.

4. ábra: A szerzői jogi ágazatok egyes csoportjainak megoszlása a foglalkoztatottságban

A szerzői jogi tevékenységek különböző csoportjainak összevetése után az egyes tevékenységeket külön is megvizsgáljuk. Az adatok szerint a legjelentősebb szerzői jogi ágazat a szoftver és adatbázis, amely 2018-ban a bruttó hozzáadott értékben 2,9%-ot ért el, a foglalkoztatásban pedig 2,4%-ot tett ki. Legalább 0,5%-os nemzetgazdasági súlyt további három ágazat tudott elérni. A bruttó hozzáadott értékben a sajtó és irodalom (1,2%), valamint a szórakoztató elektronikai termék (0,9%), továbbá a foglalkoztatásban a sajtó és irodalom (1,6%) mellett a vizuális és grafikus művészet (0,5%).

A vizsgált időszakban a belsőépítészet tudta a legnagyobb mértékben növelni bruttó hozzáadott értékét, teljesítménye 145%-kal gyarapodott. Az ékszer és érme megduplázta a folyóáras értékét és 103%-os növekedést ért el. További három szerzői jogi tevékenység mutatója tudott kiemelkedő, 80% feletti növekedést felmutatni: a tapéta és szőnyeg (87%), a játék (86%) és a hangszer (82%).

A nemzetgazdaság folyóáras bruttó hozzáadott értékének növekedési ütemét (41%) további 15 szerzői jogi tevékenység tudta felülmúlni a vizsgált 2013 és 2018 közötti időszakban.

3. táblázat: A 2013–2018 közötti időszakban a bruttó hozzáadott értékben a nemzetgazdaságnál gyorsabban fejlődő szerzői jogi ágazatok

zene, színművek, opera	egyéb kézműves áru
fotóművészet	bútor
szoftver és adatbázis	háztartási eszközök, porcelán és üveg
vizuális és grafikus művészet	tapéta és szőnyeg
szórakoztató elektronikai termék	játék
hangszer	építészeti, mérnöki tervezés, elemzés
fényképezési eszköz és moziberendezés	belsőépítészet
papír	múzeum
ruházat, textil és cipőáru	általános kereskedelem
ékszer és érme	általános szállítás

A foglalkoztatás terén szintén a belsőépítészet gyarapodott a legnagyobb mértékben, munkavállalóinak száma 109%-kal bővült 2013 és 2018 között. Ezt követte a filmalkotás és videó (47%), valamint az egyéb kézműves áru (45%), de jelentős mértékben nőtt még a szoftver és adatbázis (36%), a zene, színművek, opera (34%) és a fotóművészet (33%) ágazatokban dolgozók száma is.

A nemzetgazdaságban a foglalkoztatottak létszáma 13%-kal bővült, amit összesen 16 szerzői jogi tevékenység múlt felül.

4. táblázat: A 2013-2018-as időszakban a foglalkoztatottságban a nemzetgazdaságnál gyorsabban fejlődő szerzői jogi ágazatok

zene, színművek, opera	egyéb kézműves áru
filmalkotás és videó	bútor
rádió és televízió	tapéta és szőnyeg
fotóművészet	játék
szoftver és adatbázis	építészeti, mérnöki tervezés, elemzés
vizuális és grafikus művészet	belsőépítészet
szakmai érdekképviseleti szervezetek	múzeum
üres rögzítő eszköz	általános szállítás

A bruttó hozzáadott érték és a foglalkoztatottak száma egy-egy tevékenység termelékenysége alakulásáról is ad információt. A nemzetgazdaság termelékenysége a 2013–2018 közötti időszakban megközelítőleg 16%-kal nőtt. Ezt az értéket 17 szerzői jogi tevékenység tudta meghaladni, azaz ennyi szakterület termelékenysége nőtt gyorsabban az átlagosnál. Ezek közül kiemelkedett az ékszer és érme, amely esetében 87%-os

termelékenység-növekedés ment végbe. Ehhez mérten ugyan elmaradt, de jelentős volt még a hangszer (57%), a tapéta és szőnyeg (56%), valamint a bútor (51%) ágazat fejlődése is.

5. táblázat: A 2013-2018-as időszakban a termelékenységben a nemzetgazdaságnál gyorsabban fejlődő szerzői jogi tevékenységek

sajtó és irodalom	bútor
fotóművészet	háztartási eszköz, porcelán és üveg
hirdetés, reklám	tapéta és szőnyeg
szórakoztató elektronikai eszköz	játék
hangszer	építészet, mérnöki tervezés, elemzés
fényképezési eszköz és moziberendezés	általános kereskedelem
papír	általános szállítás
ruházat, textil és cipőárú	információ és kommunikáció
ékszer és érme	

3.2. Az elsődleges szerzői jogi ágazatok teljesítménye

Az elsődleges szerzői jogi ágazatok közé azok a tevékenységek tartoznak, amelyek a szerzői jog védelme alá eső alkotásokhoz a leginkább kapcsolódnak, azaz a művek létrehozását, előadását, sugárzását, közvetítését, kiállítását és terjesztését foglalják magukban.

Az elsődleges szerzői jogi ágazatok bruttó hozzáadott értéke 2018-ban 2038 milliárd forintot tett ki, amely a nemzetgazdasági érték 5,7%-a. Ez jelentős, 40%-os gyarapodást jelent a 2013. évi folyóáras adathoz képest (1452 milliárd forint). Nemzetgazdasági súlya ugyan 2016-ban 5,47%-ra mérséklődött, ám értéke az időszak végén (5,66%) megközelítette az időszak elején mutatott nagyságát (5,69%).

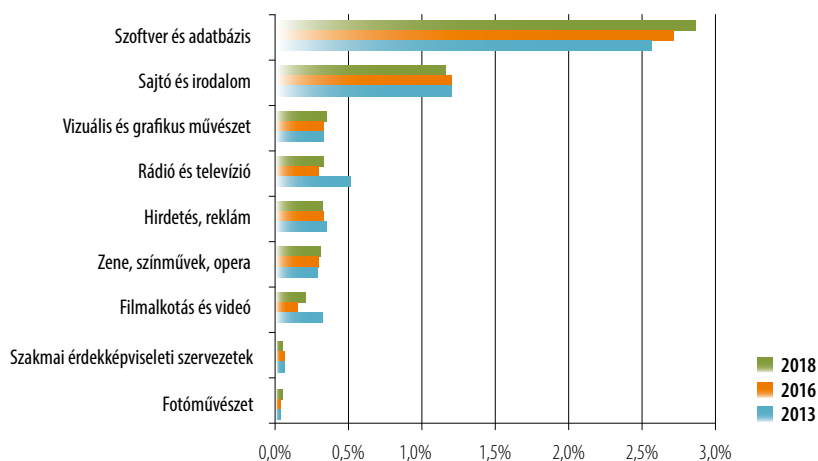
Az egyes ágazatokat tekintve kiemelkedően magas a szoftver és adatbázis ágazat súlya (2,87%), ami jelentősen meghaladja a sajtó és irodalomét (1,17%), valamint a vizuális és grafikus művészetét (0,35%). A 2013. évi bruttó hozzáadott értékhez képest a fotóművészet gyarapodott a legtöbbet, amelynek mértéke megközelítette a 63%-ot. Szintén jelentősen nőtt a szoftver és adatbázis (58%), valamint a zene, színművek, opera teljesítménye (55%). Az elsődleges szerzői jogi ágazatoknak a vizsgált időszakban mutatott fejlődését jól szemlélteti, hogy további három tevékenység volt képes 25% feletti bővülésre, a vizuális és grafikus művészet (48%), a sajtó és irodalom (36%), valamint a hirdetés, reklám (25%).

Mindössze két olyan ágazatot találunk, amelynek csökkent a bruttó hozzáadott értéke, a filmalkotás és videó (-11%), valamint a rádió és televízió (-6%). Az előbbivel kapcsolatban azonban meg kell jegyeznünk, hogy a negatív változás az első, 2013–2016 közötti időszakban végbement átmeneti visszaesés következménye, a 42%-os csökkenést a következő két évben (2016 és 2018 között) egy 53%-os gyarapodás követte. Hasonló utat járt be a rádió

és televízió is, csak kisebb kilengéssel. A 2013 és 2016 közötti 29%-os mérséklődés után egy 31%-os emelkedés következett be 2018-ban.

A nemzetgazdasági súlyok tekintetében a bázis évhez képest jelentősebb pozitív elmozdulást kizárólag a szoftver és adatbázis tudott felmutatni, aránya 2,56%-ról 2,87%-ra emelkedett. Ezzel ellentétben a rádió és televízió súlya 0,51%-ról 0,34%-ra, míg a filmalkotás és videó részesedése 0,33%-ról 0,21%-ra mérséklődött.

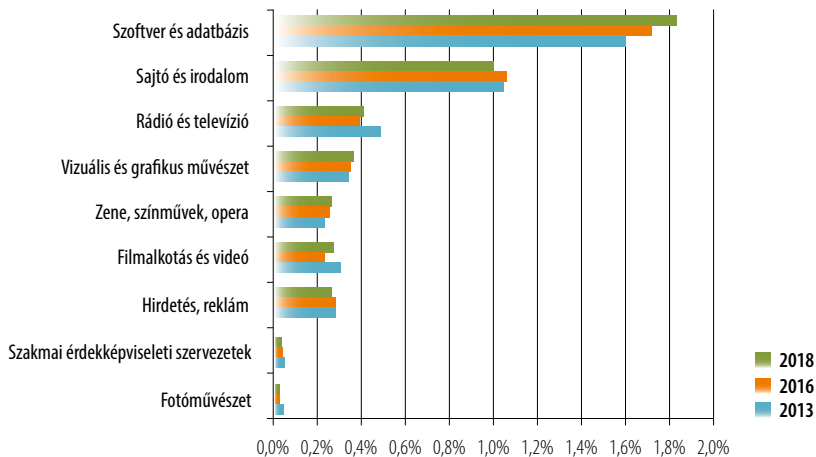
5. ábra: Az elsődleges szerzői jogi ágazatok súlya a bruttó hozzáadott értékben

Az elsődleges szerzői jogi ágazatok kibocsátásának folyó áras értéke 2018-ban meghaladta a 3700 milliárd forintot, és 4,5%-os nemzetgazdasági súlyt tett ki.

A növekmény ebben a mutatóban is jelentős. A 2013. évi adathoz (2672 milliárd forint) képest 39%-os gyarapodás volt tetten érhető 2018-ban. A kibocsátás terén is a szoftver és adatbázis súlya a legmagasabb (1,83%), ezt követi a sajtó és irodalom (1,0%), valamint a rádió és televízió (0,41%). A kibocsátás folyó áras értékében bekövetkezett növekedés minden tevékenységet tekintve jelentős mértékű, a zene, színművek, operában 58%, a fotóművészetben 57%, a szoftver és adatbázisban 55%. Hasonlóan a bruttó hozzáadott értékhez, a növekvő kibocsátás ellenére a vizsgált ágazatok nemzetgazdasági súlya egyedül a szoftver és adatbázis esetében tudott gyarapodni (1,7%-ról 1,8%-ra), a többi ágazat aránya gyakorlatilag nem változott.

6. ábra: Az elsődleges szerzői jogi ágazatok súlya a kibocsátásban

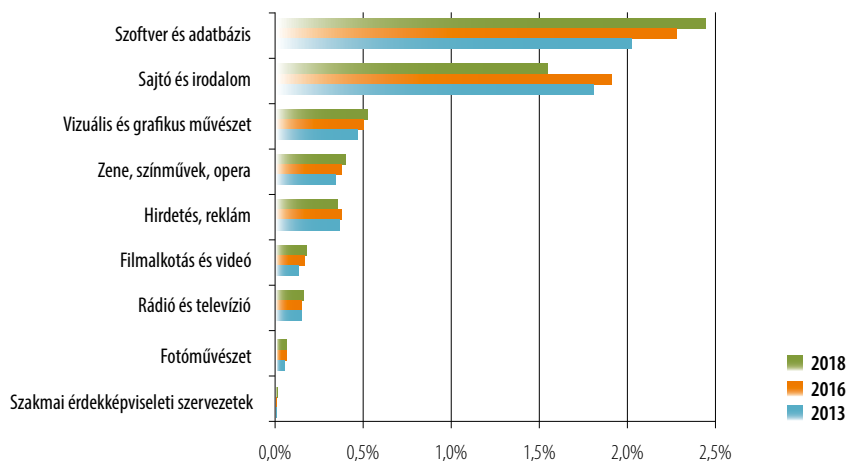

Az elsődleges szerzői jogi ágazatokban az időszak végén 234 518 fő dolgozott, az összes foglalkoztatott 5,7%-a.

Ez a 2013. évi adathoz képest 39,5 ezer fős többletet jelent. A legtöbben, több mint 100 ezer fő a szoftver és adatbázis ágazatban tevékenykedett, ez a nemzetgazdaságban foglalkoztatott létszám 2,4%-a. A sajtó és irodalomban foglalkoztatottak száma megközelítette a 64 ezer főt (1,6%). A vizuális és grafikus művészet tevékenységet csaknem 22 ezer fő végezte (0,5%). 2013 óta a legnagyobb gyarapodás a szoftver és adatbázis tevékenységben ment végbe, közel 27 ezer fős volt a növekmény. Ezzel szemben a sajtó és irodalomban dolgozók számában 2013 és 2018 között közel 2 ezer fős létszámcsökkenés mutatkozik, ám a 2016. évi adat árnyalja ezt a képet. Az első három évben még több mint 10 ezer fővel nőtt az ágazatban foglalkoztatottak száma, ezután drámai, 12 ezer fős csökkenés következett be.

Két ágazatban történt lényeges változás a nemzetgazdaságban foglalkoztatottakhoz viszonyított súly tekintetében. A szoftver és adatbázis súlya 2,0%-ról 2,4%-ra nőtt, míg a sajtó és irodalom részesedése 1,8%-ról 1,6%-ra mérséklődött. A többi tevékenység foglalkoztatási aránya lényegében nem változott.

7. ábra: Az elsődleges szerzői jogi ágazatok súlya a foglalkoztatásban

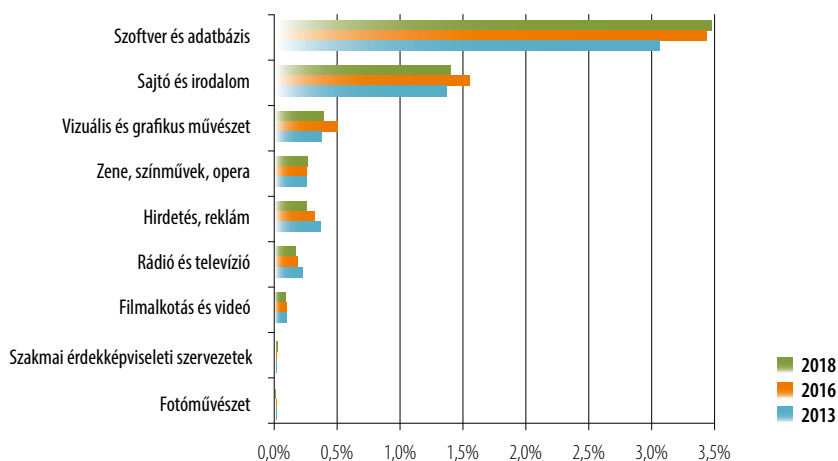
Az elsődleges szerzői jogi ágazatokhoz kapcsolódó munkajövedelem 2018-ban együttesen 805,6 milliárd forintot tett ki, amely a nemzetgazdasági összértékhez viszonyítva 6,1%-os részesedést jelentett.

A folyóáras érték 2013 óta közel 64%-os növekedést mutatott, ennek ellenére a vizsgált ágazatok nemzetgazdasági súlya alig emelkedett (5,8%-ról 6,1%-ra). A szoftver és adatbázis ágazat e mutató tekintetében is az első helyen állt 2018-ban, a közel 460 milliárd forintos munkajövedelem a nemzetgazdasági átlag 3,5%-át tette ki. Ettől jelentősen elmaradt a sajtó és irodalom (1,4%), a többi ágazat súlya pedig még a 0,5%-ot sem érte el.

A folyóáras értékben 2013 és 2018 között jelentős növekedés ment végbe szinte mindegyik tevékenységet tekintve. A legnagyobb változás a szoftver és adatbázisban mutatkozott (77%), de ugyancsak nagy volt a gyarapodás a zene, színművek, operában (60%), a sajtó és irodalomban (59%), valamint a vizuális és grafikus művészetben (58%).

A nemzetgazdasági szinten összesített munkajövedelemben elért súly terén ugyancsak a szoftver és adatbázis ágazat tudott valamelyest növekedni, súlya 3,1%-ról 3,5%-ra emelkedett.

8. ábra: Az elsődleges szerzői jogi ágazatok súlya a munkajövedelemben

3.3. A szerzőijog-függő ágazatok teljesítménye

A szerzőijog-függő ágazatok közé olyan tevékenységek tartoznak, amelyek elsődleges közvetítőket biztosítanak a szerzői jogi védelmet élvező művek létrehozásához, terjesztéséhez vagy fogyasztásához, azaz olyan eszközöket, berendezéseket állítanak elő és értékesítenek, amelyek kapcsolatot teremtenek az alkotások és a közönség között.

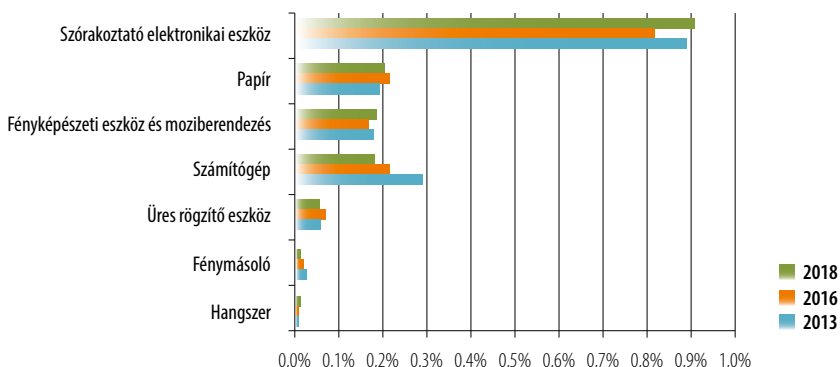
A szerzőijog-függő ágazatok 2018-ban 562 milliárd forint bruttó hozzáadott értéket termeltek, amely a nemzetgazdasági érték 1,6%-át jelenti.

2013-ban ez az összeg alig haladta meg a 420 milliárd forintot, a folyóáras növekmény megközelítette a 31%-ot. A nemzetgazdasági súlyban nem történt változás.

A csoporton belül a szórakoztató elektronikai eszköz gyártásának volt a legnagyobb súlya (0,9%), a többi ágazat részesedése 0,3% alatt maradt. A vizsgált időszakban a folyóáras értéket tekintve a hangszer gyarapodott a leginkább (67%), ezt követte a fényképezési eszköz és moziberendezés (42%) és a szórakoztató elektronikai eszköz (40%). Két tevékenységben visszaesés mutatkozott. A számítógépgyártó ágazat teljesítménye 12%-kal, a fénymásolóé pedig 47%-kal csökkent.

A nemzetgazdasági súlyokban nem következett be érdemi változás.

9. ábra: A szerzőijog-függő ágazatok súlya a bruttó hozzáadott értékben

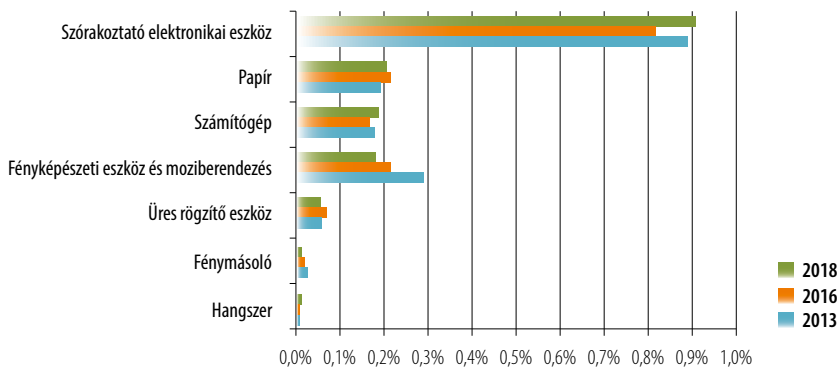
A szerzőijog-függő ágazatok kibocsátása 2018-ban meghaladta a 2282 milliárd forintot, amely a nemzetgazdaság 2,8%-át tette ki.

A folyóáras értéket tekintve ez 14,5%-os növekedést jelent a vizsgált időszakban. Ennek ellenére a szerzőijog-függő ágazatok súlya a nemzetgazdaságban 0,5%-kal csökkent, 3,3%-ról 2,8%-ra.

A csoporton belül a legnagyobb jelentőségű a szórakoztató elektronikai eszköz (2%), a többi ágazat közül egyik sem érte el a 0,5%-os arányt sem. A 2013–2018-as időszakban jelentős növekedés ment végbe a folyóáras adatokban. A legtöbbet a hangszer gyarapodott (62%), de 30% feletti növekménnyel rendelkezett a fényképezési eszköz és moziberendezés, valamint a papír (egyaránt 35%), továbbá a szórakoztató elektronikai eszköz is (31%). A fénymásoló és a számítógép előállítás azonban megszenvedte ez az időszakot. Az előbbi kibocsátása 63%-kal, az utóbbié pedig 57%-kal mérséklődött. Az európai számítógépgyártás nagy része Ázsiába települt, a külföldi tulajdonban levő hazai gyártókapacitások is fokozatosan leépültek.

A nemzetgazdasági súlyban egyetlen változást emelhető ki. A számítógép ágazat részesedése 0,6%-ról 0,2%-ra olvadt.

10. ábra: A szerzőijog-függő ágazatok súlya a kibocsátásban

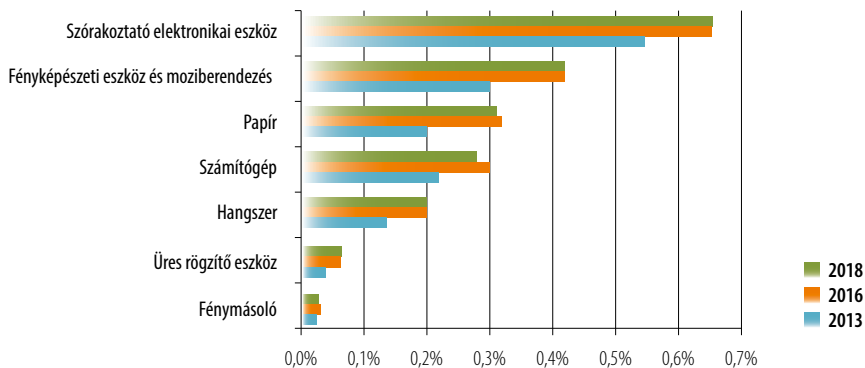
A szerzőijog-függő ágazatokban 2018-ban 52 315 fő dolgozott, az összes foglalkoztatott 1,3%-a.

2013-ban több mint 53 ezren tevékenykedtek ezeken a területeken, amely 1,6%-os csökkenést jelent a vizsgált években. Kissé a nemzetgazdasági súly is mérséklődött, 1,5%-ról 1,3%-ra.

A csoporton belül a szórakoztató elektronikai eszköz rendelkezett a legtöbb munkavállalóval, 17,5 ezer fővel. A fényképezési és moziberendezés szakterületen több mint 11 ezren dolgoztak, a papírgyártásban 8347-en. 2013 és 2018 között a szórakoztató elektronikai eszköz tevékenységben közel 2300 fővel csökkent a foglalkoztatottak száma, a számítógépgyártásban 460 főtől váltak meg. Ezzel szemben a papíriparban dolgozók száma közel 1000 fővel gyarapodott és feleannyival bővült a hangszerrel foglalkozók köre is.

A nemzetgazdasági súlyokban nem következett be érdemleges változás.

11. ábra: A szerzőijog-függő ágazatok súlya a foglalkoztatásban

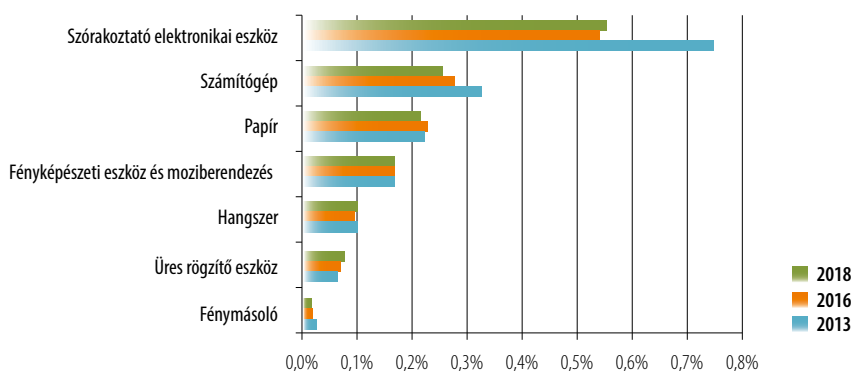
A szerzőijog-függő ágazatok munkajövedelme 2018-ban 184,6 milliárd forintot ért el, így a nemzetgazdasági súlya 1,4%.

A 2013. évi bázishoz képest 31%-kal nőtt a folyóáras érték, ám a nemzetgazdasági részesedés 1,7%-ról 1,4%-ra mérséklődött.

Ebben a mutatóban is a szórakoztató elektronikai eszköz mutatta a legnagyobb értéket (0,6%), a többi ágazat részesedése még a 0,3%-ot sem érte el. A folyóáras adatokban az üres rögzítő eszköz gyarapodott a legjelentősebben (91%), de 50% feletti bővülést ért el a hangszer (58%), a fényképezési eszköz és moziberendezés (56%), valamint a papír (51%) ágazat is.

A szórakoztató elektronikai eszköz nemzetgazdasági súlya kissé, 0,75%-ról 0,56%-ra mérséklődött.

12. ábra: A szerzőijog-függő ágazatok súlya a munkajövedelemben

3.4. A részlegesen szerzői jogi ágazatok teljesítménye

A részlegesen szerzői jogi ágazatok csoportjába azok a tevékenységek tartoznak, amelyek működése során csak bizonyos mértékben állítanak elő szerzői jog által védett termékeket. Ezeket a tevékenységeket olyan – szakértők által becsült – súllyal vesszük számításba, amely mutatja, hogy az adott szektor teljesítményének hány százaléka tartozik a szerzői jog által védett alkotások közé.

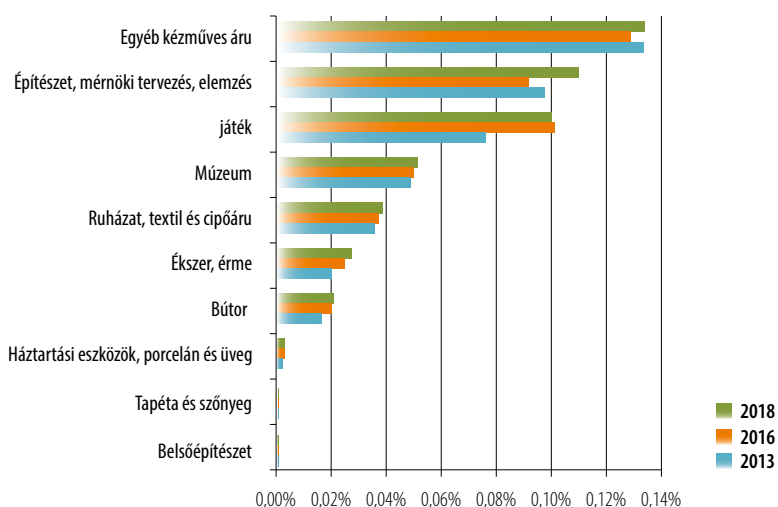
A részlegesen szerzői jogi ágazatok 2018. évi bruttó hozzáadott értéke 175,9 milliárd forintot ért el, amely a nemzetgazdaság 0,5%-át tette ki.

A folyóáras érték közel 60%-kal gyarapodott 2013 óta, a nemzetgazdasági súly 0,1%-kal nőtt.

A csoporton belül az egyéb kézműves árunak volt a legnagyobb bruttó hozzáadott értéke (0,13%), ezt követte az építészet, mérnöki tervezés, elemzés (0,11) és a játék (0,10%). A vizsgált időszakban a legjelentősebb folyóáras növekedést a belsőépítészet (93%), az ékszer és érme (67%), valamint a tapéta és szőnyeg (60%) érte el, de mindegyik tevékenység legalább 30%-kal tudta növelni a teljesítményét.

A nemzetgazdasági súly tekintetében elsősorban a játék és az építészet, a mérnöki tervezés, elemzés tudott gyarapodni.

13. ábra: A részlegesen szerzői jogi ágazatok súlya a bruttó hozzáadott értékben

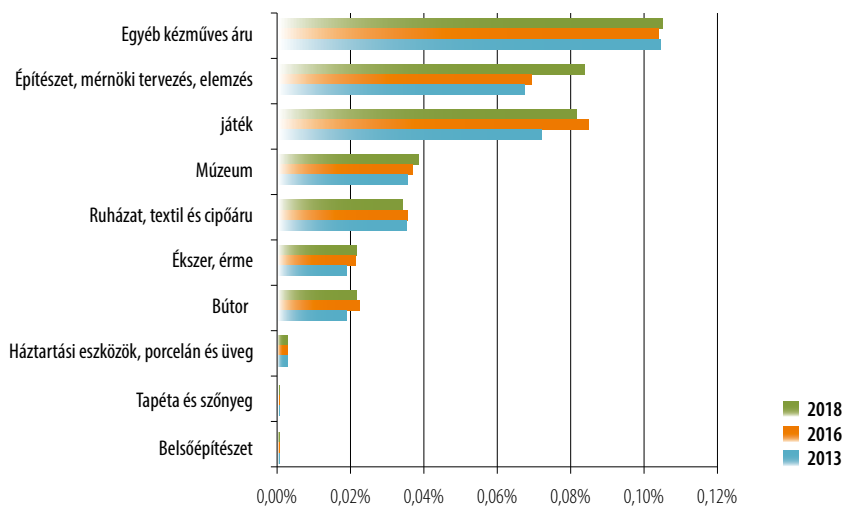
A részlegesen szerzői jogi ágazatok kibocsátása 2018-ban megközelítette a 323 milliárd forintot, ami 0,4%-os nemzetgazdasági arányt jelentett.

A folyóáras érték 2013 óta 49%-kal emelkedett, a nemzetgazdasági súly 0,03%-kal nőtt.

Az ágazatok között az egyéb kézműves áru kibocsátása volt a legnagyobb (0,10%), amit az építészet, mérnöki tervezés, elemzés, valamint a játék követett (egyenként 0,08%-kal). Mindegyik tevékenység esetében a folyóáras érték legalább 30%-kal nőtt a vizsgált időszakban, de a belsőépítészet 135%-os bővülése egyértelműen kiemelkedett a többi közül. Ez kétszerese a második helyezett építészet, mérnöki tervezés, elemzés 69%-os növekedésének.

A nemzetgazdasági súly ebben a kategóriában is csupán a játék és az építészet, mérnöki tervezés, elemzés esetében növekedett.

14. ábra: A részlegesen szerzői jogi ágazatok súlya a kibocsátásban

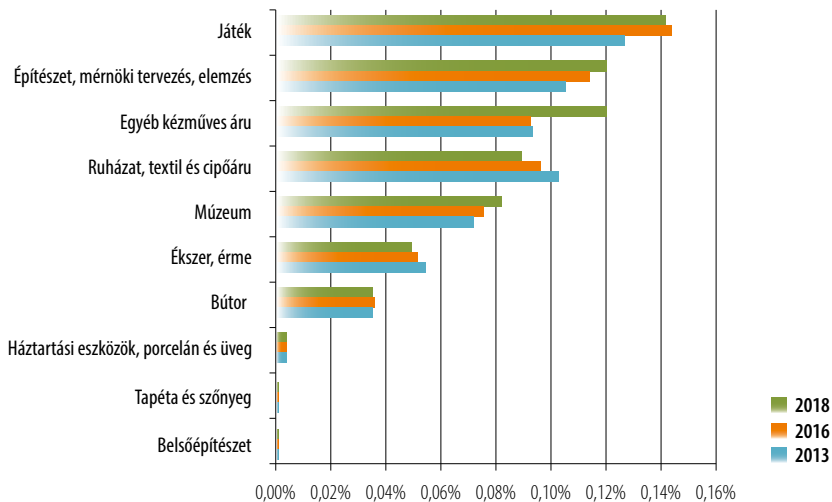

A részlegesen szerzői jogi ágazatokban 2018-ban 26 469 fő dolgozott, a nemzetgazdaságban foglalkoztatottak 0,6%-a. Ez az érték 4814 munkavállalóval több, mint a 2013. évi adat. A nemzetgazdasági súly nem változott.

A csoporton belül a játék ágazat foglalkoztatta a legtöbb munkavállalót (5822 fő), ettől nem sokkal maradt el az építészet, mérnöki tervezés, elemzés (4947 fő) és az egyéb kézműves áru (4933 fő). A legnagyobb gyarapodás ugyanezen tevékenységekben ment végbe, 1100-1500 fővel dolgoztak többen ezekben az ágazatokban, mint az időszak elején.

A nemzetgazdasági súly az egyéb kézműves áruk esetében 0,09%-ról 0,12%-ra emelkedett, a többi ágazat esetében nem ment végbe jelentős változás.

15. ábra: A részlegesen szerzői jogi ágazatok súlya a foglalkoztatásban

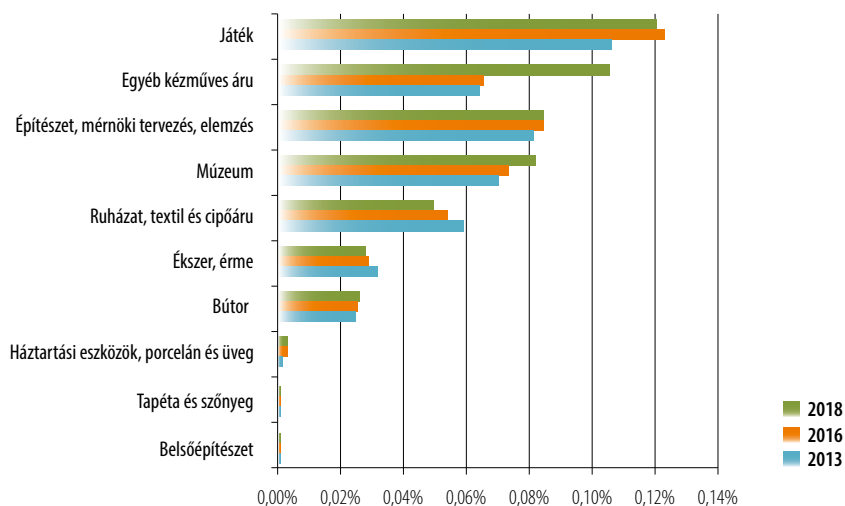
A részlegesen szerzői jogi ágazatok munkajövedelme 2018-ban 66 milliárd forintot tett ki, amely 0,5%-a a nemzetgazdasági értéknek.

A vizsgált időszakban a folyóáras adatban 77%-os növekmény következett be, a nemzetgazdasági súly pedig 0,4%-ról 0,5%-ra emelkedett.

A tevékenységek közül a játék ágazatnak volt a legnagyobb munkajövedelme (0,12%), ezt követte az egyéb kézműves áru (0,11%), az építészet, a mérnöki tervezés, elemzés és a múzeum (egyenként 0,08%). A folyóáras munkajövedelmi értékben minden tevékenység gyarapodott, ezek közül kiemelkedett a háztartási eszközök, porcelán és üveg (246%), valamint az egyéb kézműves áru (155%).

Ez utóbbi ágazat fejlődése nemzetgazdasági súlyának növekedésén is látszik, részesedését megközelítőleg a kétszeresére – 0,06%-ról 0,11%-ra – tudta növelni.

16. ábra: A részlegesen szerzői jogi ágazatok súlya a munkajövedelemben

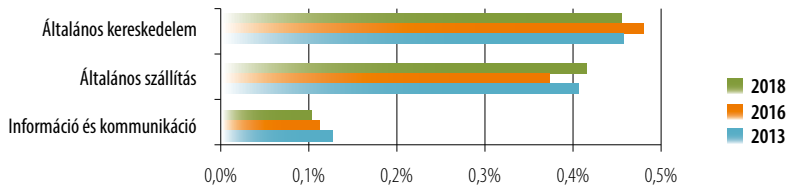
3.5. Az egyéb támogató ágazatok teljesítménye

Az egyéb támogató ágazatok körébe olyan szektorok tartoznak, amelyek csak tág értelemben vett szükséges közvetítőként járulnak hozzá a szerzői jog által védett alkotások létrehozásához, eléréséhez és fogyasztásához. Az összes figyelembe vett ágazatok közül ezek állnak a legtávolabbi a kreatív tevékeniségektől. A nemzetközi módszertani gyakorlat alapján ezek a szektorok olyan súllyal kerülnek számításba, mint amennyit az első három vizsgált csoport – az elsődleges, a szerzőijog-függő és a részlegesen szerzői jogi ágazatok – összesített bruttó hozzáadott értékbeli aránya tesz ki. Ennek mértéke 2018-ban 7,71% volt.

Az egyéb támogató ágazatok bruttó hozzáadott értéke 2018-ban megközelítette a 352 milliárd forintot, a nemzetgazdaság teljesítményének 1%-át.

A folyó áras érték a 2013–2018 közötti időszakban 39%-kal nőtt, nemzetgazdasági részesedése változatlan maradt. Az úgynevezett egyéb támogató ágazatok közül az általános kereskedelem folyóáras értéke 46%-kal, az általános szállításé 41%-kal, az információ és kommunikációé pedig 16%-kal nőtt. A nemzetgazdasági súlyok érdemben nem változtak, az általános kereskedelem 0,5%, az általános szállítás 0,4% körül alakult.

17. ábra: Az egyéb támogató ágazatok súlya a bruttó hozzáadott értékben

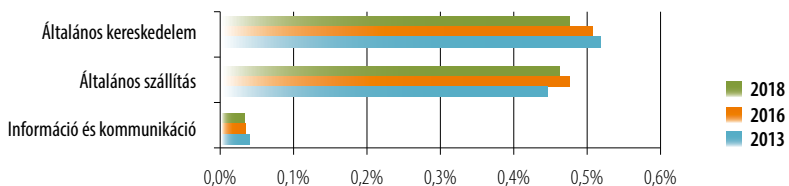
Az egyéb támogató ágazatok kibocsátása 2018-ban megközelítette a 693 milliárd forintot, a nemzetgazdaság 0,8%-át.

Az általános kereskedelem 0,3%, az általános szállítás pedig 0,4%-kal részesedett a nemzetgazdaság kibocsátási teljesítményéből. A folyóáras értékben mindkét tevékenység 40%-os gyarapodást tudott elérni a vizsgált időszakban, az információ és kommunikáció ennél jóval szerényebb mértékben, 9%-kal bővült. A nemzetgazdasági súlyok nem változtak.

Az egyéb támogató ágazatok 40 106 főt foglalkoztattak 2018-ban, közel 3500 fővel többet, mint 2013-ban. Ez az összes foglalkoztatott 1%-át jelentette.

Az általános kereskedelemben 19 700 fő, az általános szállításban 19 000 fő dolgozott, mindkettő a nemzetgazdasági adat kb. 0,5%-a. Az előbbiben 750 fővel, az utóbbiban 2800 fővel tevékenykedtek többen az időszak elejéhez képest. A nemzetgazdasági súlyok érdemben nem változtak.

18. ábra: Az egyéb támogató ágazatok súlya a foglalkoztatásban

Az egyéb támogató ágazatok munkajövedelme 2018-ban megközelítette a 137 milliárd forintot, a nemzetgazdaság 1%-át.

A folyóáras érték a 2013–2018 közötti időszakban 48%-kal nőtt, a nemzetgazdasági részesedés érdemben nem változott. A támogató ágazatok közül az általános kereskedelem folyóáras értéke 35%-kal, az általános szállításé 50%-kal, az információ és kommunikációé pedig 4%-kal nőtt. A nemzetgazdasági súlyok érdemben nem változtak, az általános szállítás 0,5%, az általános kereskedelem pedig 0,4% körül alakult.

3.6. A szerzői jogi ágazatok fontosabb termékeinek külkereskedelme

A szerzői jogi ágazatok termékeinek külkereskedelmét vizsgálva csak a legfontosabb árucikkeket vesszük számba. Eszerint az elsődleges szerzői jogi ágazatokhoz kapcsolódó termékek külkereskedelmi egyenlege 2018-ban 22 milliárd forintos többlettel zárt. Ez az eredmény elsősorban a sajtó és irodalom kiemelkedő teljesítményének volt köszönhető, a 41 milliárd forintos kivitelhez közel 19 milliárd forintos behozatal társult. Az export értéke jelentősen gyarapodott a vizsgált években, 2013-hoz képest 73%-kal nőtt. Ezzel ellentétben a zene, színművek, opera 795 milliárd forintos negatív egyenleggel zárta a 2018-as esztendőt, mert a 924 milliárd forintos behozatala mellett 129 milliárd forintos kivitelt mutatott. Mindkét érték csökkent, az exporté 33%-kal. Ennél sokkal nagyobb mértékben zuhantak a szoftver és adatbázis ágazattal kapcsolatos mutatók. Mind a behozatal, mind a kivitel több mint 90%-kal mérséklődött, a teljes áruforgalom 76 millió forintot tett ki. A filmalkotás és videóhoz kapcsolódó folyóáras összeg is lecsökkent, az ágazat 7 millió forintos egyenleggel zárt.

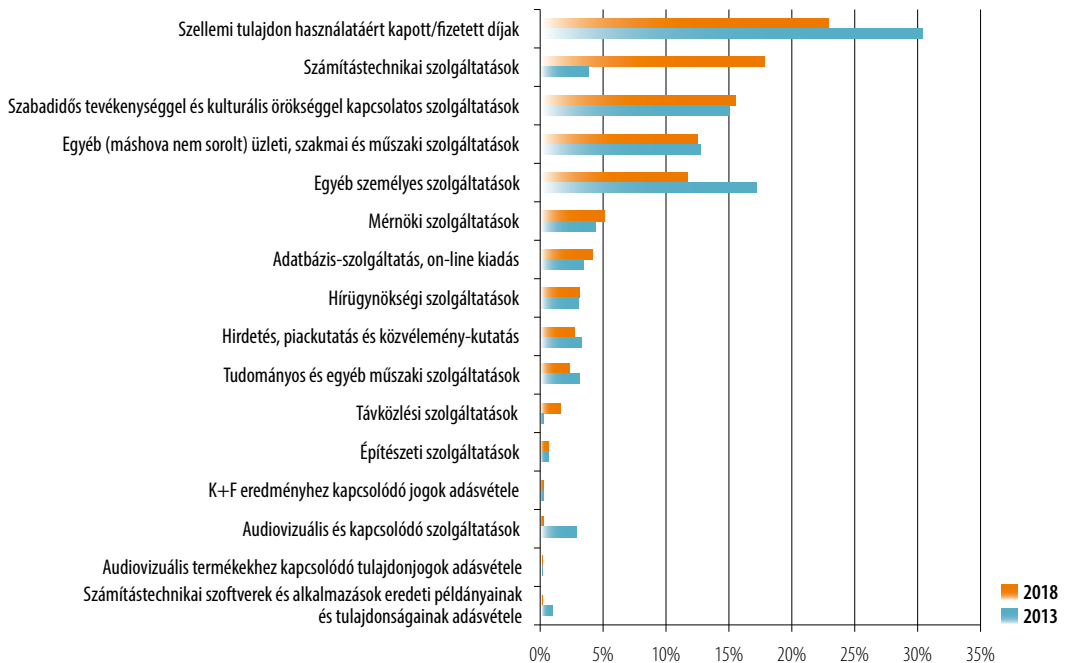
A szerzőijog-függő ágazatok közül a szórakoztató elektronikai eszköz 473 milliárd forintos többletet termelt, amely óriási, százötvenötszörös érték a 2013. évi adathoz képest. Ugyanígy a számítógép gyártása is jelentősen, a tizenkilencszeresére tudta növelni pozitív egyenlegének az értékét. Az előbbi kivitele megközelítette az 1 340 milliárd forintot, amely 38%-os javulást jelent a vizsgált években, az utóbbié pedig a 950 milliárd forintot, amely 86%-kal haladja meg a bázisév mutatóját. Ezek a külkereskedelmi trendek a külföldi tőke magyarországi telephelyein folyó – sok esetben összeszerelő jellegű – tevékenységgel vannak összefüggésben.

3.7. A jelentősebb szerzői jogi szolgáltatások külkereskedelme

A szerzői jogi szolgáltatások külkereskedelmi forgalma 2018-ban megközelítette a 3750 milliárd forintot. Ez jelentősen, 58%-kal haladja meg a 2013. évi folyóáras értéket. Az összes hasonló tevékenység közül a szellemi tulajdon használatáért kapott/fizetett egyéb díjak voltak a legnépszerűbbek (857 milliárd forint), ezt követték a számítástechnikai szolgáltatások (660 milliárd forint) és a szabadidős tevékenységgel és kulturális örökséggel kapcsolatos szolgáltatások (582 milliárd forint).

A vizsgált időszakban a legnagyobb forgalomművekedést az adatbázis-szolgáltatás, on-line kiadás érte el, amely ágazatnak a teljesítménye közel ötszörösére gyarapodott. Ettől nem sokkal maradt el az egyéb személyes szolgáltatások növekménye, amely 2018-ban négyeszerese volt a 2013. évi kezdeti értéknek. A számítástechnikai szolgáltatások külkereskedelmi forgalmának értéke szintén közel négyeszeresére ugrott.

19. ábra: A szerzői jogi szolgáltatások külkereskedelmi forgalmának megoszlása

A szerzői jogi szolgáltatások importja 2018-ban 1742 milliárd forintot tett ki, amely 35%-kal haladta meg a 2013. évi értéket. Az egyes tevékenységeket tekintve az egyéb – máshova nem sorolt – üzleti, szakmai és műszaki szolgáltatások behozatala 2018-ban meghaladta az 576 milliárd forintot. Ettől kissé elmaradt a szellemi tulajdon használatáért kapott/fizetett díjak folyóáras értéke (430 milliárd forint), valamint a számítástechnikai szolgáltatások összege (368 milliárd forint). A vizsgált időszakban a legnagyobb mértékben az egyéb személyes szolgáltatásokhoz kapcsolódó import nőtt (334%), de szintén jelentős, pozitív irányú változás volt az adatbázis-szolgáltatás, on-line kiadás (170%), valamint a tudományos és egyéb műszaki szolgáltatások (135%) terén.

A szerzői jogi szolgáltatások kivitele az időszak végén megközelítette a 2007 milliárd forintot, amely jelentősen, 86%-kal szárnyalta a túl a 2013. évi kezdeti értéket. Az export terén óriási változások történtek. A távközlési szolgáltatások értéke 43 millió forintról 54 milliárd forintra nőtt, több mint ezerszeresére gyarapodott a számítástechnikai szolgáltatások mutatója, és ezt a teljesítményt megközelítette az adatbázis-szolgáltatás, on-line kiadás teljesítménye is.

A szerzői jogi szolgáltatások közül 2018-ban a számítástechnikai szolgáltatások érték el a legnagyobb külkereskedelmi többletet, amely 292 milliárd forintot tett ki. A szellemi

tulajdon használatáért kapott/fizetett díjak 58 milliárd forintos többletet mutattak, amittől nem sokkal maradt el a mérnöki szolgáltatások mutatója (50 milliárd forint). Ezzel ellentétben az egyéb – máshova nem sorolt – üzleti, szakmai és műszaki szolgáltatások külkereskedelmi hiánya megközelítette a 117 milliárd forintot, de jelentős volt a vesztesége a hirdetés, piackutatás és közvélemény-kutatás, valamint a távközlési szolgáltatások tevékenységeknél is (egyenként 13 milliárd forint).

3.8. A szerzői jogi ágazatok teljesítményének összehasonlítása más nemzetgazdasági ágazatokkal

A szerzői jogi ágazatok gazdasági teljesítményéről akkor kapunk szemléletes képet, ha a kapott adatait összehasonlítjuk más nemzetgazdasági ágak adataival.²⁰

20. ábra: A nemzetgazdasági ágak és a szerzői jogi ágazatok bruttó hozzáadott értéke 2018-ban (milliárd forint)

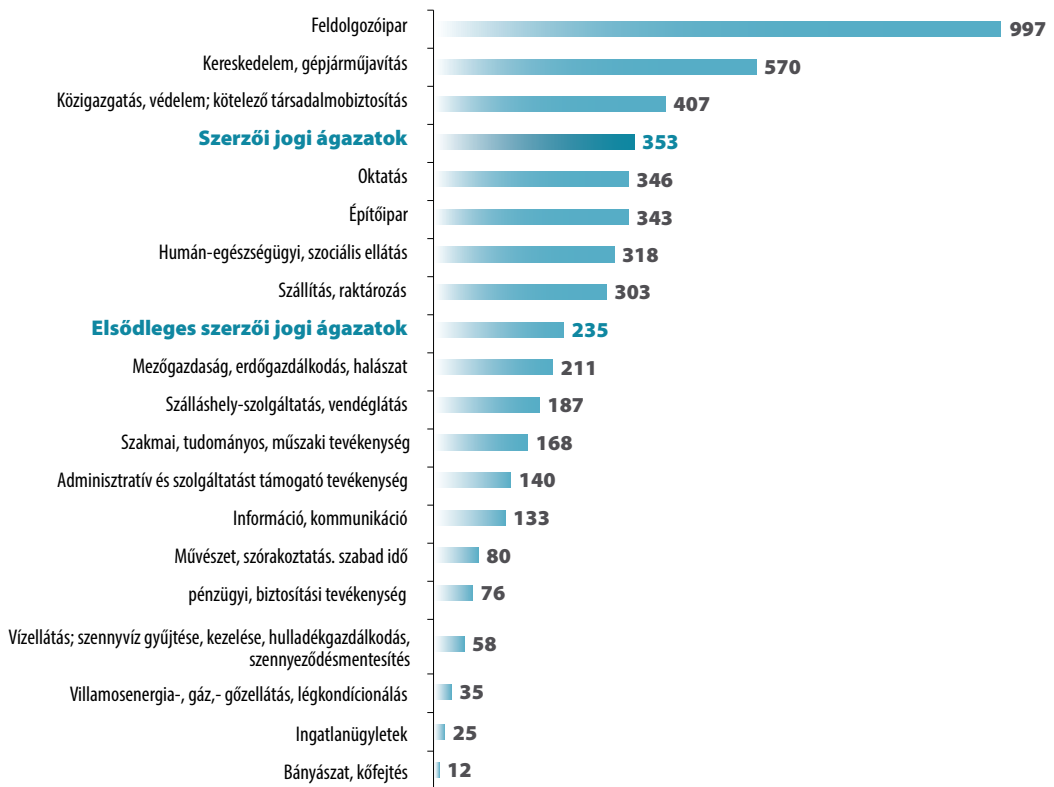
A korábbi tapasztalatoknak megfelelően a feldolgozóipar rendelkezik a legnagyobb hozzáadott értékkel, amely 2018-ban 7953 milliárd forintot tett ki. Ez közel kétszerese a második helyen álló kereskedelem, gépjárműjavításnak (3974 milliárd forint), a harmadik

²⁰ A nemzetgazdasági ágak adatait a KSH nyilvános adatbázisából (STADAT) gyűjtöttük ki.

helyen pedig az összes szerzői jogi ágazat szerepel (3128 milliárd forint). Ez az első alkalom, amikor a vizsgálat tárgyát képező tevékenységek a dobogós helyezést érték el, 2013-ban az ingatlanügyletek mögött a negyedik helyen álltak. Az ágazat számszerűsített értéke a szállítás, raktározás másfélszerese, az oktatás és a mezőgazdaság kétszerese, a szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás négyszerese.

Az elsődleges szerzői jogi ágazatok önmagukban is megállják a helyüket, a nemzetgazdasági ágak között a nyolcadik helyen végeztek 2018-ban. Teljesítményük kissé elmaradt a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységtől (2248 milliárd forint) és a szállítás, raktározástól (2186 milliárd forint), ám közvetlenül megelőzik az építőipart (1917 milliárd forint) és az információ, kommunikációt (1789 milliárd forint).

21. ábra: A nemzetgazdasági ágak és a szerzői jogi ágazatok foglalkoztatási adatai 2018-ban (ezer fő)

A legtöbb munkavállaló 2018-ban a feldolgozóiparban dolgozott, számuk megközelítette az egymillió főt (997 ezer fő). Ez majdnem a kétszerese a kereskedelem, gépjárműjavítás mutatójának (570 ezer fő), a harmadik helyen pedig a közigazgatás, védelem, és a kötelező társadalombiztosítás állt (407 ezer fő). Ebben a listában a szerzői jogi ágazatok a negyedik

helyet birtokolták (353 ezer fő), nem sokkal megelőzve az oktatást (345 ezer fő) és az építőipart (343 ezer fő). A szerzői joghoz kapcsolódó kreatív tevékenységekben dolgozók létszáma közel kétszerese a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, valamint a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység mutatójának (187 ezer fő és 168 ezer fő).

Az elsődleges szerzői jogi ágazatok ebben az ebben a felsorolásban szereplők között is jól teljesítettek, a legkreatívabb tevékenységek 235 ezer fővel a kilencedik helyen szerepeltek. Olyan nemzetgazdasági ágakat előztek meg, mint a mezőgazdaság (211 ezer fő), a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (187 ezer fő) és a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (168 ezer fő), valamint nem sokkal maradtak el a szállítás, raktározás mutatójától (303 ezer fő). Az elsődleges szerzői jogi ágazatok háromszor annyi embert foglalkoztattak, mint a pénzügyi, biztosítási tevékenység (76 ezer fő) és négyszer annyit, mint a vízellátás, hulladékgyűjtés (58 ezer fő).

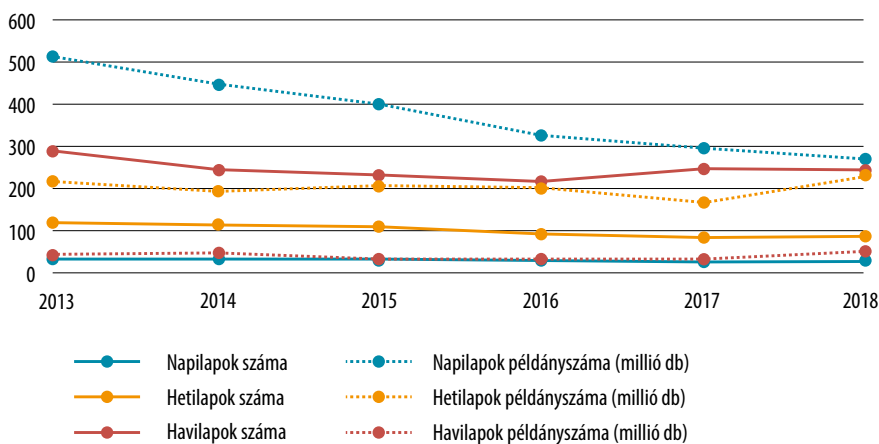
4. FEJLŐDÉSI TRENDEK A FONTOSABB SZERZŐI JOGI ÁGAZATOKBAN

Tanulmánykötetünk második részében – a hagyományokhoz hűen – az elsődleges szerzői jogi ágazatok többségével kiemelten is foglalkozunk. Elemzésünkben megfigyeljük ezek magyarországi teljesítményének alakulását a 2013–2018 közötti időszakban és ezen keresztül rámutatunk a legfontosabb változásokra, az aktuális trendekre. A vizsgálathoz a KSH adatai mellett elsősorban az adott ágazatot felügyelő minisztériumok, hivatalok, szakmai szervezetek és elemző cégek által közzétett, a nyilvánosságnak szánt mutatókat használjuk fel.

4.1. Sajtó

A világtrendekbe illeszkedik a hazai nyomtatott sajtó visszaszorulása és az elektronikus híroldalak, digitális tartalmak előretörése. 2013 és 2018 között a sajtótermékek – kiemelten a közéleti lapok – olvasottsága jelentősen visszaesett, de az időszak végén a havilapok és a hetilapok esetében némi növekedés volt megfigyelhető.

22. ábra: Az időszaki lapok száma és példányszáma

Forrás: KSH

A válság következtében elszenvedett értékesítési zuhanás után a nyomtatott sajtó csupán valamelyest tudta mérsékelni a hanyatlást, megállítani vagy esetleg visszafordítani nem. Az olvasói szokások átalakulása, az internetes hírportálok népszerűségének növekedése, továbbá a lappiacon végbemenő tulajdonosi változások nem kedveztek sem a lapok számának, sem az olvasottsági adatoknak.

A KSH adatai szerint a vizsgált hat évben a kiadott lapok száma 17%-kal, a példányszámok

pedig 32%-kal csökkentek. Különösen a napilapok sínylették meg ezt a folyamatot. 17%-kal kevesebb kiadvány jelent meg, amelyek elvesztették olvasótáboruk közel felét (46%). Az ágazat gondjait tovább mélyítette, hogy az elpártolt fogyasztóknak csak egy kis hányada tért át egyéb sajtótermék vásárlására. A negatív trend azonban lassan megfordulni látszik. A szakterület számára bizakodásra adhat okot, hogy 2018-ban a havilapoknál és a hetilapoknál növekvő mutatókat látunk.

Egy másik adatforrás, a Magyar Terjesztés-ellenőrző Szövetség (MATESZ) táblázatot vezet a szervezetnél regisztrált és auditálást igénylő sajtótermékek terjesztési mutatóiról. A MATESZ adatai szerint a vizsgált időszakban ezen lapok száma 113 és 126 között alakult. A szervezetnél regisztrált kiadványok terjesztett példányszáma hat év alatt 5,7 milliőról 3,3 millióra csökkent, ami jelentős mértékű, 42%-os mérséklődést jelent.

A legnépszerűbb sajtótermékek között továbbra is elsősorban a női magazinok, a rádió- és tv-műsorújságok, valamint a bulvárlapok találhatóak meg. Az utóbbi esztendőben a politikai és közéleti lapok jelentősége háttérbe szorult. A hús legkeresettebb kiadvány esetében az összesített terjesztett példányszám 2018-ban 17%-kal maradt el a hat évvel korábbi értéktől. A listát vezető Nők Lapja több mint 204 ezer példányban kelt el, amely 9%-os csökkenést jelent. A legnagyobb veszteséget a kétféle kiadású Blikk könyvelhette el. A hétköznapi kiadásból 43%-kal, a vasárnapi kiadásból 61%-kal kevesebb példány terjesztettek. A negatív trenddel szemben két női magazin tudott szembeszállni: a Fanny és a Glamour növelték a példányszámukat, előbbi 35%-kal, utóbbi pedig 9%-kal.

6. táblázat: A 2018. II. félévben legnépszerűbb lapok összesített terjesztési adatai

A kiadvány címe	Példányszám	Változás*	A kiadvány címe	Példányszám	Változás*
Nők Lapja	204 278	-9%	Kétheti RTV Magazin	67 223	-25%
Kisgyed	170 558	-11%	Blikk Nők	62 466	-23%
Story	154 408	-11%	Fanny	61 836	35%
Színes RTV	152 002	-6%	Glamour	59 859	9%
Észak-Keleti Napló	95 301	NA	Szabad Föld	57 345	-29%
Otthonok és megoldások	91 300	NA	Hot!	54 348	-25%
Blikk	80 056	-43%	Bors	50 045	-31%
Vital Magazin	79 915	0%	Kisalföld	48 804	-26%
Meglepetés	78 877	-15%	Vasárnapi Blikk	48 413	-61%
Best	70 771	-9%	Joy	46 265	-19%

* A 2013. IV. negyedévi és a 2018. II. félévi adatok közötti változás

Forrás: MATESZ

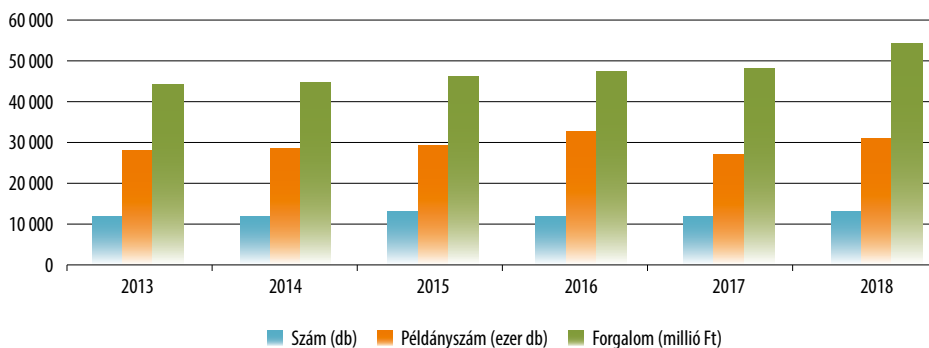
4.2. Irodalom

A hazai könyvpiac forgalma folyamatosan nőtt, elsősorban a szépirodalmi, a gyermek- és az ifúsági könyvek népszerűségének köszönhetően.

A nemzetközi és a hazai adatok is egyértelműen eloszlatják azt a korábbi félelmet, hogy a nyomtatott könyvkiadás órái meg vannak számlálva. A digitalizáció előretörése nem szüntette meg a hagyományos könyvkiadást, sőt, a válság lecsengése óta az ágazat stabil növekedést tudott elérni. Ráadásul a generációváltás sem okoz problémát. A tapasztalatok szerint a fiatal generáció is szeret olvasni. Emellett a hazai piacon az utóbbi években szerkezeti átrendeződés zajlott, amely elsősorban a nagyobb kiadóknak, kiadói csoportoknak kedvezett.

A KSH adatai alapján több újonnan kiadott könyv és füzet vált elérhetővé a magyarországi piacon. 2013-ban 11 957 cím közül lehetett válogatni, 2018-ban a kiadványok száma 13 128 volt. A tartalom szerinti megkülönböztetés alapján továbbra is a legnagyobb súllyal a szakmai nyomtatványok szerepeltek, minden harmadik új publikáció ehhez a kategóriához tartozott (32%). Ezt követték a szépirodalomhoz tartozó alkotások (29%), majd a tankönyvek (13%) és a fiatal korosztályt célzó kiadványok (12%). Az öt évvel korábbi adatokhoz viszonyítva némi eltolódás érzékelhető, a tankönyvek visszaszorulásával a szakmai és a szépirodalmi művek növelni tudták az arányukat.

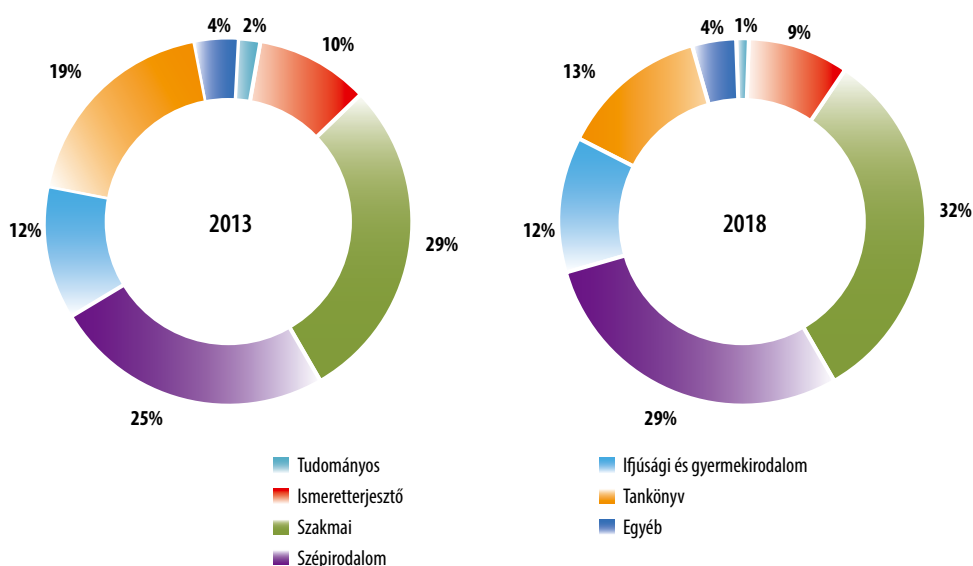
23. ábra: A kiadott könyvek és füzetek értékesítési adatainak alakulása

Forrás: KSH, MKKE

A kapcsolódó példányszámok is emelkedni tudtak a vizsgált időszakban. 2013-ban 27,6 millió darab könyv és füzet került kiadásra, 2018-ban ez a mutató 31 millió példányra emelkedett. A gyarapodás együtt járt a piaci megoszlás változásával is. A tankönyveknek a 2016-ban mért 42%-os súlya az időszak végén számottevően (34%-kal) visszaesett, köszönhetően a szépirodalom jelentős (28%-os) előretörésének.

24. ábra: A kiadott könyvek és füzetek jelleg szerinti megoszlása

Forrás: KSH

A szépirodalom népszerűségének növekedését a könyvforgalmi adatok is alátámasztják. 2018-ban az ehhez a kategóriához köthető értékesítések – a bruttó fogyasztói ár alapján közel 15 milliárd forint – utolérték a listavezető gyermekkönyvek eladását. A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése (MKKE) adatai szerint a könyvpiac forgalma 2018-ban meghaladta az 54,1 milliárd forintot, amely 1%-kal múlta felül az előző évi értéket. A gyermekkönyvek (27%) és a szépirodalmi művek (27%) után az ismeretterjesztő kiadványok (23%) és a tankönyvek (20%) népszerűsége volt a legnagyobb. Az e-könyvek és a hangoskönyvek az elmúlt években kis mértékben tudták növelni a bevételeiket, részesezésük 2%-ot tett ki.

4.3. Zene

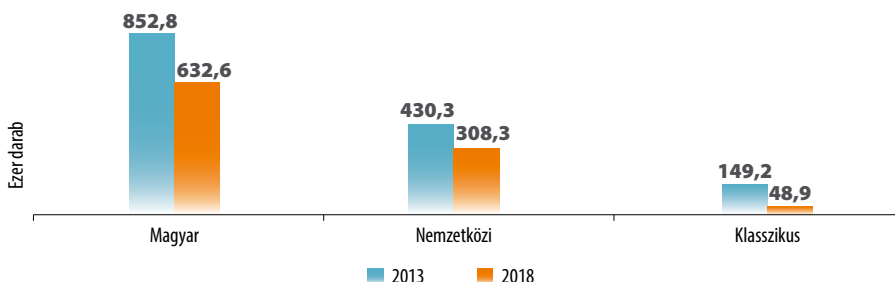
A magyar zeneipar forgalma is gyarapodott. Dübörögnek a koncertek, egyre népszerűbbek a digitális szolgáltatások és újra divatba jött a bakelit.

A válság lecsengése után a hazai zeneipar növelni tudta bevételeit, azonban jelentősen átalakultak a hallgatók tartalomfogyasztási szokásai. Egyrészt a közönség sokkal inkább előnyben részesíti a koncerteket és a fesztiválokat, mint korábban, másrészt pedig a fizikai hordozók vásárlásáról áttért a zenemegosztók által kínált szolgáltatások igénybevételeire. A nemzetközi trend lassan hazánkba is begyűrűzik. Egyre többen fizetnek előavidíjas zenestreaming szolgáltatásra.

A ProArt – Szövetség a Szerzői Jogokért által publikált 2019. évi Zeneipari Jelentés szerint a hangfelvétel-iparág teljesítménye (19,4 milliárd forint) 5,6%-kal nőtt az előző évhez képest.

A Magyar Hangfelvétel-kiadók Szövetsége (MAHASZ) számai alapján a fizikai hordozók értékesített darabszáma jelentősen, közel harmadával csökkent, azonban az áremelkedések következtében a forgalom 15%-kal gyarapodott és 1,4 milliárd forintot tett ki. Ezen belül különösen a vinyl hanglemezek értékesítése ugrott meg (32%-kal), de a CD-eladások száma is nőtt (4%-kal). A folyamatos növekedésnek köszönhetően 2018-ban a hanglemezek már a piac bevételének 28%-át adták. Ennek a hanghordozónak a sikere azonban nem a magyar zeneiparra épül, az értékesített példányok 95%-a nemzetközi album volt.

25. ábra: Fizikai zeneipari termékek eladási adatai

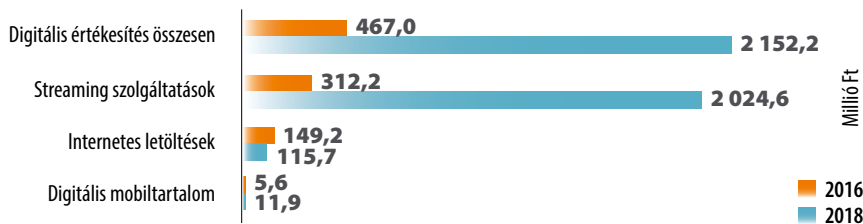

Forrás: MAHASZ

A technológiai fejlődés és az internet-hozzáférés elterjedése következtében a digitális zenei termékek Magyarországon – a világ fejlett részein tapasztalható trendet követve – 2016-ban utolérték, majd túl is szárnyalták a fizikai hordozók értékesítését. A változás lendületét mutatja, hogy a kapcsolódó mutató 2018-ban több mint 50%-kal nőtt (2,2 milliárd forint).

A zenehallgatási szokások változása miatt a fogyasztók közül egyre többen választják a hozzáférés-alapú zenehallgatást a hangfelvételek megvásárlása vagy letöltése helyett. A digitális értékesítés növekedését ennek két típusa, az audio- és videostreaming egyaránt emelte. Az audiostreaming 57%-ot, a videostreaming pedig 59%-ot nőtt 2017-hez képest.

26. ábra: Digitális zenei forgalom

Forrás: MAHASZ

A hangfelvételek értékesítésének növekedésével együtt kissé módosultak a kiadói piac arányai. A fizikai hordozók terén tovább gyarapodott a hazai szereplők súlya. A MAHASZ-tagok részesedése 5%-kal emelkedett (58%), a többi hazai kiadóé 3%-kal nőtt. A digitális értékesítések terén ugyan 4%-kal csökkent a legnagyobb nemzetközi kiadók részesedése, ám még így is ezekhez köthető a bevételek 70%-a.

A hangfelvételek létrehozóihoz – a legális csatornákon értékesített zenei tartalmak után – a közös jogkezelőkön keresztül jut el a szerzői jog alapján őket megillető jövedelem. A fenti mutatókhoz hasonlóan a jogkezeléshez köthető összegek is gyarapodtak, 1%-os növekedéssel 15,8 milliárd forintot tettek ki.

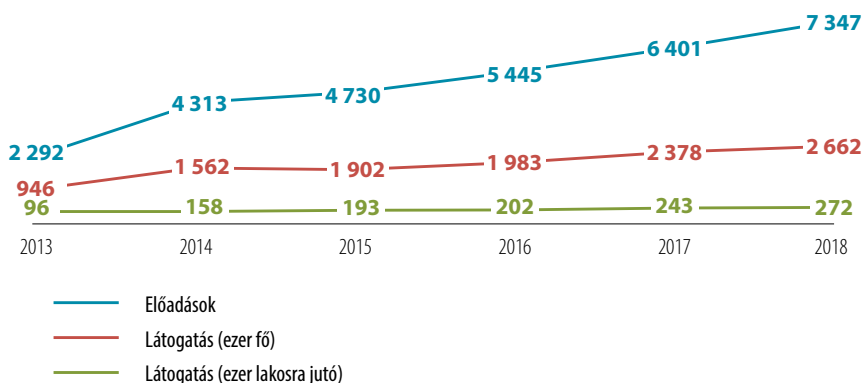
A legális csatornák egyik kiemelt szereplője a rádiós sugárzás. A legnépszerűbb országos rádiók közül a legtöbb zenét a Petőfi és a Dankó Rádió játszotta, a legtöbb magyar zene – minden második hazai szám – azonban a Sláger FM-en szólt. A televíziók közül a legtöbb zene a HIT Music Channel-en volt hallható és látható, a legmagasabb magyar súllyal pedig a Muzsika TV bírt (87%). A könnyűzene szempontjából fontosnak számítanak még az Artisjus által jogosított háttérgépzene helyek, amelyek száma évről évre nő. 2018-ban számuk elérte a 36,5 ezret, amely 4%-os növekedés az előző évhez képest.

Magyarországon a zeneipar bevételeinek legnagyobb részét továbbra is az élőzene jelenti. Ezen belül 2018-ban az előadók több mint 48 ezer fellépést vállaltak különböző eseményeken, ezek 94%-a könnyűzenei koncert volt. A rendezvények száma 10%-os csökkenést mutat az előző évhez képest. Az ok elsősorban az ingyenes koncertek visszaszorulásában keresendő (57%). Nem meglepő módon a nyárhoz kötődik a legtöbb könnyűzenei esemény, a fellépések harmadára Budapesten került sor. A koncertek a kisebb városokban és községekben – többnyire egyéb közösségi, pályázati támogatásból megvalósuló – a közönség számára ingyenesen elérhető programokhoz kapcsolódtak.

Az élő háttérzene fő célja a jó hangulat biztosítása. 2018-ban 433 helyen szólt élő háttérzene, összesen több mint 45 ezer alkalommal. A mutatók alapján egyre kevesebb helyen, de egyre gyakrabban lehet az országban ilyen muzsikát hallgatni, az érintett szolgáltatóknál egy hónapban átlagosan közel 9 napon. A turisták által keresett településeken – így Budapesten és a fürdővárosokban – gyakrabban szól az élő háttérzene.

A komolyzene teljesítményét a KSH adatai alapján tudjuk figyelemmel kísérni. Ezek szerint a könnyűzene mellett a komolyzenei rendezvények mutatói is növekedtek. 2013 és 2018 között háromszorosára emelkedtek az előadások alkalmi (7347) és az arra ellátogató nézők száma is (2,7 millió fő). A körülmények következményeként azonos ütemben gyarapodott az ezer lakosra jutó látogatások száma is (272).

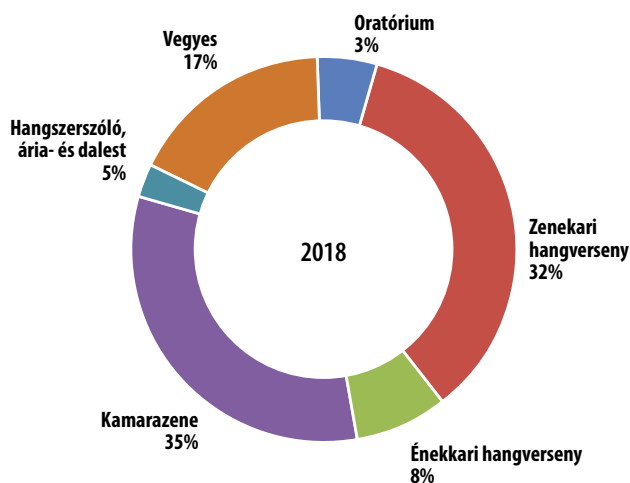
27. ábra: Komolyzenei hangversenyek és látogatottságuk

Forrás: KSH

A növekedés minden településtípust érintett. A legjelentősebb gyarapodás a községekben ment végbe, 2015 óta több mint kétszeresére növekedett a hangversenyek száma (561), a látogatottság pedig közel tízszeresére emelkedett (333 ezer fő). A kultúra központja azonban továbbra is kétségtelenül Budapest. 2018-ban a komolyzenei hangversenyek fele a fővárosban került megrendezésre (3581), amelyhez az összes látogatás 45%-a kapcsolódott.

28. ábra: A hangverseny-típusok előadásainak megoszlása

Forrás: KSH

4.4. Színház

A színházi statisztikai mutatók 2018-ban újabb rekordokat jeleznek, különösen érvényes ez a frissen bemutatott zenés darabokra.

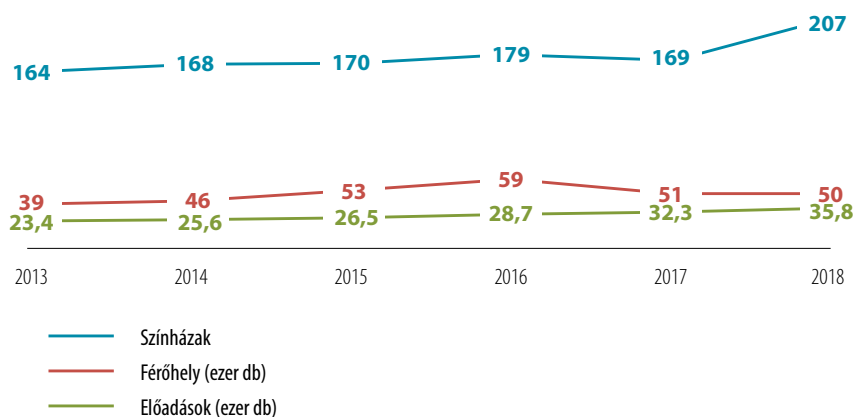
A színházak népszerűsége töretlenül mutatkozik. A válság ezt a művészeti ágat rázta meg a legkevésbé, a rövid időn belül újra növekedésnek indult mutatók évek óta megállíthatatlanok. Minden bizonnyal hozzájárult ehhez a sikerhez a 2008-ban módosított, az előadó-művészeti szervezeteket támogató társasági adórendszer (a tao-rendszer), amely talán soha nem látott stabilitást hozott el a színházaknak. Mindemellett a jegybevétel alapú támogatás is érdekelttette a színházakat abban, hogy a nézők körében népszerű darabokat tűzzenek műsorra. Az ilyen irányú törekvések sikerességét jól szemlélteti a nézőszám folyamatos gyarapodása. A magas nézőszámban szerepet játszanak a viszonylag alacsony, minden társadalmi réteg számára megfizethető jegyárak is.

2018-ban már 8,5 millió néző látogatott el színházba, ami 2%-kal haladta meg az egy évvel korábbi, szintén kimagasló értéket. Ennél jelentősebben, 10,8%-kal nőtt az előadások száma (35 800). A színházi férőhelyek mennyisége – feltehetően a felújításoknak, átépítéseknek köszönhetően – kissé csökkent.

A színházi szektor sikere következtében a főfoglalkozású alkalmazottak száma növekedett, 2018-ban már több mint 7 ezer embernek adott munkát.

A fővárosnak ezen a kulturális területen is kiemelkedő a jelentősége. A vizsgált évben a színházak 58%-a Budapesten működött, az előadások 51%-a itt volt látható, és a nézők kétharmada is itt összpontosult.

29. ábra: A színházi statisztikai adatok alakulása

Forrás: KSH

A leglátogatottabb előadásokat tekintve az újdonságok iránti igény egyik beszédes jele, hogy 2018-ban a legnagyobb nézőszámok leginkább a frissen bemutatott darabokhoz kapcsolódtak. A zenés műfajok a vizsgált évben is taroltak, a tíz leglátogatottabb előadás között 8 musical, 1 balett és egy zenés mesejáték szerepelt. Ezek mindegyike meghaladta a 30 ezres nézőszámot. A korábbi évektől eltérően mindössze két színház szerepelt többször a listában, a Vígszínház és az Erkel Színház.

7. táblázat: A tíz leglátogatottabb előadás 2018-ban

Színház	Az előadás címe	A szerzők neve	Műfaj	Az előadás száma	Nézőszám
Madách Színház	Mamma Mia!	Andersson-Ulvaeus	musical	60	84 357
Vígszínház	Pál utcai fiúk	Dés—Geszti— Grencsó—Molnár	musical	72	78 808
Tulipántündér Produkción Non- Profit Kft.	Álomutazó	Vinnai—Hegedűs	musical	12	50396
Globe Production Közhasznú Nonprofit Kft.	Cinderella	Pozsgai—Román	musical	62	42300
Erkel Színház	A diótörő	Eagling— Solymosi— Csajkovszkij	balett	24	41 720
Erkel Színház	Billy Elliot – a Musical	John—Hall	musical	42	39 881
Zenés Színházért Közhasznú Alapítvány	We will rock you	Elton—Queen	musical	18	34 189
Vígszínház	A padlás	Presser— Sztevanovity– Horváth	mese-játék zenével	31	32 486
Centrál Színház	My Fair Lady	Lerner—Loewe	musical	73	31 918
Budapesti Operettszínház	A Notre Dame-i toronyőr	Menken— Schwartz—Parnell	musical	26	30 948

Forrás: EMMI Kulturális Statisztikai Rendszer

A prózai előadások is nagyszerű nézőszámokat mutatnak. 2018-ban a legnézettebb darab a Színészképző Stúdió Alapítvány által színpadra állított *A miniszter félrelép* című komédia volt, amelyet több mint 29 ezren tekintettek meg. A Vígszínház ebben a listában is többször (négyyszer) szerepel, a Vígszínházon kívül csak a Centrál Színház tudott duplázni. A fővárosi színhelyek mellett egyetlen vidéki teátrum található. A Győri Nemzeti Színház a *Bolha a fülbe* című előadásával került be a legnépszerűbbek közé, több mint 19 ezres nézőszámmal.

8. táblázat: A tíz leglátogatottabb prózai előadás 2018-ban

Színház	Az előadás címe	A szerzők neve	Műfaj	Az előadás száma	Nézőszám
Színészképző Stúdió Alapítvány	A miniszter félrelép	Cooney	komédia	71	29 458
Vígszínház	Egy éj a paradicsomban	Feydeau–Desvallières	bohózat	29	23 629
Vígszínház	Hamlet	Shakespeare	színmű	26	22 810
Játékszín	Éltrevalók	Toledano–Nakache	színmű	60	22 209
Centrál Színház	Az igazság - Házassági leckék középhaladóknak	Zeller	színmű	45	20 550
Vígszínház	Háború és béke	Tolsztoj	színmű	23	20 137
Nemzeti Színház	János vitéz	Petőfi	színmű	32	19 842
Vígszínház	A diktátor	Chaplin	színmű	17	17 617
Győri Nemzeti Színház	Bolha a fülbe	Feydeau	komédia	25	17 192
Centrál Színház	Delila	Molnár	színmű	37	15 637

Forrás: EMMI Kulturális Statisztikai Rendszer

4.5. Fesztiválok

A magyarországi fesztiválszervezés az utóbbi évtizedben önálló iparágként nőtte ki magát. A legnagyobb rendezvények szinte folyamatosan növelték látogatóik számát.

A hazai fesztiválok tematikát, időtartamot, földrajzi elhelyezkedést és látogatottságot tekintve meglehetősen széles skálán mozognak. A legismertebbek és legnépszerűbbek – az élőzene iránti igény növekedésének egyik jeleként – a nyári könnyűzenei fesztiválok, ám szinte nincs olyan magyarországi település, amelyik ne adna helyet legalább egy hasonló rendezvénynek.

A Kutatópont Kft. közvéleménykutatása²¹ alapján 2018-ban a magyarok harmada járt fesztiválokra, amelyek közül a könnyűzenei, a gasztronómiai és a városi programok a legnépszerűbbek. A 18–29 éves fiatalok több mint fele (53%-a) vett részt ilyen rendezvényeken, de a középkorúak sem sokkal maradtak le. A 30–39 évesek és a 40–49 évesek közül szinte minden második (egyaránt 48%-a) fesztivállátogatónak vallotta magát.

²¹ <https://korkep.sk/cikkek/friss-hirek/2018/08/01/konnyuzenei-fesztivalok-fiatalok-magnesei/>

A tematikát tekintve a könnyűzenei rendezvények vezetik a listát (45%), amelyek különösen a fiatalok körében voltak népszerűek (69%). A gasztronómiai programokat a fesztiválozók 34%-a látogatta, a városi szórakozási lehetőségeket pedig 30%-a használta ki.

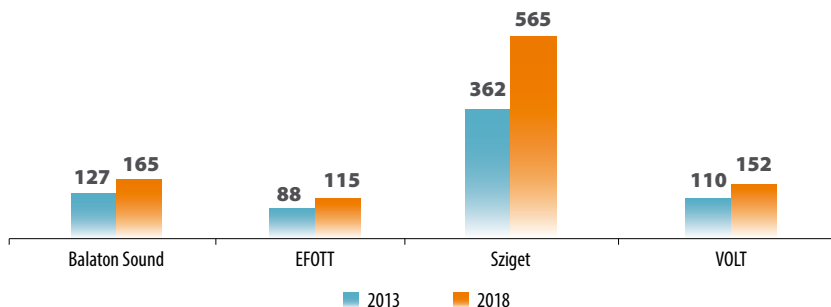
A kutatás a fesztiváloktól való távolmaradás okaira is kitér. Az elmaradók 38%-a nem talált megfelelő tematikát a kimozdulásra, 37%-át a valószínűsíthető nagy tömeg riasztja el, negyede pedig anyagi okok miatt nem engedheti meg magának a hasonló programokon való részvételt.

A ProArt Zeneipari Jelentés szerint 2018-ban 1150 fesztivál került megrendezésre.²²Ezekhez kapcsolódott az összes könnyűzenei koncert negyede. 2018-ban a fesztiválok 73%-át teljesen ingyen, további 4%-át részben ingyen lehetett látogatni. A belépős és ingyenes fesztiválok között nagy a különbség a koncertek számát tekintve. A fesztiválkoncerteknek csupán az 56%-a volt ingyenes fesztivál keretében látogatható. A fesztiválokon elhangzó koncertek száma szerint Budapest az első (pl. Sziget), a további fontosabb városok között megtaláljuk Zamárdit (Balaton Sound, B My Lake, Strand), Veszprémet (pl. Utcazene Fesztivál), Siófokot (pl. Samsara), Sopront (pl. Volt), Bánkot (Bánkító Fesztivál) és Ceglédet (pl. Reggae Camp) is.

A legnagyobb fesztiválok 2018-ban is növelni tudták a belépők számát. Az EFOTT látogatóinak száma csúcstól döntött ebben az évben. Több mint 115 ezer fiatal szórakozott a Velencei-tó partján, amely 4 ezer fővel haladta meg az előző évi rekordot. A soproni Lóvér Kempingben tartott VOLT Fesztivál öt napján 152 ezren gyűltek össze. A korábbi csúcstól 2 évvel korábban jegyezték, akkor 148 ezren voltak kíváncsiak a rendezvényre. A Balaton Sound öt napján 165 ezer látogatót vonzott közel 60 országból. Ez szintén új csúcs, mivel résztvevőinek száma 8 ezerrel haladta meg a korábbi, 2016. évi. A hazai fesztiválélet kiemelkedő rendezvénye, a Sziget jelentős változáson ment keresztül. 2017-ben egy amerikai befektető cég 70%-os részesedést szerzett a szervező cégcsoportban. Ezzel a lépéssel a Sziget – többek között – esélyt kapott arra, hogy a nagy nemzetközi sztárokat komoly ajánlatokkal keresse meg és képes legyen becsalogatni őket a fellépők közé. A pozitív fejlődés jeleként 2018-ban minden korábbinál többen, 565 ezren látogattak ki a fesztiválra, amely hét napjából három alkalommal is telt házat tudott felmutatni.

²² A Zeneipari Jelentés definíciója szerint fesztivál az a többnapos rendezvény, amelynek minden napján van élőzene.

30. ábra: A legnagyobb hazai könnyűzenei fesztiválok látogatottsága

Forrás: a szerző gyűjtése

4.6. Múzeumok

A múzeumok népszerűsége 2013 és 2018 között az intézményi átalakítások és a legnépszerűbb hazai múzeum hároméves bezárása ellenére töretlen maradt.

Az utóbbi években a múzeumok egyre tudatosabban bővítették interaktív oktató, kultúráközvetítő és a társadalmat szolgáló feladatköreiket. Az új típusú tárlatok, programok és közvetítési eszközök következtében a múzeumok megtartották népszerűségüket, annak ellenére, hogy a korábbi évek legnépszerűbb intézménye, a Szépművészeti Múzeum 2015 és 2018 között felújítási munkálatok miatt átmenetileg bezárt.

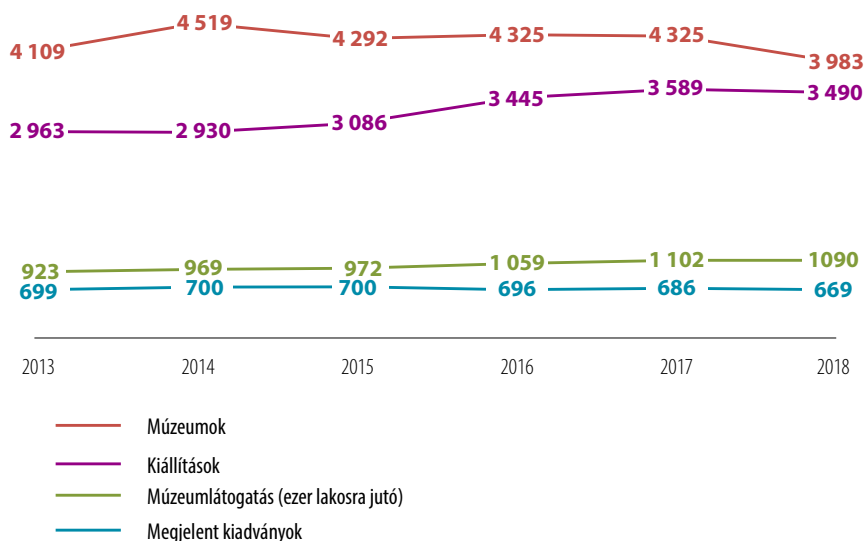
A múzeumi statisztika szerint bizonyos mutatókban növekedés volt tapasztalható. A múzeumlátogatások, az intézményi alkalmazottak és a megjelent kiadványok száma egyaránt gyarapodást mutat. A KSH adatai szerint a vizsgált hat év alatt az 1 000 lakosra jutó múzeumi látogatások száma több mint 18%-kal emelkedett. Az Országos Muzeológiai Módszertani és Információs Központ (OMMIK) MúzeumStat adatbázisa a múzeumi belépések számán túl a különböző jegytípusok szerinti bontást is figyelemmel követi. A portál mutatói alapján 2018-ban közel 11 millió fő járt múzeumi intézményben, ami 1,6%-kal több az egy évvel korábbi adatnál és közel 20%-kal haladja meg a 2013. évi értéket. A látogatók közül 3,2 millió fő váltott teljes árú jegyet, ami 30%-kal több a hat évvel korábbi adatnál. Hasonló növekedést tapasztalhatunk a kedvezményes jegyek esetében is. A 2018-ban regisztrált 3,7 millió fő 29%-os növekményt jelent a teljes időszakra vetítve. Az ingyenesen belépő több mint 4 millió fő az előzőeknél jóval kisebb, 0,6%-os gyarapodást mutat.

A múzeumlátogatók számának növekedésével szemben a kiállítóhelyek és a kiállítások száma is csökkent. Az időszak elején 699 múzeumban 4109 tárlatot tekinthettek meg az érdeklődők, 2018-ban ennél harminccal kevesebb helyen és százhuszonhatal szűkösebb kínálattal várták a látogatókat. A MúzeumStat adatai szerint némileg változott

a kiállítástípusok alakulása is. Míg 2013-ban közel ugyanannyi állandó kiállítás volt, mint időszakos (49%–51%), addig 2018-ban inkább előnyben részesültek az utóbbiak (44%–56%).

A KSH publikus adatbázisában az elemzés írásakor bizonyos mutatókat csak 2017-ig tudtunk nyomon követni. Az adatok szerint a múzeumi alkalmazottak száma jelentősen nőtt, a 7562 fő több mint 41%-os gyarapodást jelent 2013-hoz képest. Valószínűsíthetően a létszámnövekedésnek tudható be az intézményi rendezvények gyakoriságának növekedése. A rendezvények száma 8%-kal, míg a tárlatvezetések száma 32%-kal emelkedett.

31. ábra: Múzeumi statisztika

Forrás: KSH

A települési megoszlásokat tekintve Budapesten 85 múzeum volt látogatható, a magyarországi kiállítóhelyeknek mindössze 2%-a. A fővárosi múzeumokban került megrendezésre az összes tárlat 5%-a, amelyre a regisztrált látogatások 10%-a jutott. A vidéki városokban 764 múzeum működött, ami az ország múzeumainak 16%-a volt. A vidéki múzeumok feleltek a kiállítások 30%-áért és a látogatások 27%-áért. A községekben volt a legtöbb kiállítótér, 3942, ami az összes kiállítóhely 82%-a. A falvakhoz kapcsolódott a kiállítások és a látogatások kétharmada.

Az egyes kiállítóhelyek közül – a Szépművészeti Múzeum ideiglenes bezárását követően – a Magyar Nemzeti Galéria vonzotta a legtöbb látogatót. Számuk 2018-ban meghaladta az 560 ezer főt. Ez tekintélyes, 65,5%-os növekedést jelent három év alatt. A növekedés fő oka abban is keresendő, hogy a Szépművészeti Múzeumba szánt kiállításokat a felújítási munkálatok miatt a Magyar Nemzeti Galériában rendezték meg. Ez jelentős mértékben járult hozzá az intézmény jegyeladásainak ugrásszerű gyarapodásához. A második

helyezett Mátyás-templom Egyházművészeti Gyűjteményét megtekintők száma kissé csökkent (450 ezer fő), az egri Dobó István Vármúzeum (405 ezer fő) látogatóinak száma ellenben gyarapodást mutat.

A hazánkba érkező külföldiek körében a Terror Háza Múzeum bizonyult a legnépszerűbbnek, amelyet 85%-ban turisták keresték fel. Ugyancsak népszerű volt a Magyar Zsidó Múzeum, amely látogatóinak 75%-a az országhatáron túlról érkezett.

9. táblázat: A tíz leglátogatottabb múzeum 2018-ban

A gyűjtemény neve	Székhelye	Látogatók(fő)
Magyar Nemzeti Galéria	Budapest	560 387
Budavári Mátyás-templom Egyházművészeti Gyűjteménye	Budapest	450 000
Dobó István Vármúzeum	Eger	404 808
Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár	Budapest	398 128
Terror Háza Múzeum	Budapest	349 493
Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark	Ópusztaszer	287 878
Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum	Budapest	245 379
Helikon Kastélymúzeum	Keszthely	232 371
Magyar Nemzeti Múzeum	Budapest	227 164
Bencés Apátsági Múzeum	Tihany	201 516

Forrás: EMMI Kulturális Statisztika

2018-ban a leglátogatottabb hazai, időszaki tárlat szintén a Magyar Nemzeti Galériához kötődik. Az év második felében megrendezett Frida Kahlo-kiállítást naponta átlagosan több mint 2 ezren, összesen 220 ezren látták.

4.7. Film

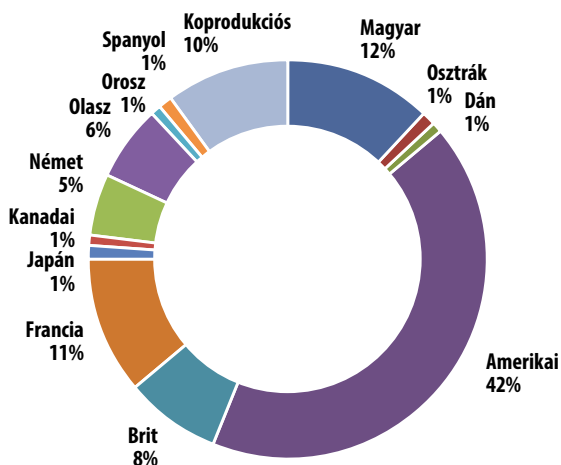
A vizsgált években a magyarországi filmipar jelentős presztízsnövekedésen ment keresztül, és ismét visszaküzdötte magát a világ filmes élvonalába.

A 2004-től életbe lépett 20%-os adókedvezmény 2014-ben 25%-ra, 2018-ban pedig már 30%-ra emelkedett, így a filmkészítés szempontjából hazánk a legkedvezőbb adókönyvet tudta biztosítani Európában. Ennek a kimagasló kedvezménynek, továbbá a meglévő filmes infrastruktúrának, a hagyományoknak, a képzett munkaerőnek és az ország változatos tájainak köszönhetően Magyarország a külföldi produkciók egyik legnépszerűbb filmes úticéljává vált a kontinensen.

A kedvező feltételeknek köszönhetően növekedtek a magyarországi filmes kiadások. A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) Nemzeti Filmirodájának adatai szerint 2018-

ban 110 milliárd forintot költöttek mozi- és televíziófilmek gyártására hazánkban. Ez a mutató immáron harmadik éve haladta meg a százmilliárd forintot.

32. ábra: A 2018-ban bemutatott új játékfilmek megoszlása a filmeket gyártók országa szerint

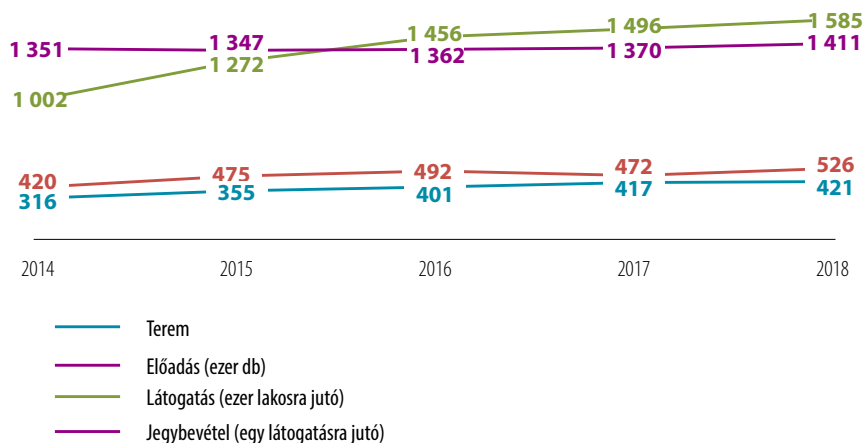

Forrás: KSH

A ráfordítások volumenével együtt a produkciónk száma is emelkedett. Az NMHH nyilvántartása alapján 2018-ban 333, egy évvel korábban 285 film gyártását regisztrálták itthon. A 333 filmből 245 volt a magyar alkotás, 4 koprodukción és 84 külföldi film. Ezzel a hazai filmek száma és a bér munka mennyisége egyaránt gyarapodott. 2015-ben és 2016-ban 50 külföldi produkciót forgattak Magyarországon, 2017-ben pedig 64-et. Ezek közül költségvetési szempontból kiemelkedik az Arnold Schwarzenegger és Linda Hamilton főszereplésével készült legújabb Terminátor-film, amelyre 16,9 milliárd forintot költöttek, valamint az Oscar-díjas Jennifer Lawrence által jegyzett Vörös Veréb című film, amelyre 11,3 milliárd forintot fordítottak.

A KSH adatai szerint a hazai mozik teljesítménymutatói is nőttek. Az országban található termék száma (421) 33%-kal gyarapodott 2014-hez képest, ezzel együtt az előadások volumene 25%-kal növekedett (526 ezer). A legnagyobb mértékben a mozilátogatások száma nőtt, 58%-kal, így 2018-ban már közel 16 millió nézőt fogadtak a filmszínházak. A jegyárból származó bevétel egy év alatt egymilliárd forinttal gyarapodott, bruttó 20,9 milliárd forintról 21,9 milliárd forintra. Az átlagos jegyár emelkedett, az 2017-es 1375,5 forintról 1407,5 forintra.

33. ábra: Mozisztatisztika

Forrás: KSH

Az egyes filmeket tekintve 2018-ban az összesített nézőszámok alapján a legtöbben – 573,3 ezren – a *Mamma Mia! Sose hagyjuk abba* című filmre voltak kíváncsiak. Ezt a *Bosszúállók: Végtelen háború* követte 572,3 ezer nézővel, a harmadik helyen a *Bohém rapszódia* végzett 533,7 ezer jegyvásárlóval. A magyar filmek közül a *Valami Amerika 3* volt a legsikeresebb, amely az összes film közül a hetedik helyezést érte el, és összesen 371,2 ezren váltottak rá jegyet.

A művészmozikban is a *Mamma Mia! Sose hagyjuk abba* volt a legnépszerűbb, amely összesen 35,2 ezer nézőt vonzott. A megtekintett filmek sorában ezután két magyar alkotás következik. A *Napszálltára* 27,4 ezren, a *Testről és lélekről* című alkotásra pedig 25,3 ezren váltottak jegyet. Az artmozik 10 legnézettebb filmje között további két magyar alkotás szerepel, a *Valami Amerika 3* a nyolcadik (21,7 ezer néző), a *Ruben Brandt, a gyűjtő* (17,9 ezer néző) pedig a kilencedik helyet érte el az éves összesítésben.

2013 és 2018 között számos rangos nemzetközi díjra jelöltek és tüntettek ki magyar filmeket. Kiemelve a legemlékezetesebbeket, elsőként kell említeni, hogy 2016-ban Nemes Jeles László *Saul fia* című filmje nyerte a legjobb idegen nyelvű filmnek járó Oscar-díjat, majd összesen több mint 50 díjjal tüntették ki szerte a világon. Ugyanebben az évben a Hajdú Szabolcs által rendezett *Ernellék Farkaséknál* című film vitte haza Karlovy Varyból a fődíjat, az Arany Glóbuszt. Egy évvel később Deák Kristóf és Udvardy Anna vehettek át Oscar-díjat a *Mindenki* című filmért, a legjobb élő szereplős kisfilm kategóriában. 2017-ben Enyedi Ildikó *Testről és lélekről* című filmdrámája hozta el a Berlinei Filmfesztivál fődíját, az Arany Medvét, majd a következő évi Oscar-díj válogatáson bekerült a legjobb idegen nyelvű film kategóriában a legszűkebb, ötös listára.

10. táblázat: A tíz legnézettebb film a magyarországi mozikban 2018-ban

A film címe	Nézőszám
Mamma Mia! Sose hagyjuk abba	573 309
Bosszúállók: Végtelen háború	572 344
Bohém rapszódia	533 718
Jurassic World: Bukott birodalom	418 088
Hotel Transylvania 3. – Szörnyen rémes vakáció	404 665
Deadpool 2	386 079
Valami Amerika 3.	371 217
Venom	356 881
A Grincs	339 643
Legendás állatok: Grindewald bűntettei	322 133

Forrás: NMHH

4.8. Rádió

2018-ban az internetes tartalmak előretörése mellett a rádiós piac is jelentős átrendeződésen esett át. Véltetően ezekkel a körülményekkel magyarázható, hogy ebben az évben kicsit kevesebben, de hosszabb ideig rádióztak az emberek Magyarországon, mint 2013-ban.

A legtöbben valamely tevékenység végzése idején kapcsolnak be háttérzenét, de sokan a legfontosabb híreket is a rádióból hallgatják meg. Főleg a fiatalok körében egyre népszerűbbek a saját szerkesztésű, összeválogatott tartalmak.

Az NMHH 2018 negyedik negyedévi adatai alapján – a 15 év felettieket számításba véve – hetente legalább egyszer több mint 7 millió fő kapcsolt be készüléket. A felnőtt lakosság 69%-ának napi szinten, 85%-ának heti szinten volt jelen életében a rádió. Ez az érték kissé csökkent 2013-hoz képest, amikor tízből kilencen hallgattak rádiót legalább hetente egy alkalommal. Budapesten a mutatók kissé elmaradtak az országos szinttől (59% és 79%). A legnépszerűbb rádiók listáját országosan a 2017 decemberében indult Retro Rádió vezette 1,4 millió hallgatóval, ezt követte a Petőfi Rádió 1,3 millió és a Kossuth Rádió 1 millió hallgatóval. A fővárosban ettől kissé eltért a sorrend. A Rádió 1 bizonyult a legnépszerűbbnek 177 ezer hallgatóval, ezután következett a Sláger FM 153 ezer és a Retro Rádió 151 ezer hallgatóval.

11. táblázat: A legnépszerűbb rádiók országos és budapesti hallgatottsága 2018-ban

A rádióadó neve	Magyarországi hallgató (ezer fő)	Budapesti hallgató (ezer fő)
Retro Rádió	1 382	151
Petőfi Rádió	1 332	114
Kossuth Rádió	997	125
Rádió 1	989	177
Music FM	474	131
Sláger FM	327	153
Dankó Rádió	314	*
Bartók Rádió	109	24
Rock FM	92	50
InfoRádió	56	33
Jazzy Rádió	*	33

*Az adott kategóriában a TOP10-ben nem szereplő rádiók hallgatottságáról nincs információnk
 Forrás: NMHH

A helyi rádiók hallgatottságáról az NMHH megyei jogú városokat vizsgáló kutatásából kapunk információkat. 2018-ban ezekben a városokban a helyi rádiókat naponta több mint 600 ezren, míg hetente több mint 900 ezren hallgatták a legalább 15 évesek körében. Ez egyben azt is jelenti, hogy napi szinten a megyei jogú városokban a lakosság több mint harmada, heti szinten pedig több mint a felét kizárólag helyi rádiók adatai érték el. A legnépszerűbb helyi adók hallgatottsági aránya is meglehetősen magasnak bizonyult, az elit csoportba kizárólag 25% feletti súllyal lehetett bekerülni.

12. táblázat: A legnépszerűbb helyi rádiók hallgatottsága a megyeszékhelyeken 2018-ban

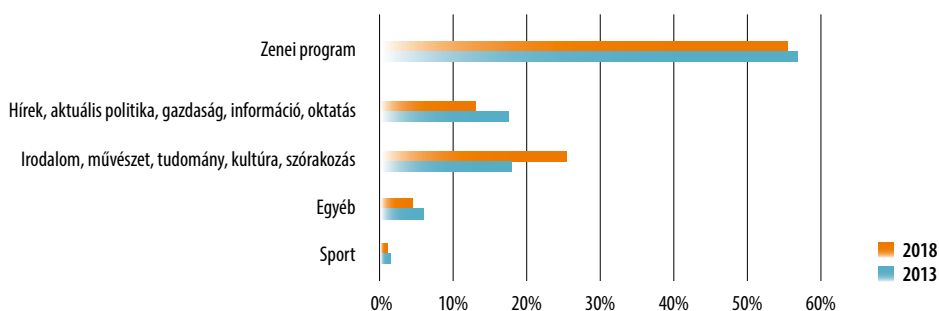
A rádióadó neve	Település	Hallgatottság	A rádióadó neve	Település	Hallgatottság
Gong Rádió	Kecskemét	48%	Rádió M	Miskolc	30%
Forrás Rádió	Tatabánya	36%	Rádió 7	Hódmezővásárhely	27%
Best FM	Debrecen	34%	Rádió 1	Szekszárd	27%
Rádió 1	Békéscsaba	31%	Aktív Rádió	Szolnok	26%
Rádió 1	Pécs	30%	Rádió 1	Salgótarján	26%

Forrás: NMHH

A lakosság 2018-ban is elsősorban reggel szeretett rádiózni. A hallgatottsági mutatók 8 óra körül értek a csúcsra, majd lassan ereszkedve késő délután, este vált igazán lapossá a görbe. Az átlagos hallgatással töltött idő meghaladta a 3,5 órát. Ez a mutató a rendszeres rádióhallgatók körében sokkal magasabb lehet, mivel az átlagos hallgatottságra vonatkozó adat az egyáltalán nem rádiózók nullás adatait is tartalmazza.

A KSH vizsgálatai szerint az elmúlt években némileg változott a rádiós műsoridő összetétele. Az adók többségében továbbra is zenei programokat sugároznak (56%), viszont jelentősen megnőtt az irodalmi, művészeti, tudományos, kulturális és szórakoztató programok aránya (26%). Ezzel együtt visszaszorult a politikai, gazdasági és információs műsoridő (13%).

34. ábra: A rádiós műsoridő megoszlása műsorszorok szerint

Forrás: KSH

Az NMHH kutatása szerint 2018-ban a 30 és 60 év közöttiek többsége a zenés rádióadásokat kedvelte, a beszélgetős műsorokat inkább az idősebbek, a nyugdíjasok részesítik előnyben. A fiatalok viszont alig rádióztak. A 30 év alattiak hetede rádiózott naponta, a 20 év alattiaknak pedig mindössze 1%-a. A fiatalok között inkább a mobiltelefonra vagy a pendrive-ra mentett zenegyűjtemény a népszerű (22%), de az online rádió- és zenehallgatás aránya is ebben a korcsoportban a legnagyobb (9%).

4.9. Televízió

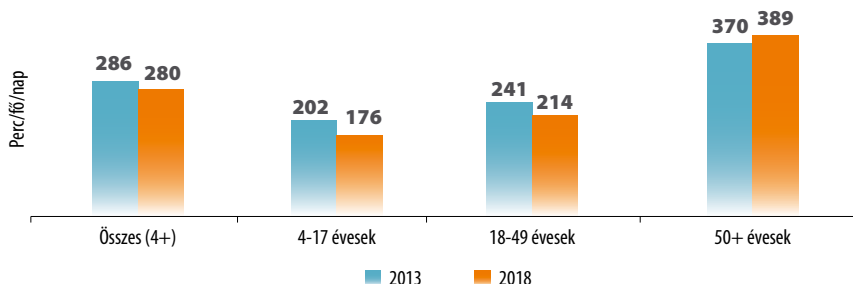
Magyarországon a tévézés az idősebb korosztály körében továbbra is rendkívül népszerű, a fiatalabb korosztály körében egyre kevesebben keresik az alternatív megoldásokat.

A magyar lakosság ugyan még mindig sokat, de egyre kevesebbet kapcsolja be a tévét. A jelentős sportesemények, továbbá az RTL Klub és a TV2 saját gyártású műsorai számának megugrása sikeresen lassítja a fiatalok elpártolását a hagyományos televíziótól. Az előfizetéses tartalmak – HBO GO, Netflix – egyelőre még nem rajzolták újra a piacot, de egyértelműen komoly konkurenciát jelentenek a tévének.

A Nielsen Közönségmérés adatai szerint a teljes lakosság 2018-ban naponta átlagosan 4 óra 40 percet töltött a képernyők előtt, 6 perccel kevesebbet, mint 2013-ban. A fiatalabb

korosztály tagjai körében folyamatosan csökkent a tévé népszerűsége. A 4–17 évesek naponta átlagosan 2 óra 56 percet szántak erre a tevékenységre, 2013-ban még 3 óra 22 percet. A 18–49 éves korosztály ennél többet, naponta átlagosan 3 óra 34 percet töltött a képernyő előtt, ami fél órával kevesebb, mint 5 évvel korábban. Az idősebbek körében stagnált a tévé nézési idő, maradt 6 óra 29 perc.

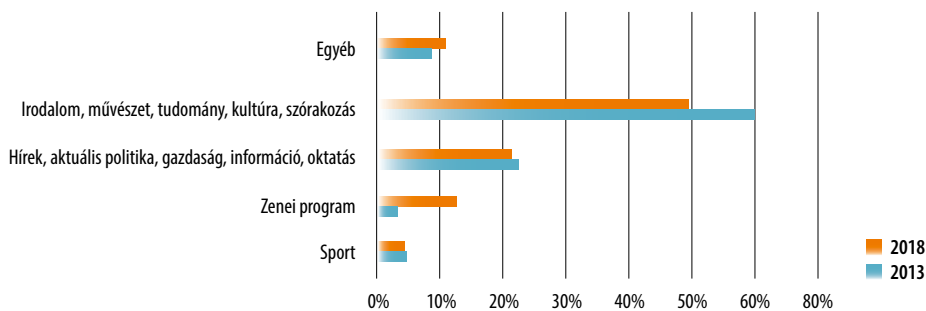
35. ábra: Az egy főre jutó átlagos tévé nézési idő korcsoportok szerint

Forrás: Nielsen Közönségmérés

A műsortípusok aránya kissé módosult 2013 és 2018 között. A korábban egyeduralkodónak számító „irodalom, művészet, tudomány, kultúra, szórakozás” kategória ugyan továbbra is kiemelkedik, ám aránya 50% alá esett, ami 30 ezer órát jelent. Ezt követi a „hírek, aktuális politika, gazdaság, információ, oktatás” csoporthoz kapcsolódó adásidő – 13 ezer óra –, illetve elsősorban a vizsgált időszakban hatszorosára bővülő sportműsorok műsorideje, 8 ezer óra.

36. ábra: Televíziós műsoridő megoszlása műsortípusok szerint

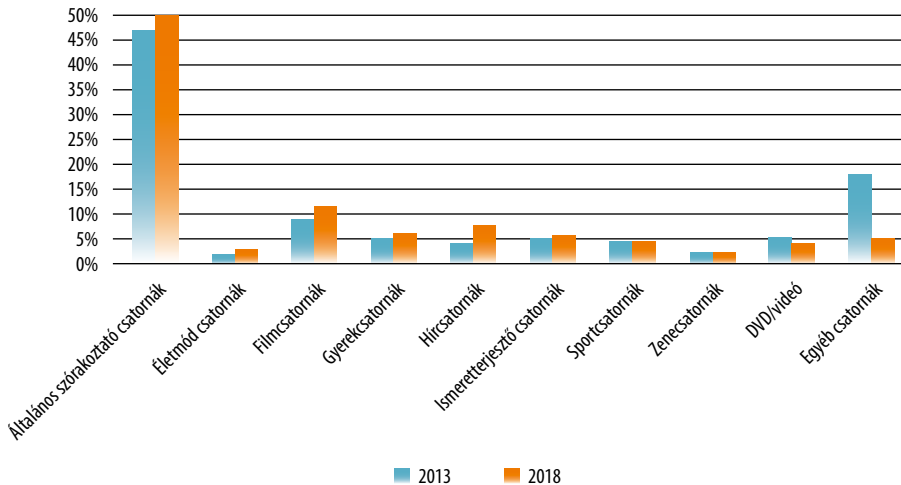

Forrás: KSH

2018-ban az általános szórakoztató csatornák dominanciája (49,5%) mellett a hír- és a filmcsatornák tudták növelni a népszerűségüket. A filmcsatornák részesedése elérte a 11,4%-ot, a hírcsatornák pedig a vizsgált hat év alatt – elsősorban a közszolgálati

adók átalakulásának köszönhetően – megduplázták nézettségi mutatójukat (8%). A gyerekcsatornák nézettsége is nőtt (6,1%), csakúgy, mint az ismeretterjesztő csatornáké (5,7%) és a sportcsatornáké (4,7%).

37. ábra: A csatornatípusok közönségaránya

A jobb összemérhetőség érdekében a 2013. évi közszolgálati csatornák az egyéb csatornák kategóriában kaptak helyet.

Forrás: Nielsen Közönségmérés

A CRT összesítette a televíziós nézettségi adatokat, amely szerint 2018-ban az egész napot tekintve a 4 évesnél idősebb lakosság körében a TV2 volt a legnézettebb csatorna (10,22%), ezt követte az RTL Klub (10,03%), majd jelentősen lemaradva a Duna (3,98%). Főműsoridőben az RTL Klub vezette a listát (15,09%), ettől kissé elmaradt a TV2 (11,72%). További 4 csatorna tudott legalább 3%-os arányt elérni, a Duna (3,53%), a Film+ (3,53%), a Magyar ATV (3,44%) és az M4 Sport (3,32%).

4.10. Reklám

2013 és 2018 között folytatódott a reklámpiac élénkülése, jelentősen gyarapodtak az állami költségek és növekedett a nemzetközi szereplők súlya.

A válság után a reklámpiaci költségek Magyarországon 2017-ben ismét elérték a 2008-as szintet. A piac közben jelentősen átrendeződött. A hagyományos hazai médiacégek mellett jelentős súlyt képviseltek az állami-kormányközeli médiavállalatok, illetve egyre gyorsabban fejlődtek a globális piaci platformok.

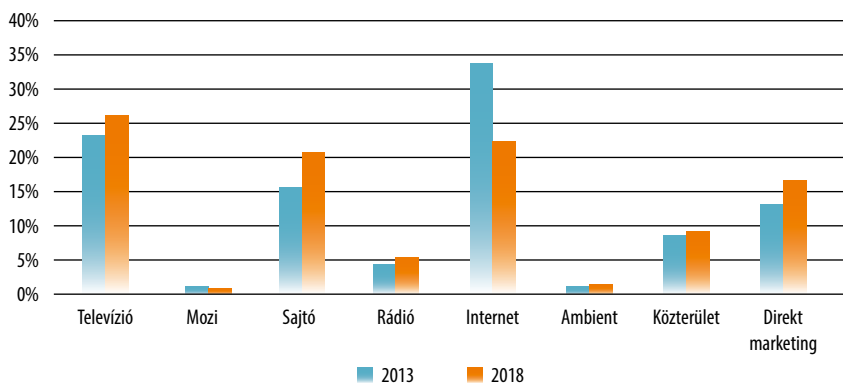
A Magyar Reklámszövetség adatai szerint 2018-ban a reklámpiac 259,7 milliárd forintot

tett ki, ami azt jelenti, hogy a hirdetési célú kiadások 7,8%-kal nőttek. A korábbi években tapasztalt erős állami szerepvállalás stagnált, a bővülést elsősorban a nemzetközi szereplők generálták.

A reklámtorta szeleteit tekintve a médiatípusok sorrendje nem, méretük is csak elenyésző mértékben változott. Ennek megfelelően az internet birtokolta a legnagyobb részt, a költségek harmada erre a területre irányult. A legnagyobb mértékű gyarapodást a közterületi (*outdoor*) szegmens érte el (16,3%), leginkább az áremelkedés következtében. Ezt követte a jegypénztárak adatai szerint egyre több nézőt számláló mozi (15%), valamint a folyamatosan bővülő és a globális szereplők által többségében birtokolt digitális piac (14%). Jelentős (9,5%-os) növekedés kapcsolódott a rádiókhoz is, köszönhetően egy új országos csatorna elindulásának.

A reklámtorta összetételének változása az elmúlt hat évben hűen tükrözi a piaci viszonyok alakulását. A hagyományosnak nevezhető területek – sajtó, rádió, televízió – súlya csökkent, ezek közül leginkább a sajtó szelete zsugorodott, 5 százalékponttal. A legnagyobb méretnövekedés – 11 százalékponttal – az interneten ment végbe, de kis mértékben növekedni tudott a mozi is, 0,5 százalékponttal.

38. ábra: A reklámtorta

Forrás: Magyar Reklámszövetség

A Whitereport magyar médiapiacra vonatkozó kimutatása szerint hazánk követi azt a nemzetközi trendet, miszerint olyan globális szereplők, mint a Google, a YouTube, a Facebook, az Instagram, a Netflix vagy éppen az Amazon, fokozott ütemben nyernek teret a médiapiacra. 2018-ban a magyarországi reklámpiac TOP100 vállalatainak adatai alapján az ágazat több mint ötöde a felsorolt cégekhez volt köthető. A legnagyobb szezletet továbbra is a tradicionális médiavállalatok uralták, ezek birtokolták a bevételek közel felét. Az állami-kormányközeli médiaszolgáltatók csoportja a bevételek több mint harmadát tudhatta magáénak.

A TOP100 magyarországi médiavállalat nettó árbevétele 2018-ban 1,8%-kal nőtt, a kizárólag belföldi árbevétel 322 milliárd forinttal stagnált az előző évhez képest. A becslések szerint ebből 272 milliárd forint a Magyarországon letelepedett cégeké és 50 milliárd forint került hazánkból a Google és a Facebook kezébe.

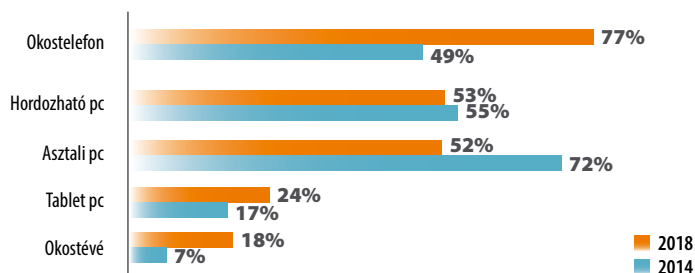
4.11. Internet

Az internet napjainkban mindenütt jelen van. Az okoseszközök népszerűsége egyre nő az asztali és a hordozható számítógépekkel szemben.

Az egyre növekvő kereslet következtében az internet-hozzáférési piacon éles verseny figyelhető meg Magyarországon. A nagyszámú szolgáltató folyamatosan figyeli a gyorsan változó fogyasztói igényeket és ehhez alkalmazkodva új intézkedéseket, szolgáltatásokat vezetnek be.

Az NMHH 2018. évi lakossági internethasználatra vonatkozó felmérése alapján hazánkban az asztali és a hordozható számítógépek (laptopok) visszaszorulása mellett továbbra is nőtt a különféle okoseszközök népszerűsége. Okostelefonnal a megkérdezett 16 éven felüliek 83%-a rendelkezik, míg asztali géppel csak a fele. Az okostévék és a tabletek aránya egyaránt 30% körül alakult. Az okostelefonok 2017-ben átvették a vezetést az internetezési eszközök között, a következő évben pedig tovább növelték előnyüket. A megkérdezettek 91%-a szörfözött a neten, 77%-uk esetében már ez volt a vezető eszköz a világháló felé. A kézi eszközök népszerűségét jelzi, hogy – jellemzően 50 éves korig – a válaszadók kétharmada gyakrabban netezik ezeken, mint asztali gépen, harmaduk viszont – 25 éves korig jellemzően – kifejezetten jobban szereti használni az okos telefont és a táblagépet.

39. ábra: Internetezésre használt eszközök

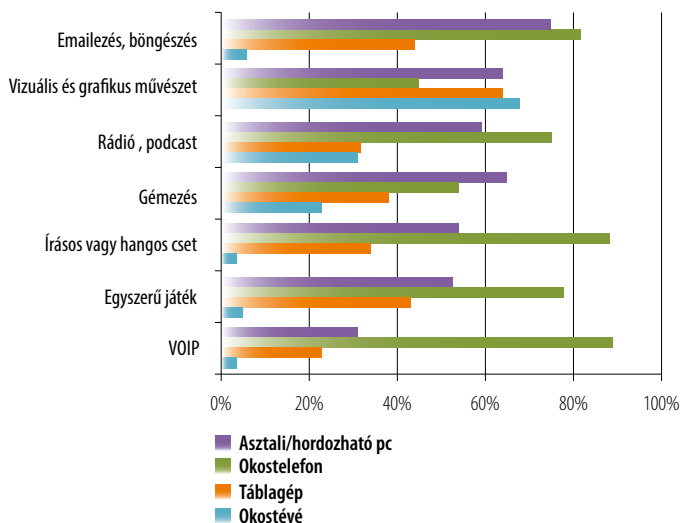
Forrás: NMHH

Az internetezésre fordított idő évek óta folyamatosan emelkedik, 2018-ban a megkérdezettek 3 óra 48 percet töltöttek a világhálón. Ezen idő alatt szinte mindenki (97%) e-mailezett és böngészett weboldalakat, sokan cseteltek (79%), zenét, rádiót és podcastokat hallgattak (75%), illetve tévét, filmet és videót néztek (74%). Az internetezők kétharmada egyszerűbb játékkal is lekötötte magát.

A felhasználók a szórakozás és a tájékozódás terén is inkább a világhálón voltak aktívabbak a hagyományos médiával szemben. Kapcsolattartásban fej-fej mellett végzett a telefon és az internet.

Az évek óta egyre többet használt közösségi média valamely formáját a netezők 97%-a használja legalább heti rendszerességgel. Ebben a listában a Facebook vezet (89%), ezt szorosan követi a YouTube (86%), majd messze lemaradva a Google+ (32%). A felhasználók 89%-a csetel legalább hetente, erre leginkább a Facebook Messengert (89%) használják, majd a Viber (39%) és a Skype (29%) következik.

40. ábra: A tevékenységek megoszlása az internetezésre használt eszközök között

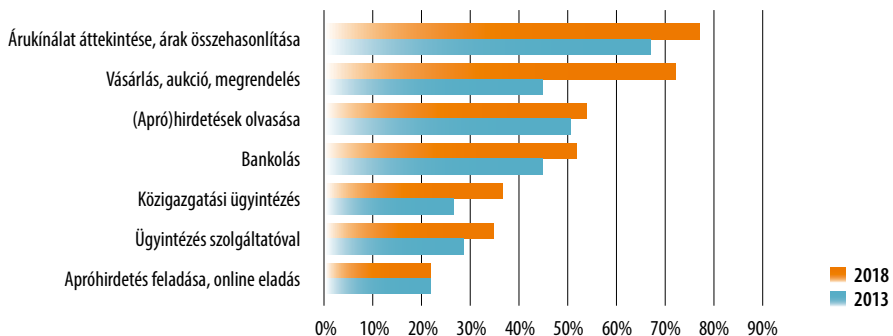

Forrás: NMHH

A 16 év feletti felhasználók 70%-a néz mozi- vagy tévéfilmet, sorozatot internetes forrás segítségével. Erre elsősorban otthon kerül sor (95%), általában lakótársal együtt (81%). Ennek ellenére az internetezőknek kevesebb mint harmada (29%) él olyan háztartásban, amely előfizet valamely netes tévéműsor- és filmszolgáltatásra. A nézők háromnegyede több filmet, sorozatepizódot is megnéz egy-egy előfizetéses alkalommal. A neten keresztül elért filmek általában magyar (67%) vagy angol (54%) nyelven készültek eredetileg. Az idegen nyelvű filmeket a nézők 82%-a szinkronizálva tekinti meg, ettől lényegesen elmarad az eredeti nyelven, magyar felirattal történő filmnézés (47%).

A lakosság körében a praktikus ügyek intézése esetén is egyre népszerűbbek az internetes eszközök, ráadásul ez az állítás minden ügýtípusra igaz. 2018-ban a felhasználók 93%-a használta fel ilyen célra a világhálót. Különösen az online vásárlók aránya emelkedett, a vizsgált évben a netezők több mint kétharmada (72%) fejezte be vásárlással a keresést. Az ügyintézés terén is változás tapasztalható. A banki, a közigazgatási és a szolgáltatókkal folytatott ügyekben is a felhasználóknak már több mint harmada fordult az internet felé.

41. ábra: Praktikus ügyek intézése az interneten

Forrás: NMHH

2018-ban a 16 év feletti internetezők szinte mindegyikének (96%) volt otthon használható előfizetése. A vezetékes előfizetések (89%) meghaladják a mobilnet előfizetések (69%) arányát. Az előbbit tekintve az előfizetők 58%-a tapasztalt valamilyen problémát, az utóbbi esetében ez az érték 63% volt. A szolgáltató által biztosított kapcsolat sebességével a felhasználók közel háromnegyede elégedett volt.

Az internethasználat üzleti oldalának vizsgálatára a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) 2017. évi kutatását idézzük fel. A 300 hazai kis- és középvállalkozás megkérdezésével készült elemzés szerint a gazdasági társaságok kivétel nélkül használják az internetet munkájuk során. Bizonyos cégtípusok esetében – mint például a kereskedelmi és feldolgozóipari vállalatokban, a külföldi tulajdonrészrel rendelkezőknél, valamint a több alkalmazottal dolgozóknál – a felhasználás módja szélesebb spektrumot ölel fel az átlagosnál.

Az üzleti internethasználat fontosságának elsődleges mutatója az, hogy a cégek 87%-a szerint a világhálónak egy hétre történő leállása súlyos működési gondokat jelentene a társaságok életében.

A megkérdezettek elsősorban az ügyfelekkel történő kapcsolattartásra használják a netet, saját honlapot a kis- és középvállalkozások 84%-a üzemeltet. A piaci folyamatokról és az új jogszabályokról a válaszadók több mint fele a világhálón tudakozódik, és az üzleti partnerek és beszállítók keresése is ugyanilyen népszerű tevékenység. A vállalkozások közel fele (45%) toboroz új munkatársakat a net segítségével, 40%-a pedig üzleti tanácsokat keres vagy figyelemmel követi a konkurenciát. Az internetes hirdetések aránya a kis- és középvállalkozások között 35%, a termékek vagy szolgáltatások értékesítési mutatója 24%. Közülük a közösségi médiában a megkérdezettek 34%-a van jelen.

A kutatás kitér azokra is, akik nem rendelkeznek saját honlappal. A saját honlap hiányának okai között elsődleges volt (75%) a motiváció hiánya – vagyis a tevékenység szempontjából nem releváns a saját honlap –, de elhangzott még az anyacég honlapjának megléte, továbbá a Facebook-jelenlét is.

5. A KÖZÖS JOGKEZELÉS

A szerzői jogi jogosultak bevételei szempontjából kiemelkedő jelentőségűek a közös jogkezelő szervezetek által beszedett és a javukra kifizetett összegek. Az e jogosultak által létrehozott, működtetett és tulajdonolt szervezetek jellemzően olyan esetekben járnak el a művek felhasználásának engedélyezése és az ezért járó ellenérték érvényesítése érdekében, amikor a felhasználás körülményei következtében – főként a felhasználók nagy száma miatt – a jogosultak általi közvetlen engedélyezés a gyakorlatban nem lehetséges vagy az nagymértékben akadályozott.

A közös jogkezelő szervezetekhez hasonló tevékenységet látnak el az úgynevezett független jogkezelő szervezetek is. Ezek, az inkább ügynöki tevékenységet végző, profitorientált cégek ugyanakkor nem a jogosultak tulajdonában vagy ellenőrzése alatt működnek. Jelentőségük – a közös jogkezelő szervezetekhez viszonyítottan – a hazai piacon egyelőre elenyésző.

Globális összehasonlításban a közös jogkezelés keretében beszedett jogdíjak GDP-hez viszonyított arányának globális átlaga 2018-ban 0,0141% volt. Ez az arány Európában volt a legmagasabb, 0,0276%. A másik véglet Afrika 0,005%-os aránnyal, amely előtt az ázsiai-csendes-óceáni térség 0,006%-kal foglal helyet. Az első tíz ország között 9 európai szerepel, az első Franciaország, a második Németország, majd Finnország következik. Magyarország Argentínát követően a tizedik legmagasabb arányt mutatja a világon.²³

13. táblázat: A közös jogkezelés keretében beszedett jogdíjak GDP-hez viszonyított aránya %-ban kifejezve

Sorszám	Az országok neve	Az arányszámok %-ban	Sorszám	Az országok neve	Az arányszámok %-ban
1.	Franciaország	0,056%	8.	Ausztria	0,033%
2.	Dánia	0,048%	9.	Argentína	0,033%
3.	Finnország	0,042%	10.	Magyarország	0,032%
4.	Szlovénia	0,038%	11.	Egyesült Királyság	0,031%
5.	Horvátország	0,037%	12.	Santa Lucia	0,031%
6.	Svájc	0,034%	13.	Hollandia	0,031%
7.	Olaszország	0,033%	14.	Svédország	0,031%

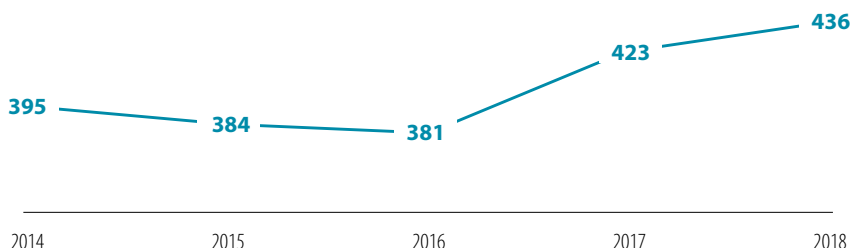
Forrás: CISAC Global Collections Report 2019

Fejlődő piacról van szó, mivel a Confédération Internationale des Sociétés d'Auteurs et Compositeurs (CISAC) 2019. évi jelentése alapján Közép–Kelet Európában 2014 és 2018

²³ CISAC Global Collections Report 2019 <https://www.cisac.org/CISAC-University/Library/Global-Collections-Reports/Global-Collections-Report-2019>

között mintegy 10,4%-kal nőtt a közös jogkezelő szervezetek által beszedett jogdíjak mértéke.

42. ábra: A közép-kelet-európai közös jogkezelés (KJK) keretében beszedett jogdíjbevételek millió euróban

Forrás: CISAC Global Collections Report 2019

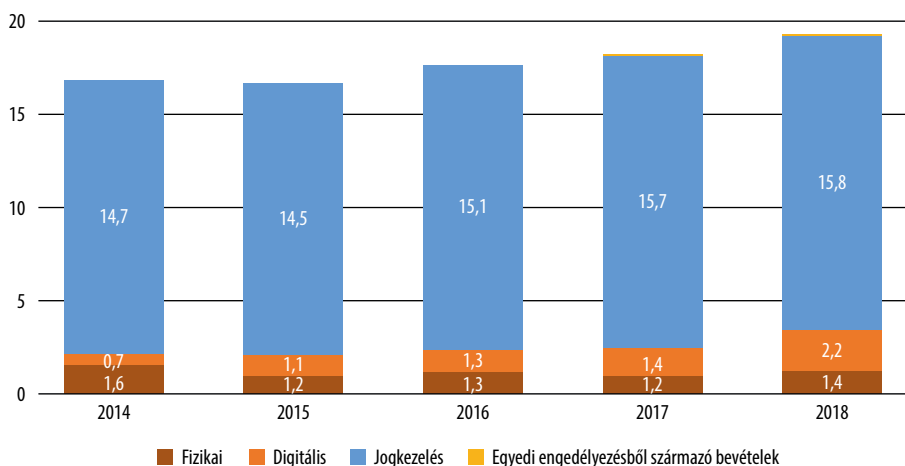
14. táblázat: A Magyarországon 2018-ban működött közös jogkezelő szervezetek

A közös jogkezelő szervezet neve	A jogkezelő képviselőjére jogosultak
ARTISJUS Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület	írók, zeneszerzők, dalszövegírók
Előadóművészi Jogvédő Iroda Egyesület	előadóművészek
FILMJUS Filmszerzők és Előállítók Szerzői Jogvédő Egyesülete	filmelőállítók, filmszerzők (például rendező, operatőr)
HUNGART Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesület	vizuális alkotóművészek (például képzőművészek, fotográfusok)
Magyar Hangfelvétel-kiadók Szövetsége Közös Jogkezelő Egyesület	hangfelvétel-előállítók
Magyar Irodalmi Szerzői Jogvédő és Jogkezelő Egyesület	írók
Magyar Reprógráfiai Szövetség	írók, kiadók
Magyar Szak- és Szépirodalmi Szerzők és Kiadók Reprógráfiai Egyesülete	írók, kiadók
Repropress Magyar Lapkiadók Reprógráfiai Szövetsége	lapkiadók

Forrás: CISAC Global Collections Report 2019

A műfajhoz kapcsolódó felhasználások természetéből fakadóan először a zene területén jött létre és terjedt el a közös jogkezelés intézménye és azóta is a jogosultak szempontjából itt van hagyományosan a legnagyobb jelentősége e szervezetek működésének.

43. ábra: Magyar hangfelvétel iparág alakulása

Forrás: A zeneipar számokban, In: ProArt Zeneipari Jelentés 2019 – <https://www.zeneipar.info/letoltes/proart-zeneipari-jelentes-2019.pdf>

Hazánkban is a legnagyobb mértékű jogdíjbeszedést ellátó és legnagyobb munkaszervezettel rendelkező közös jogkezelő szervezet a zeneszerzők, dalszövegírók jogait képviselő ARTISJUS Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület, amelyet a beszedett jogdíjmértékek nagysága alapján az Előadóművészi Jogvédő Iroda Egyesület és a Magyar Hangfelvétel Kiadók Szövetsége követ.

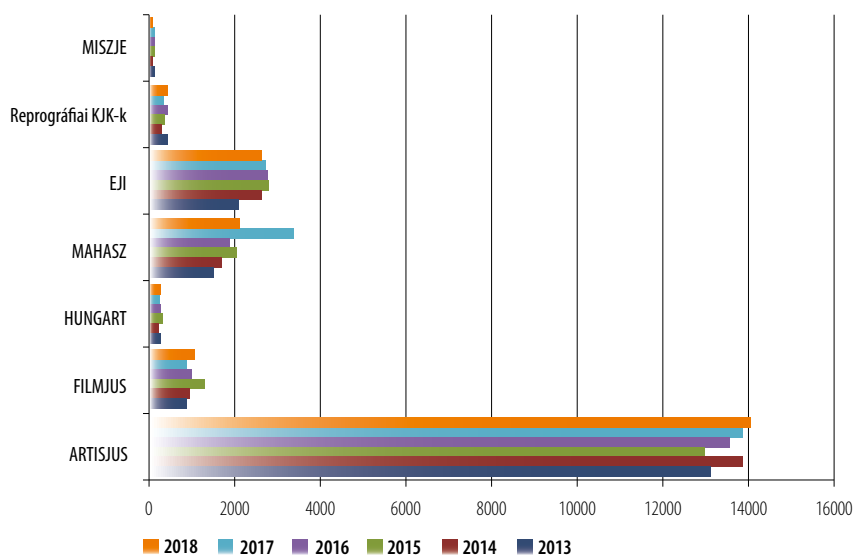
44. ábra: A közös jogkezelő szervezetek által kezelt jogdíjbevételek arányainak megoszlása 2018

Forrás: a közös jogkezelő szervezetek éves számiteli beszámolóí, kjk.szttnh.gov.hu

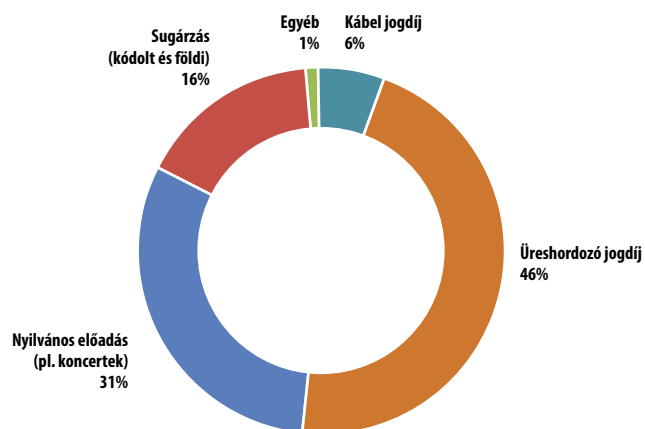
A közös jogkezelő szervezetek reprezentatív jogkezelési tevékenységéből származó bevételei a 2013 és a 2018 közötti időszakban – egy-két kiugrást leszámítva – hazánkban is lineárisan növekvő pályát mutatnak. A legnagyobb jogdíjbevételezt generáló ARTISJUS esetében a jogdíjbevétele a 2013-as szinthez képest 2018-ra 9,8%-kal – vagyis a közép-kelet-európai átlaghoz igazítottan – nőtt.

45. ábra: A közös jogkezelő szervezetek által a jogosultjaik részére 2013-2018 között érvényesített jogdíjbevételek alakulása (millió Ft)

Az ARTISJUS a jogdíjakat egyébként nem csak az írók, zeneszerzők és szövegírók javára szedi be és osztja szét, hanem szerződéses megállapodások alapján más, őt megbízó közös jogkezelő szervezetek javára is átad ezekből. Az általa érvényesített mintegy tucat jogdíjtípuson belül négyből származnak a legjelentősebb jogdíjbevételek. Ez az arány hazánk valamennyi közös jogkezeléssel kapcsolatos bevétele szempontjából szignifikáns adat, mivel 2018-ban az ARTISJUS szedte be a közös jogkezelésből származó összes hazai jogdíjbevételek mintegy háromnegyedét.

46. ábra: Az Artisjus 2018-as jogdíjbevételeinek megoszlása

FELHASZNÁLT IRODALOM

Boosting the competitiveness of cultural and creative industries for growth and jobs, (EASME/COSME/2016/003), Austrian Institute for SME Research and VVA Europe, 2016

https://ec.europa.eu/growth/content/boosting-competitiveness-cultural-and-creative-industries-growth-and-jobs-0_en

Carvalho, L[etycia]–S[ara]C. Santos Cruz, Creative industries in Brazil: on the measurement of their size and relative importance, In: *Creative Industries Journal*, 20 September 2017

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17510694.2017.1376173>

[Confédération Internationale des Sociétés d'Auteurs et Compositeurs], *CISAC Global Collections Report 2019*

<https://www.cisac.org/CISAC-University/Library/Global-Collections-Reports/Global-Collections-Report-2019>

Creative Economy Outlook, UNCTAD https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/ditcted2018d3_en.pdf

DCMS Sectors Economic Estimates 2018, Employment https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/811903/DCMS_Sectors_Economic_Estimates_2018_Employment_report.pdf

Ezek voltak a világ leglátogatottabb múzeumi és kiállításai 2018-ban, In: *artportal*, 2019.03.31.

<https://artportal.hu/magazin/ezek-voltak-a-vilag-leglatogatottabb-muzeumai-es-kiallitasai-2018-ban/>

Guide on Surveying the Economic Contribution of the Copyright-Based Industries, World Intellectual Property Organization (WIPO), Geneva, 2003

Guide on Surveying the Economic Contribution of the Copyright-Based Industries, 2015 Revised Edition, World Intellectual Property Organization (WIPO), Geneva, 2015 http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/copyright/893/wipo_pub_893.pdf

Internethasználat a magyar kis- és középvállalkozások körében, MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet, 2017. március 2.

<https://gvi.hu/kutatas/498/internethasznalat-a-magyar-kis-es-kozepvallalkozasok-koreben>

[*Kétezer tizenhét év*] 2018-as nézettség: a 71 legnézettebb magyar tévécsatorna, 2019. február 11.

<https://hu.crt-tv.com/2019/02/11/magyar-csatornanezettség-2018/>

Klíma változás a médiapiacra, In: *Médiapiac*, 2019. július 16.

<http://www.mediapiac.com/mediapiac/Klimavaltozas-a-mediapiacon/114126/>

Könnyűzenei fesztiválok – A fiatalok mágnesei, In: *Körkép*, 2018. augusztus 1. <https://korkep.sk/cikkek/friss-hirek/2018/08/01/konnyuzenei-fesztivalok-fiatalok-magnesei/>

Mágnesként vonzzák a fiatalokat a fesztiválok, In: *Piac és Profit*, 2018. augusztus 2.

<https://piacesprofit.hu/tarsadalom/magneskent-vonzak-a-fiatalokat-a-fesztivalok/>

Magyar statisztikai évkönyv 2018, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest, 2015

Penyigey Krisztina, *A szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon*, MSZH, Budapest, 2010

Penyigey Krisztina–Munkácsi Péter, *A szerzői jogi alapú ágazatok gazdasági súlya Magyarországon*, MSZH, Budapest, 2005

A zeneipar számokban, In: *ProArt Zeneipari Jelentés 2019*

<https://www.zeneipar.info/letoltes/proart-zeneipari-jelentes-2019.pdf>

Rekorddal zárt a Balaton Sound, In: *Origo*, 2018.07.09.

<https://www.origo.hu/kultura/20180709-balaton-sound-rekord.html>

Rekordszámú látogató az idei EFOTT-on!, In: *elteonline.hu*, 2018. július 20.

<http://elteonline.hu/kozelet/2018/07/20/rekordszamu-latogato-az-idei-efott-on/>

A SZERZŐI JOGI ÁGAZATOK GAZDASÁGI SÚLYA MAGYARORSZÁGON 6.

Simon Dorottya, *A szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon 4.*, SZTNH, Budapest, 2014

Simon Dorottya, *A szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon 5.*, SZTNH, Budapest, 2016

Simon Dorottya–Pusztaszeri Katalin–Tarr Péter, *A szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon 3.*, SZTNH, Budapest, 2012

Visszatértek a Szigetre a magyarok – Ilyen volt a fesztivál 2018-ban, In: *hvg.hu*, 2018. augusztus 16.

https://hvg.hu/kultura/20180816_sziget_fesztival_2018_magyarok_kulfoldiek

VOLT Fesztivál 2018 – Öt nap alatt 152 ezren Sopronban, örületes retró bulival zártunk, In: *kisalfold.hu*, 2018.06.30.

<https://www.kisalfold.hu/sopron-es-kornyeke/volt-fesztival-2018-ot-nap-alatt-152-ezren-sopronban-oruletes-retro-bulival-zartunk-fotok-video-5475673/>

FELHASZNÁLT ADATFORRÁSOK

Emberi Erőforrások – Minisztériuma Kulturális Statisztikai Rendszer <http://kultstat.emmi.gov.hu/>

Központi Statisztikai Hivatal – <https://www.ksh.hu/stadat>

Magyar Hangfelvétel-kiadók Szövetsége – <http://www.mahasz.hu/statisztikak>

Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők – Egyesülése <http://www.mkke.hu/konyvforgalom>

Magyar Reklámszövetség – <https://mrsz.hu/kutatas/reklamkoltes/reklamtorta-2018>

Magyar Terjesztés-ellenőrző Szövetség – <http://www.matesz.hu/>

Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság – <http://nmhh.hu/kutatasok>

Nielsen Közönségmérés – <http://www.nielsen.com/hu/hu/solutions/measurement/television.html>

Országos Muzeológiai Módszertani és Információs Központ MuzeumStat – <http://www.muzeumstat.hu/>

TNS Hoffmann-Mediameter rádióhallgatottsági adatok – http://mediameter.hu/#!/?page_id=1220

MELLÉKLETEK

1. MELLÉKLET
A SZÁMÍTÁSBA VETT SZERZŐI JOGI ÁGAZATOK CSOPORTJAI

MŰVÉSZETI KELLÉKEK, HANGSZEREK	KERESKEDELMI ESZKÖZÖK: SZÍNHÁZI, FILMES, HANG- ÉS KÖNYVKÖTÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ ESZKÖZÖK						KONCERTFELSZERELÉS, HANGRÖGZÍTŐ BERENDEZÉS	
	ÉPÍTÉSZE T	KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK: OPERATÍV MŰKÖDÉS, RESTAURÁLÁS, KÉZMŰVES IPAR						
		VIDEÓ, TELEVÍZIÓ	KÖZVETÍTŐK: MULTIMÉDIA, KÖNYVTÁRAK, LEVÉLTÁRAK, FILM, MOZI, FOTÓMŰVÉSZET			SZÍNHÁZ, MŰZEUM		DIVAT, KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
			ELŐADÓMŰVÉSZET: FESZTIVÁL, KIÁLLÍTÁS, MŰSORSZÓRÁS					
			ELSŐDLEGES SZERZŐI JOGI TEVÉKENYSÉGEK: SAJTÓ, IRODALOM, ZENESZERZÉS, FESTÉSZET, FORMATERVEZÉS					
			MUSICAL, OPERETT, TÁNC, KONCERT					
		HANGFELVÉTEL, ELEKTRONIKUS KIADÁS, AUKCIÓS HÁZAK, KÖNYVKIADÁS						
		ESZKÖZMENEDZSMENT, REKLÁM, TERMÉSZETVÉDELEM						
		KÉZMŰVES KELLÉKEK, KIÁLLÍTÁSI ESZKÖZÖK, MŰSORSZÓRÓ BERENDEZÉSEK, DÍSZLET						

2. MELLÉKLET SZERZŐI JOGI TEVÉKENYSÉGEK A MAGYAR STATISZTIKA TEÁOR'08 RENDSZERÉBEN

JEL	MEGNEVEZÉS
1811	<i>Napilapnyomás</i>
1812	<i>Nyomás (s)</i>
1813	<i>Nyomdai előkészítő tevékenység</i>
1814	<i>Könyvkötés</i>
4649	<i>Egyéb háztartási cikk nagykereskedelme m.n.s. (s,m)</i>
4761	<i>Könyv-kiskereskedelem</i>
4762	<i>Újság-, papíráru-kiskereskedelem</i>
5811	<i>Könyvkiadás</i>
5812	<i>Címtárak, levelezőjegyzékek kiadása</i>
5813	<i>Hetente legalább négyszer megjelenő újságok, lapok, folyóiratok</i>
5814	<i>Heti négynél kevesebbszer megjelenő újságok, lapok, folyóiratok</i>
5819	<i>Egyéb kiadói tevékenység</i>
6391	<i>Hírügynökségi tevékenység</i>
7430	<i>Fordítás, tolmácsolás</i>
7729	<i>Egyéb személyi használatú, háztartási cikk kölcsönzése (s,m)</i>
8219	<i>Fénymásolás, egyéb irodai szolgáltatás</i>
8299	<i>M.n.s. egyéb kiegészítő üzleti szolgáltatás (m)</i>
9003	<i>Alkotóművészet (s)</i>
9101	<i>Könyvtári, levéltári tevékenység</i>
SAJTÓ ÉS IRODALOM	
1820	<i>Egyéb sokszorosítás (s)</i>
4643	<i>Elektromos háztartási cikk nagykereskedelme (m,s)</i>
4649	<i>Egyéb háztartási cikk nagykereskedelme m.n.s. (m,s)</i>
4763	<i>Zene-, videofelvétel kiskereskedelme (s)</i>
5920	<i>Hangfelvétel-kiadás</i>
7722	<i>Videokazetta, lemez kölcsönzése</i>
7729	<i>Egyéb személyi használatú, háztartási cikk kölcsönzése (m,s)</i>
7990	<i>Egyéb foglalás (s)</i>
9001	<i>Előadó-művészet (s)</i>
9002	<i>Előadó-művészeti kiegészítő tevékenység (s)</i>

JEL	MEGNEVEZÉS
9003	<i>Alkotóművészet (s)</i>
9004	<i>Művészeti létesítmények működtetése (s)</i>
ZENE, SZÍNMŰVEK, OPERA	
1820	<i>Egyéb sokszorosítás (s)</i>
4643	<i>Elektromos háztartási cikk nagykereskedelme (m,s)</i>
4763	<i>Zene-, videofelvétel kiskereskedelme (s)</i>
5911	<i>Film-, video-, televízióműsor-gyártás (s)</i>
5912	<i>Film-, video-, televízióműsor-gyártás utómunka (s)</i>
5913	<i>Film-, video- és televízióprogram terjesztése (s)</i>
5914	<i>Mozgóképvetítés</i>
7722	<i>Videokazetta, lemez kölcsönzése (s)</i>
9003	<i>Alkotóművészet (s)</i>
FILMALKOTÁS ÉS VIDEO	
5911	<i>Film-, video-, televízióműsor-gyártás (s)</i>
5912	<i>Film-, video-, televízióműsor-gyártás utómunka (s)</i>
5913	<i>Film-, video- és televízióprogram terjesztése (s)</i>
6010	<i>Rádió műsor-szolgáltatás</i>
6020	<i>Televízióműsor-szolgáltatás</i>
RÁDIÓ ÉS TELEVÍZIÓ	
7420	<i>Fényképészet (s)</i>
FOTÓMŰVÉSZET	
4651	<i>Számítógép, periféria, szoftver nagykereskedelme (s)</i>
4741	<i>Számítógép, periféria, szoftver kiskereskedelme (s)</i>
5821	<i>Számítógépes játék kiadása</i>
5829	<i>Egyéb szoftverkiadás</i>
6201	<i>Számítógépes programozás (m)</i>
6202	<i>Információ-technológiai szaktanácsadás (m)</i>
6203	<i>Számítógép-üzemeltetés (m)</i>
6209	<i>Egyéb információ-technológiai szaktanácsadás (m)</i>
6311	<i>Adatfeldolgozás, web-hozszing szolgáltatás</i>
6312	<i>Világháló-oldal szolgáltatás</i>
SZOFTVER ÉS ADATBÁZIS	

JEL	MEGNEVEZÉS
------------	-------------------

1812	<i>Nyomás (s)</i>
7410	<i>Divat-, formatervezés (s)</i>
7420	<i>Fényképészet (s)</i>
9001	<i>Előadó-művészet (s)</i>
9002	<i>Előadó-művészetet kiegészítő tevékenység (s)</i>
9003	<i>Alkotóművészet (s)</i>
9004	<i>Művészeti létesítmények működtetése (s)</i>

VIZUÁLIS ÉS GRAFIKUS MŰVÉSZET

7311	<i>Reklámügynöki tevékenység</i>
7320	<i>Piac-, közvélemény-kutatás (m)</i>

HIRDETÉS, REKLÁM

9412	<i>Szakmai érdekképviseleti szervezetek (m)</i>
------	---

SZAKMAI ÉRDEKKÉPVISELETI SZERVEZETEK

I. KATEGÓRIA: ELSŐDLEGES SZERZŐI JOGI ÁGAZATOK

2630	<i>Híradás-technikai berendezés gyártása (m)</i>
2640	<i>Elektronikus fogyasztási cikk gyártása</i>
4643	<i>Elektromos háztartási cikk nagykereskedelme (m,s)</i>
4649	<i>Egyéb háztartási cikk nagykereskedelme m.n.s. (m,s)</i>
4743	<i>Audio-, videoberendezés kiskereskedelme</i>
7729	<i>Egyéb személyi használatú, háztartási cikk kölcsönzése (m,s)</i>
7739	<i>Egyéb gép, tárgyi eszköz kölcsönzése (m,s)</i>

SZÓRAKOZTATÓ ELEKTRONIKAI ESZKÖZ

2620	<i>Számítógép, perifériás egység gyártása</i>
4651	<i>Számítógép, periféria, szoftver nagykereskedelme (s)</i>
4741	<i>Számítógép, periféria, szoftver kiskereskedelme (s)</i>
7733	<i>Irodagép kölcsönzése (beleértve: számítógép) (m,s)</i>

SZÁMÍTÓGÉP

3220	<i>Hangszergyártás</i>
4649	<i>Egyéb háztartási cikk nagykereskedelme m.n.s. (m,s)</i>

JEL	MEGNEVEZÉS
4759	<i>Bútor, világítási eszköz, egyéb háztartási cikk kiskereskedelme (m,s)</i>
7729	<i>Egyéb személyi használatú, háztartási cikk kölcsönzése (m,s)</i>
HANGSZER	
2670	<i>Optikai eszköz gyártása (m,s)</i>
4643	<i>Elektromos háztartási cikk nagykereskedelme (m,s)</i>
4778	<i>Egyéb m.n.s. új áru kiskereskedelme (m)</i>
7739	<i>Egyéb gép, tárgyi eszköz kölcsönzése (m,s)</i>
FÉNYKÉPÉSZETI ESZKÖZ ÉS MOZIBERENDEZÉS	
2823	<i>Irodagép gyártása (m)</i>
4666	<i>Egyéb irodagép, -berendezés nagykereskedelme (m)</i>
FÉNYMÁSOLÓ	
2680	<i>Mágneses, optikai információhordozó gyártása</i>
4652	<i>Elektronikus, híradás-technikai berendezés, és alkatrészei nagykereskedelme (m)</i>
ÜRES RÖGZÍTŐ ESZKÖZ	
1711	<i>Papíripari rostanyag gyártása</i>
1712	<i>Papírgyártás</i>
1721	<i>Papír csomagolóeszköz gyártása</i>
1723	<i>Irodai papíráru (m,s)</i>
1729	<i>Egyéb papír-, kartontermék (m,s)</i>
PAPÍR	

II. KATEGÓRIA: SZERZŐIJOG-FÜGGŐ ÁGAZATOK

1392	<i>Konfekcionált textiláru gyártása (kivéve:ruházat)</i>
1411	<i>Bőrruházat</i>
1412	<i>Munkaruházat gyártása</i>
1413	<i>Felsőruházat gyártása (kivéve munkaruházat)</i>
1414	<i>Alsóruházat</i>
1419	<i>Egyéb ruházat, kiegészítők gyártása</i>
1520	<i>Lábbeligyártás</i>
4641	<i>Textil-nagykereskedelem</i>
4642	<i>Ruházat, lábbeli nagykereskedelme</i>

JEL	MEGNEVEZÉS
4751	<i>Textil-kiskereskedelem</i>
4771	<i>Ruházat kiskereskedelem</i>
4772	<i>Lábbeli-, bőráru-kiskereskedelem</i>
7410	<i>Divat-, formatervezés (s)</i>
RUHÁZAT, TEXTIL ÉS CIPŐÁRU	
3211	<i>Érmegyártás</i>
3212	<i>Ékszerek</i>
3213	<i>Divatékszerek</i>
4648	<i>Óra-, ékszer-nagykereskedelem</i>
4719	<i>Iparcikk jellegű bolti vegyes kiskereskedelem (m,s)</i>
4777	<i>Óra-, ékszer-kiskereskedelem</i>
7410	<i>Divat-, formatervezés (s)</i>
ÉKSZER ÉS ÉRME	
4719	<i>Iparcikk jellegű bolti vegyes kiskereskedelem (m,s)</i>
4759	<i>Bútor, világítási eszköz, egyéb háztartási cikk kiskereskedelme (m,s)</i>
7410	<i>Divat-, formatervezés (s)</i>
9499	<i>M.n.s. egyéb közösségi, társadalmi tevékenység (m,s)</i>
EGYÉB KÉZMŰVES ÁRU	
3101	<i>Irodabútor gyártása</i>
3102	<i>Konyhabútorgyártás</i>
3109	<i>Egyéb bútor gyártása</i>
4647	<i>Bútor, szőnyeg, világítóberendezés nagykereskedelme (m,s)</i>
4719	<i>Iparcikk jellegű bolti vegyes kiskereskedelem (m,s)</i>
4759	<i>Bútor, világítási eszköz, egyéb háztartási cikk kiskereskedelme (m,s)</i>
7410	<i>Divat-, formatervezés (s)</i>
7729	<i>Egyéb személyi használatú, háztartási cikk kölcsönzése (m,s)</i>
BÚTOR	
1391	<i>Kötött, hurkolt kelme gyártása (m)</i>
1431	<i>Kötött, hurkolt harisnyafélék gyártása (m)</i>
1439	<i>Egyéb kötött, hurkolt ruházati termék gyártása (m)</i>
1629	<i>Egyéb fa-, parafatermék, fonottáru gyártása (m)</i>
2311	<i>Síküveggyártás (m)</i>

JEL	MEGNEVEZÉS
2312	<i>Síküveg továbbfeldolgozása (m)</i>
2313	<i>Öblösüvegyártás (m)</i>
2314	<i>Üvegszálgártás (m)</i>
2319	<i>Műszaki, egyéb üvegtermék gyártása (m)</i>
2599	<i>M.n.s. egyéb fémfeldolgozási termék gyártása (m)</i>
4644	<i>Porcelán-, üvegáru-, tisztítószer-nagykereskedelem (m)</i>
4752	<i>Vasáru-, festék-, üveg-kiskereskedelem (m)</i>
4759	<i>Bútor, világítási eszköz, egyéb háztartási cikk kiskereskedelme (m,s)</i>
7410	<i>Divat-, formatervezés (s)</i>
HÁZTARTÁSI ESZKÖZ, PORCELÁN ÉS ÜVEG	
1393	<i>Szőnyegek (m)</i>
1724	<i>Tapétagyártás</i>
4753	<i>Szőnyeg, fal-, padlóburkoló kiskereskedelme</i>
7410	<i>Divat-, formatervezés (s)</i>
TAPÉTA ÉS SZŐNYEG	
3240	<i>Játék</i>
4649	<i>Egyéb háztartási cikk nagykereskedelme m.n.s. (m,s)</i>
4719	<i>Iparcikk jellegű bolti vegyes kiskereskedelem (m,s)</i>
4765	<i>Játék-kiskereskedelem (s)</i>
7410	<i>Divat-, formatervezés (s)</i>
JÁTÉK	
7111	<i>Építészmérnöki tevékenység (m)</i>
7112	<i>Mérnöki tevékenység, műszaki tanácsadás (m)</i>
ÉPÍTÉSZET, MÉRNÖKI TERVEZÉS, ELEMZÉS	
7410	<i>Divat-, formatervezés (s)</i>
BELSŐÉPÍTÉSZET	
9102	<i>Múzeumi tevékenység (m,s)</i>
9103	<i>Történelmi hely, építmény, egyéb látványosság működtetése (m,s)</i>
MÚZEUM	
III. KATEGÓRIA: RÉSZLEGESEN SZERZŐI JOGI ÁGAZATOK	

JEL

MEGNEVEZÉS

ÁLTALÁNOS KERESKEDELEM

ÁLTALÁNOS SZÁLLÍTÁS

INFORMÁCIÓ ÉS KOMMUNIKÁCIÓ

IV. KATEGÓRIA: EGYÉB TÁMOGATÓ ÁGAZATOK

A SZERZŐI JOGI ÁGAZATOK GAZDASÁGI SÚLYA MAGYARORSZÁGON 6.

3. MELLÉKLET

A SZÁMÍTÁSOK SORÁN ALKALMAZOTT SZERZŐI JOGI SÚLYOK

I. ELSŐDLEGES SZERZŐI JOGI ÁGAZATOK	
Sajtó és irodalom	100%
Zene, színművek, opera	100%
Filmalkotás és videó	100%
Rádió és televízió	100%
Fotóművészet	100%
Szoftver és adatbázis	100%
Vizuális és grafikus művészet	100%
Hirdetés, reklám	100%
Szakmai érdekképviseleti szervezetek	100%
II. SZERZŐI JOG-FÜGGŐ ÁGAZATOK	
Szórakoztató elektronikai eszköz	65%
Számítógép	65%
Hangszerek	65%
Fényképezési eszköz és moziberendezés	65%
Fénymásoló	65%
Üres rögzítő eszköz	65%
Papír	65%
III. RÉSZLEGESEN SZERZŐI JOGI ÁGAZATOK	
Ruházat, textil és cipőárú	5%
Ékszer és érme	25%
Egyéb kézműves áru	40%
Bútor	5%
Háztartási eszköz, porcelán és üveg	0,5%
Tapéta és szőnyeg	2%
Játék	50%
Építészeti, mérnöki tervezés, elemzés	10%
Belsőépítészeti	10%
Múzeum	50%
IV. EGYÉB TÁMOGATÓ ÁGAZATOK	
Általános kereskedelem	7,7%
Általános szállítás	7,7%
Információ és kommunikáció	7,7%

4. MELLÉKLET
A SZERZŐI JOGI ÁGAZATOK GAZDASÁGI SÚLYA MAGYARORSZÁGON
(2018)

MEGNEVEZÉS	BRUTTÓ HOZZÁADOTT ÉRTÉK		KIBOCSÁTÁS		FOGLALKOZTATÁS		MUNKA-JÖVEDELEM	
	MRD FT	%	MRD FT	%	EZER FŐ	%	MRD FT	%
Sajtó és irodalom	422	1,17	822	1,00	64	1,55	185	1,40
Zene, színművek, opera	113	0,31	266	0,27	17	0,40	36	0,27
Filmalkotás és videó	75	0,21	223	0,27	7	0,17	12	0,09
Rádió és televízió	121	0,34	341	0,41	7	0,16	23	0,17
Fotóművészet	16	0,04	24	0,03	3	0,07	2	0,01
Szoftver és adatbázis	1033	2,87	1512	1,83	100	2,44	460	3,48
Vizuális és grafikus művészet	128	0,35	303	0,37	22	0,53	51	0,39
Hirdetés, reklám	116	0,32	216	0,26	15	0,36	34	0,26
Szakmai érdekképviseleti szervezetek	16	0,04	33	0,04	1	0,02	4	0,03
ELSŐDLEGES SZERZŐI JOGI ÁGAZATOK	2038	5,66	3700	4,49	235	5,70	806	6,10
Szórakoztató elektronikai eszköz	327	0,91	1662	2,02	18	0,43	73	0,56
Számítógép	66	0,18	152	0,18	7	0,18	34	0,25
Hangszerek	4	0,01	8	0,01	5	0,13	13	0,10
Fényképezési eszköz és moziberendezés	67	0,19	117	0,14	11	0,27	23	0,17
Fénymásoló	4	0,01	11	0,01	1	0,02	2	0,02
Üres rögzítő eszköz	20	0,05	42	0,05	2	0,04	10	0,08
Papír	74	0,20	290	0,35	8	0,20	29	0,22
II. SZERZŐIJOG-FÜGGŐ ÁGAZATOK	562	1,56	2282	2,77	52	1,27	185	1,40
Ruházat, textil és cipőáru	14	0,04	28	0,03	4	0,09	7	0,05
Ékszer és érme	10	0,03	18	0,02	2	0,05	4	0,03
Egyéb kézműves áru	48	0,13	86	0,10	5	0,12	14	0,11
Bútor	8	0,02	18	0,02	1	0,04	3	0,03

A SZERZŐI JOGI ÁGAZATOK GAZDASÁGI SÚLYA MAGYARORSZÁGON 6.

MEGNEVEZÉS	BRUTTÓ HOZZÁADOTT ÉRTÉK		KIBOCSÁTÁS		FOGLALKOZTATÁS		MUNKA-JÖVEDELEM	
	MRD FT	%	MRD FT	%	EZER FŐ	%	MRD FT	%
Háztartási eszköz, porcelán és üveg	1	0,00	3	0,00	0	0,00	0	0,00
Tapéta és szőnyeg	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Játék	36	0,10	67	0,08	6	0,14	16	0,12
Építészet, mérnöki tervezés, elemzés	40	0,11	69	0,08	5	0,12	11	0,08
Belsőépítészet	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Múzeum	19	0,05	32	0,04	3	0,00	11	0,08
III. RÉSZLEGESEN SZERZŐI JOGI ÁGAZATOK	176	0,49	323	0,39	26	0,64	66	0,50
Általános kereskedelem	150	0,42	275	0,33	20	0,48	59	0,44
Általános szállítás	164	0,46	356	0,43	19	0,46	70	0,53
Információ és kommunikáció	38	0,10	62	0,08	1	0,03	9	0,07
IV. EGYÉB TÁMOGATÓ ÁGAZATOK	352	0,98	693	0,84	40	0,98	137	1,04
SZERZŐI JOGI ÁGAZATOK	3128	8,69	6998	8,49	353	8,59	1194	9,04

